

HRVATSKARIJEČ

SUBOTICA, 12. SVIBNJA 2006. - CIJENA 35 DINARA - BROJ 169

INTERVJU

Ne distancirati se
od problema društva

STJEPAN GREDELJ

SJETVA PRI KRAJU

**U tijeku upis djece
u hrvatske odjele**

**Ljetovanje u Selcu u organizaciji
Crvenog križa iz Zaprešića i HNV-a**

COBISS SR-ID 109442828

Informativno-politički tjednik. Izlazio od 1945. do 1956., obnovljen 2003.

**GOSTOVANJE OSJEČKOG HNK U SUBOTICI:
PREDSTAVA "DESDEMONA, IGROKAZ O RUPČIĆU"**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ: Novinsko-izdavačka ustanova »Hrvatska riječ«,
Trg Cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica**UPRAVNI ODBOR:**Lazar Baraković (predsjednik), Dušica Dulić,
Zdenko Đaković, dr. Marija P. Matarić,
Pavle Pejčić, Dražen Prčić, Zvonko Sarić,
Stipan Stantić, Zvonko Tadijan**DIREKTOR I****V. D. ODGOVORNOG UREDNIKA:**

Zvonimir Perušić

**POMOĆNIK I ZAMJENIK
ODGOVORNOG UREDNIKA:**

Zvonko Sarić

REDAKCIJA: Ivan Andrašić (Podunavlje),
Davor Bašić Palković (kultura),
Dušica Dulić (politika),
Jasminka Dulić (politika),
Dražen Prčić (sport i zabava),
Zdenko Samaržija (povijest),
Nada Sudarević (fotografije),
Željka Vukov (društvo),**TEHNIČKI UREDNIK:**Thomas Šujić
Jelena Ademi (tehnički prijelom)**ADMINISTRACIJA:**Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković Lamić**LEKTORICA:** Katarina Vasiljčuk**KOREKTOR:** Mirko Kopunović**TELEFON:** ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78**ŽIRO RAČUN:** 355-1023208-69**E-MAIL:** hrvatskarijec@tippnet.co.yu**WEB:** www.hrvatskarijec.co.yu**TISAK:** »Dnevnik« Holding, Novi Sad,
»Dnevnik« ŠtamparijaList je registriran kod Tajništva za informiranje
Skupštine AP Vojvodine pod rednim brojem 73.List je oporezovan PDV-om od 8 posto,
po Službenom glasniku broj 140
od 1. siječnja 2005.

Hrtkovački sindrom

Da nema dviju-triju manjih stranaka, koje se početkom svakoga svibnja priopćenjem prisjete Hrtkovaca i onoga što se u tom srijemskom selu dogodilo s proljeća 1992. godine, gotovo da bi se zaboravilo što se to zapravo zbivalo na ovim prostorima u zemlji koja »nije bila u ratu«. Hrtkovci su u ovih 14 godina postali simbol odmazde nad Hrvatima za ono što se, pod nekim drugim okolnostima, ali možda u istoj režiji, dešavalo Srbima u Hrvatskoj. Nesretnici s obiju strana granice, uglavnom silom a ne milom zami-jenili su kuće i uputili se u nepoznato, no neki od njih niti to nisu doživjeli.

Hrtkovci, dakle, jesu simbol, ali niti je to jedino srijemsko selo čije je stanovništvo stradalo, niti je sve počelo u Hrtkocima. Čak godinu dana prije hrtkovačkog prozivanja nacionalno nepodobnih mještana, 1. svibnja 1991. godine, prvi pravi incident dogodio se u Novom Slankamenu, na samoj tromedi Srijema, Bačke i Banata, na ušću Tise u Dunav sa srijemske strane. Toga je dana, naime, na tamošnjoj zgradi Hrvatskoga seljačkog doma, na kojoj je svih desetljeća nakon Drugoga svjetskog rata bilo uobičajeno da se vijo-re dvije zastave – jugoslavenska i hrvatska, obje s petokrakama – postavljena službena zastava Republike Hrvatske, trobojnica s povijesnim grbom.

Potpisnik ovih redaka tada je, u ulozi kroničara vremena, za najveći tadašnji zagrebački dnevni list napisao sljedeće: »Reakcije su bile neočekivane. Prvo je došla policijska patrola iz Indije i pilama prepilila barjak, što je uznemirilo i duboko uvrijedilo ovdašnje Hrvate. Počelo je spontano okupljanje mještana, nakon čega je hrvatska zastava ponovno istaknuta na zgradi Doma. Tada je uslijedilo ono o čemu se u Novom Slankamenu niti sanjati nije moglo. Počeli su telefonski pozivi uglednim mještanima, prijetnje silom, klanjem, paljevinom, te kaznenom ekspedicijom iz svega 15 kilometara udaljene Stare Pazove. Trajalo je to sve do duboko u noć, strah se širio neviđenom brzinom, a stigao je iz Subotice i predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini Bela Tonković. Garancija od strane vlasti da se pogrom neće dogoditi nije bilo. U atmosferi potpune neizvjesnosti prisebnost je nalagala da Hrvati ipak ustuknu i da zastavu sami skinu. To je i učinjeno, mada, sasvim je očito, uz rasprostranjen osjećaj poniženosti i razočaranja.«

Idućih mjeseci mnoge su se obitelji odselile i to mjesto već odavno nije većinski hrvatsko. Nisu takva niti mnoga druga srijemska sela, a preostali mještani opet nekako žive. U Rumi je prije dva tjedna na godišnjem koncertu Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Matija Gubec« bio nazočan i radikalni predsjednik Općine, zadržavši se na večeri i javno obećavši da pomoć Općine Hrvatima »nije nikakav problem«. Ono za što visoka politika ponekad nije sposobna, može poslužiti ona mala, pučka vlast. Ako može.

Z. P.

**Ipak je ovdje počelo: Hrvatski seljački dom
u Novom Slankamenu prije 1991. godine**

ČETVRTAK, 4. 5.

Druže Tito

Više stotina posjetitelja obišlo je na 26. obljetnicu smrti nekadašnjeg doživotnog predsjednika bivše SFRJ Josipa Broza Tita njegov grob, »Kuću cvijeća« u Beogradu.

Ove je godine, na dan smrti Josipa Broza Tita, njegov grob u »Kući cvijeća« prva posjetila skupina turista iz SAD, budući da je posjet Titovu grobu u turističkom programu obilaska Beograda.

Obnova crkava

Vukovarsko-srijemski župan Božo Galić primio je u Palači »Srijem« u Vukovaru episkopa osječko-poljskog i baranjskog Lukijana s kojim je razgovarao o odnosima Županije i Pravoslavne crkve.

Episkop Lukijan je nakon sastanka izjavio novinarima kako je sa županom Galićem, među inim, razgovarao o povratu imovine i obnovi pravoslavnih crkava u Vukovarsko-srijemskoj županiji. »Bitna nam je obnova crkava jer crkvu čini narod kao što čini i državu«, rekao je episkop Lukijan i dodao

kako su pravoslavne crkve u istočnoj Slavoniji u lošem stanju te da ih je potrebno što hitnije obnoviti. Po njegovim riječima u eparhiji osječko-poljskoj i baranjskoj, koja pokriva područje istočne Slavonije i Baranje, živi oko 60.000 Srba od kojih je oko 40.000 vjernika. Pravoslavnu vjersku nastavu pohađa nešto više od 4000 djece.

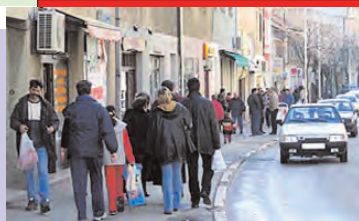
PETAK, 5. 5.

Prva zaplijena

Više od 1,6 tone kemijske tvari koja se može uporabiti za izradbu oko 12 milijuna tableta droge ecstasya otkiveno je u kontejneru u pločanskoj luci,

izvijestilo je Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske.

U kontejneru što je u luku Ploče dopremljen iz talijanske luke Taranta, u kojem se po deklaraciji nalazila kaustična soda (NaOH), hrvatski su carinici pronašli 432 bačve sumnjiva sadržaja. Vještačenjem je utvrđeno da se u 66 bačava nalazi sumnjiva kemijska tvar. U priopćenju MUP-a navodi se da je riječ o 3,4 metilenediossitenilpropan-2-one, poznatoj kao baza PMK visoke čistoće. Ukupno je pronađeno 1660 kilograma te tvari koja se može uporabiti za izradbu amfetaminskih droga, posebice tipa MDA, MDE i MDMA, odnosno ecstasya. U policiji procjenjuju da se pronađena količina može uporabiti za izradbu oko 12 milijuna tableta ecstasya (MDMA), a jedna tableta na ilegalnom tržištu stoji 30 do 60 kuna. Ovo je prva takva zaplijena u Hrvatskoj.

SUBOTA, 6. 5.

Dogradonačelnik

»Samostalna demokratska srpska stranka ni dalje neće sudjelovati u radu kninskoga Gradskog vijeća i Poglavarstva jer vladajuća koalicija HDZ-HB-

HSP ne poštuje dogovor iz prosinca prošle godine o izboru trećeg dogradonačelnika iz SDSS-a« stoji u priopćenju Kluba vijećnika SDSS-a čiji su članovi drugi put od utemeljenja kninskoga Gradskog vijeća odbili sudjelovati u radu toga predstavničkog tijela jer nisu zadovoljni svojom zastupljenošću u tijelima vlasti.

Prvi put SDSS-ovi vijećnici odbijali su sudjelovati u radu kninskoga Gradskog vijeća od utemeljiteljske sjednice do prosinca prošle godine, kada je izmjenama Statuta grada omogućen izbor trećeg dogradonačelnika.

SDSS u priopćenju upozorava na »diskriminirajući položaj srpske zajednice u Kninu«.

Kao stranka koja je na izborima osvojila relativnu većinu u Gradskome vijeću – osam vijećničkih mjesta, u skladu s Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina, trebala bi imati mjesto dogradonačelnika, smatra SDSS.

Vladajuća koalicija HDZ-HB-HSP u kninskome Gradskom vijeću ima devet vijećnika.

U Poglavarstvu Knina SDSS ima dva člana, njihov je predstavnik potpredsjednik Gradskog vijeća, a zastupljeni su u upravnim i nadzornim odborima gradskih poduzeća.

Švicarska garda

Papa Benedikt XVI. predvodio je ujutro u bazilici svetog Petra svetu misu u povodu 500. obljetnice osnivanja Papinske švicarske garde. Za Papinog vojnika najvrjedniji su vjera, smisao pripadnosti i sposobnost žrtvovanja, odnosno ono što nosi u srcu, rekao je Benedikt XVI. Ove godine Crkva obilježava nekoliko događaja koji su se zbili 1506. godine, prije točno 500 godina i koje je spomenuo i Papa. Tako je prije 500 godina otkriven kip Laokonta, a što se obilježava kao početak stvaranja Vatikanskih muzeja. Zatim je položen kamen temeljac za izgradnju bazilike svetog Petra, te rođenje Švicarske garde.

NEDJELJA, 7. 5.

Američko-jadranska povelja

Uz sudjelovanje potpredsjednika SAD Dicka Cheneya i predsjednika vlada Hrvatske, Makedonije i Albanije u nedjelju je u Dubrovniku održan sastanak zemalja članica Američko-jadranske povelje, foruma za suradnju tri zemlje regije aspirantice za članstvo u NATO-u.

Cheneyev posjet Hrvatskoj je posjet najvišeg ranga iz SAD od dolaska predsjednika Billa Clintona 1996., rekao je hrvatski premijer Ivo Sanader, naglasivši snažne veze SAD i Hrvatske. Potpredsjednik SAD Cheney izrazio je »snažnu podršku željama tri članice Američko-jadranske povelje da se pridruže euroatlantskoj zajednici« dodajući kako je ostvaren veliki napredak.

Dan nacionalnih manjina

U sklopu Dana europskog tjedna, svečanom sjednicom Koordinacije nacionalnih manjina Vukovarsko-srijemske županije u Palači »Srijem« u Vukovaru je obilježen Dan nacionalnih manjina. Predsjednik Koordinacije Josip Kell tom je prigodom istaknuo dobru suradnju Koordina-

cije s jedinicama lokalne samouprave i Županijom, posebice posljednje tri godine. Među važnijim projektima istaknuo je multinacionalnu televiziju te je izrazio želju da se taj projekt ostvari do kraja ove godine.

Dopredsjednik Koordinacije Jovan Ajduković rekao je da

je Ustavni zakon o pravima nacionalnih manjina najrelevantniji formalno-pravni akt koji regulira prava i zaštitu nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj. Bez obzira na primjedbe nekih nacionalnih manjina, smatramo da on predstavlja visoku razinu zaštite, formalno-pravni okvir koji Hrvatska treba ispuniti kako bi ušla u Europsku uniju, rekao je Ajduković.

Kada se ta prava u potpunosti ostvare, potvrdit će se i vjerodostojnost svih relevantnih struktura i institucija u Hrvatskoj da su nacionalne manjine sastavni dio zajednice ravnopravnih članova i tradicionalnih zajednica na ovom području, ocijenio je Ajduković.

Prema posljednjem popisu stanovništva iz godine 2000., u Vukovarsko-srijemskoj županiji živi devet nacionalnih manjina s 40 tisuća pripadnika, što čini oko 20 posto stanovništva.

PONEDJELJAK, 8. 5.

Protiv govora mržnje

Saborski Klub zastupnika Samostalne demokratske srpske stranke pozvao je Vladu Republike Hrvatske da u Hrvatski sabor što prije uputi zakonski prijedlog kojim bi se oštro sankcionirao govor mržnje te etnički motivirani incidenti, budući da takve pojave, tvrde u SDSS-u, redovito ostaju bez reakcije vlasti i policije.

Potpredsjednik SDSS-a Milorad Pupovac je na konferenciji za novinare kazao da je u prva četiri mjeseca ove godine bilo 12 etnički motiviranih incidenata, ali da su svi ostali bez adekvatne reakcije vlasti i policije. Najavio je i da će Hrvatskom novinarskom društvu (HND) u idućih nekoliko dana uputiti SDSS-ovu analizu pojedinih medija koji, tvrdi, sustavno proizvode govor mržnje, destabiliziraju međuetničke odnose i onemogućuju suživot većinskog hrvatskog i manjinskog srpskog naroda. Na novinarski upit koji su to mediji, Pupovac je odgovorio da će rezultate analize objaviti nakon razgovora u HND-u, rekavši da su ga posebno zaprepastile internetske stranice nekih hrvatskih dnevnih listova. »Sloboda medija ne znači slobodu širenja govora mržnje«, zaključio je Pupovac.

Usklađivanje

Ministar financija Ivan Šuker i direktor Svjetske banke za Hrvatsku, Rumunjsku i Bugarsku Anand K. Seth potpisali su ugovor o zajmu za Projekt usklađivanja hrvatskog poljoprivrednog zakonodavstva s pravnom stečevinom Europske unije, vrijedan 25,5 milijuna eura, te ugovor o darovnici u iznosu od četiri milijuna eura koju je odobrila nizozemska Zaklada za razvoj. Rok otplate zajma, kako je pojasnio ministar Šuker, je 15 godina s počekom od pet godina i kamatom od 3,25 posto. Projekt usklađivanja poljoprivrednog zakonodavstva s pravnom stečevinom EU pridonijet će i uspješnoj akreditaciji sustava za SAPARD predpristupna sredstva.

UTORAK, 9. 5.

Završnica

Pred Međunarodnim sudom pravde završena je usmena rasprava u sporu o tužbi Bosne i Hercegovine protiv Srbije i Crne Gore za genocid. U završnici rasprave, dio tima SiCG, na čelu s profesorom Tiborom Varadijem, nastavio je osporavati nadležnost suda da presuđuje u sporu BiH i SiCG. Teza koju je Varadi više puta ponavljao pred sucima počiva na tvrdnji da SRJ u vrijeme podnošenja tužbe, 1993., nije bila članica Ujedinjenih naroda, niti potpisnica Konvencije o genocidu, na čemu počiva nadležnost suda. Zastupnik SiCG je podsjetio da je SRJ postala članica UN u studenom 2000., poslije demokratskih promjena. Za argumentaciju BiH da SRJ jest bila članica Varadi kaže da je identična tezi režima Slobodana Miloševića o SRJ kao pravnoj i političkoj nasljednici SFRJ, koja je bila pogrešna.

Suci Međunarodnog suda trebaju donijeti dvije odluke, o nadležnosti i eventualno, presudu po tužbi. Procjenjuje se da će odluka suda o nadležnosti biti donijeta u kratkom roku, a da će sucima, ako se proglase nadležnim, biti potrebno bar pola godine da razmotre sve argumente i odluče hoće li SiCG postati prva država u povijesti osuđena za genocid, ili će odbaciti tužbu BiH.

Dan Europe

Dan Europe, 9. svibnja, obilježava se ove godine 20. put. Devetog svibnja 1950. Rober Suman, ministar inozemnih poslova Francuske, predstavio je plan kojim je počeo proces integracije europskih država. Na samitu lidera EU u Milanu 1985. odlučeno je da taj dan bude slavljen kao Dan Europe.

Imunitet

Hrvatski Sabor je, prema najavama, trebao ukinuti zastupnički imunitet Branimiru Glavašu, nakon što je takav zahtjev upućen iz Državnog odvjetništva i nakon što je prihvaćen na sjednici održanoj u utorak Mandatno-imunitetnog povjerenstva. Sjednica je protekla u oštroj raspravi i trajala je više sati. Glavaš je osporavao zakonitost zahtjeva u vezi s imunitetom, jer prema njegovu mišljenju, za slučajeve ubojstva osječkih civila za koje se sumnja, nije ovlašteno zagrebačko odvjetništvo. Državni odvjetnik Mladen Bajić u dopisu poslanom Povjerenstvu tvrdi da se proces premješta u Zagreb jer se u Osijeku vrši pritisak na svjedoke. Ukidanju imuniteta Glavašu protivi se HSP.

SADRŽAJ

Sastanak Vojislava Koštunice i Predraga Markovića s predsjednicima manjinskih nacionalnih vijeća

Nezadovoljstvo zbog stava Savjeta Republičke radiodifuzne agencije 6

Nastava na hrvatskom jeziku u OŠ »Vladimir Nazor« u Đurđinu

Iskoristimo ono na što imamo pravo 8,9

O imenovanju članova upravnih odbora RTS-a i RTV NS

Bez kandidata nacionalnih manjina 30

Realizacija proljetne sjetve na području Općine Subotica

Radovi kasnili zbog vremenskih uvjeta 32,33

Drama HNK iz Osijeka gostovala u Subotici predstavom »Desdemona, igrokaz o rupčiću«

Žensko pitanje ispred kulisa 42,43

Dujizmi

- ✓ *Ljudi podzemlja žive na visokoj nozi;*
- ✓ *Da nisam pravodobno skrenuo, otišao bih pravo u provaliju;*
- ✓ *Svaki pisac vuče svoju—stranicu.*

Dujo Runje

Sastanak Vojislava Koštunice i Predraga Markovića s predsjednicima manjinskih nacionalnih vijeća

Nezadovoljstvo zbog stava Savjeta Republičke radiodifuzne agencije

Na odvojenim sastancima s premijerom *Vojislavom Koštunicom* i predsjednikom Narodne skupštine Republike Srbije *Predragom Markovićem*, održanim 4. svibnja u Beogradu, predsjednici 13 manjinskih vijeća u SiCG izrazili su nezadovoljstvo zbog stava Savjeta Republičke radiodifuzne agencije da u upravne odbore RTS-a i RTV Novi Sad ne imenuje niti jednog od kandidata manjinskih nacionalnih vijeća, niti da u programske odbore tih ustanova kandidira bilo kojeg od usuglašenih predstavnika nacionalnih manjina.

Uz premijera Koštunicu, sastanku su nazočili i tajnik Savjeta za nacionalne manjine Republike Srbije *Petar Lađević*, savjetnik Saveznog ministra za ljudska i manjinska prava *Vladimir Đurić* i član Savjeta Republičke radiodifuzne agencije *Vladimir Cvetković*. Kao i drugi predsjednici manjinskih vijeća i predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća *Josip Z. Pekanović* je izrazio nezadovoljstvo zbog izbora članova upravnih i programskih odbora, a predsjednici manjinskih vijeća pozvani su

da izrade prijedloge koji bi se ugradili u Statut RTV NS koji je u pripremi.

Predrag Marković je na sastanku s predsjednicima manjinskih vijeća rekao da će podržati njihove prijedloge za izradu Statuta RTV NS, a Josip Z. Pekanović je postavio i pitanje o uključivanju predstavnika Skupštine i Izvršnog vijeća AP Vojvodine, kao i predstavnika nacionalnih vijeća naci-

onalnih manjina u radna tijela Narodne skupštine i Vlade Republike Srbije koja pripremaju tekst budućeg Ustava Republike Srbije. Predrag Marković je odgovorio kako su napravljena dva nacrtu ustava i da će prije usvajanja nacrtu, oni biti dostavljeni predstavnicima Skupštine AP Vojvodine, kao i predstavnicima manjinskih vijeća na razmatranje.

Z. S.

Zajedničko priopćenje predsjednika 13 manjinskih nacionalnih vijeća Problem i dalje otvoren

Srbijanski premijer Vojislav Koštunica i predsjednik Narodne skupštine Republike Srbije Predrag Marković, u četvrtak 4. svibnja odvojeno su primili predsjednike svih manjinskih nacionalnih vijeća u Srbiji i Crnoj Gori.

Tema sastanaka bila je razmatranje odluke Savjeta Republičke radiodifuzne agencije o imenovanju članova upravnih i programskih odbora Republičke i Pokrajinske radiodifuzne ustanove. Predsjednici svih nacionalnih vijeća izrazili su veliko nezadovoljstvo zbog toga što u upravne i programske odbore RTS-a i RTV Novi Sad nije ušao niti jedan od zajedničkih kandidata nacionalnih vijeća nacionalnih manjina.

Tijekom sastanaka, premijer i predsjednik Skupštine složili su se da takva odluka nije dobra, ali rješenje nije ponuđeno, te je problem, koji tišti sve nacionalne zajednice, i dalje otvoren.

Radni sastanak predstavnika manjinskih nacionalnih vijeća u Begeču

Skandalozne odluke RRA

Bura oko imenovanja članova upravnih i programskih odbora RTS-a i RTV

bile su očekivane i predvidljive, budući se radi o rješenjima od strateškog značenja

Odluke RRA ogorčile predstavnike nacionalnih manjina

Novi Sad ne samo da se nije stišala, nego se pojačala za nekoliko bofora. Reakcije novinarskih udruga i političkih stranaka

za njihovo djelovanje. No, čini se da su odluke RRA (Republičke radiodifuzne agencije) najviše ogorčile predstavnike

nacionalnih manjina njihovim ignoriranjem i dovođenjem u krajnje ponižavajući položaj.

Nakon pojedinačne analize odluka RRA, predstavnici svih nacionalnih vijeća susreli su se u utorak, 9. svibnja 2006. godine, na Dan Europe, u Begeču, na radno-pripremnom sastanku. Na tom sastanku, HNV je zastupao potpredsjednik *Vladimir Bošnjak*. Sučelivši mišljenja o skandaloznim odlukama RRA, sudionici sastanka su usvojili zaključke i dogovorili sljedeće korake koje će poduzeti vrlo brzo, kako bi barem pokušali utjecati na promjenu sastava upravnih i programskih odbora RTS-a i RTV NS. To je svakako i obveza predstavnika nacionalnih vijeća, budući da oni predstavljaju više od jedne trećine poreznih obveznika u Srbiji, odnosno pretplatnika radijskih i televizijskih programa. O poduzetim mjerama, javnost će biti obaviještena kada te mjere budu provedene u djelo.

H. R.

U organizaciji Crvenog križa iz Zaprešića

Skupina djece ponovno ide u Selce

U razdoblju od 13. do 20. kolovoza ukupno 96 djece i 8 voditelja mogu boraviti na obali Jadrana kraj Crikvenice * Inicijativu prošle godine započeo generalni konzul RH u Subotici Davor Vidiš * Cijena aranžmana 800 kuna po djetetu, puni pension za sedam dana s prijevozom

Iovoga će ljeta djeca iz hrvatske zajednice moći ljetovati u Selcu na moru, u objektima Crvenog križa iz Zaprešića. Takvu su ponudu prošloga petka, 5. svibnja, u Hrvatsko nacionalno vijeće donijeli predstavnici Hrvatskog crvenog križa, na čelu sa zamjenicom izvršnog predsjednika HCK-a *Dubravkom Horvat* i ravnateljem Crvenog križa Zaprešića *Andelkom Končuratom*.

Razdoblje od 13. do 20. kolovoza rezervirano je, dakle, za ukupno 96 djece iz Srbije i Crne Gore, koji će u objektima Crvenog križa u okviru autokampa u Selcu sedam dana provesti u pratnji 8 voditelja. Za tih sedam dana predviđen je i program za aktivan boravak djece, koji, uz odmor i kupanje u moru, podrazumijeva i različite radionice.

Predstavnici Hrvatskog crvenog križa u uredu HNV-a

Za djecu će biti zaduženi i volonteri Crvenog križa, a na raspolaganju su svakako i zdravstveni djelatnici i ambulanta.

Boravak djece iz SiCG u Selcu, u aranžmanu Crvenog križa

iz Zaprešića, pokrenut je prošle godine na inicijativu generalnog konzula Republike Hrvatske u Subotici *Davora Vidiša*. Tada je prva skupina djece iskoristila svojih sedam dana na moru, a vratili su se zadovoljni

i puni novih iskustava.

Cijena aranžmana je 800 kuna po djetetu, a podrazumijeva sedmodnevni puni pension, s prijevozom od Zagreba do Selca i nazad. Prijevoz od Subotice do Zagreba i nazad snosit će Hrvatsko nacionalno vijeće i sponzori.

Prije HNV-a, gdje su domaćini bili predsjednik HNV-a *Josip Z. Pekanović*, predsjednik i zamjenik predsjednika Izvršnog odbora *Lazo Vojnić Hajduk* i *Zvonimir Perušić*, te član IO HNV-a *Ivan Stipić*, izaslanstvo Hrvatskog crvenog križa posjetilo je Općinu Subotica, gdje ih je primio zamjenik predsjednika *Petar Kuntić*. Također je učinjen posjet i Crvenom križu Subotica, koji je upravo toga dana obilježavao 120 godina postojanja.

Z. S.

Sastanak hrvatskog i srbijanskog ministra gospodarstva

Intenzivna suradnja na području energetike

Hrvatski Croscos i srpski NIS Naftagas potpisali su ugovor o suradnji na istraživanju nafte u Egiptu, objavljeno je nakon sastanka hrvatskog ministra gospodarstva, rada i poduzetništva *Branka Vukelića* s ministrima gospodarstva te rudarstva i energetike Republike Srbije u Beogradu.

Srbijanski ministar rudarstva i energetike *Radomir Naumov* pojasnio je da je riječ o suradnji na poslu koji je Croscos dogovorio s kompanijom RWE, no zbog zauzetosti vlastitih kapaciteta u bušenjima na tom području Croscos će dobiti pomoć u kapacitetima NIS-a.

Energetika je, prema riječima ministra *Vukelića*, jedno od područja najintenzivnije suradnje, pa se razgovaralo i o suradnji na budućem naftovodu Konstanca-Trst i o implementaciji ugovora o energetske zajednici, koji bi trebao biti potpisan ovog mjeseca.

Kako je izjavio ministar gospodarstva Srbije *Predrag Bubalo*, na sastanku se razgovaralo i o robnoj razmjeni dviju zemalja, koja je zadnjih deset godina udeseterostručena, ali je još uvijek nedostatna. Tema sastanka bila je i buduća suradnja dviju zemalja kroz CEF-TA-u. Dogovoreno je i osnivanje Poslovnog savjeta te formiranje timova koji bi trebali raditi na rješavanju otvorenih gospodarskih pitanja iz prošlosti, poput povrata imovine.

Ministar *Vukelić* sastao se i s predstavnicima Hrvatskog nacionalnog vijeća te jedine hrvatske političke stranke Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. Posebna je pozornost posvećena gospodarskoj ulozi hrvatskih investicija u Srbiji, posebice vezano uz položaj Hrvata koji žive u Srbiji, prije svega u Vojvodini.

HRT

U povodu Dana pobjede

Polaganje vijenca

Tradicionalna svečanost u povodu Dana pobjede nad fašizmom 9. svibnja obilježena je polaganjem vijenaca na spomenik Žrtvama fašizma u Subotici kod katedrale. Vijence su položile mnoge delegacije stranaka i udruženja, među njima je bilo i izaslanstvo Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, a u ime lokalne samouprave, između ostalih, vijenac je položio i predsjednik Skupštine Općine *Saša Vučinić*.

Nastava na hrvatskom jeziku u OŠ »Vladimir Nazor« u Đurđinu

Iskoristimo ono na što imamo pravo

S obzirom da od jeseni počinje i nastava na hrvatskom u petom razredu, ravnateljica škole Ljiljana Dulić kaže kako je u tijeku formiranje nastavnog kadra koji će nastavu izvoditi, kao i da je pri kraju izrada plana i programa za njenu realizaciju * Glede ovog pitanja, ravnateljica je naglasila i kako će se nastava petog razreda na hrvatskom odvijati u ovoj školi, te učenici neće morati putovati u neku od gradskih škola

Kombinirani odjeli imaju svoje prednosti: Vera i Ivan Dulić s kćerkom Anom

U Osnovnoj školi »Vladimir Nazor« u Đurđinu u kojoj se nastava na hrvatskom jeziku odvija od školske 2002.03., danas, četiri godine kasnije, postoji jedan kombinirani hrvatski odjel u koji ide 14 učenika IV. b i 4 učenika I. b razreda. Izborni predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture sluša 11 učenika nižih, dok u višim razredima na satove ovog predmeta ide 16 učenika.

Kako saznajemo od ravnateljice škole Ljiljane Dulić, u predškolskoj skupini pri đurđinskoj školi ima 15-ero budućih prvaša. Upis djece u prvi razred je u tijeku te konačne informacije još nisu poznate, a prema njezinim riječima, za nastavu na hrvatskom jeziku do sada su se opredjelili roditelji dvoje djece, koja će u idućoj školskoj godini s učenicima postojećeg prvog razreda na hrvatskom formirati novi kombinirani hrvatski odjel. S obzirom da od jeseni počinje i nastava na hrvatskom u petom razredu, Dulićeva kaže kako je u tijeku formiranje nastavnog kadra koji će nastavu izvoditi, kao i da je pri kraju izrada plana i programa za njenu realizaciju. Glede ovog pitanja, ravnateljica je naglasila i kako će se nastava petog razreda na hrvatskom odvijati u ovoj školi, te učenici neće morati putovati u neku od gradskih škola.

ISKORISTITI PRAVO: Ivan i Vera Dulić su roditelji četvero djece, od kojih Ana

ide u prvi razred odjela na hrvatskom jeziku, dok starija kći Klara koja je 8. razred i njihov sin Matiša u petom pohađaju satove hrvatskog jezika s elementima nacionalne kulture.

»Za dvoje starije djece nije postojala prilika upisati ih u odjel na hrvatskom, a čim je postalo moguće odmah smo se odlučili na to. Najveći razlog bio je iskoristiti ono na čega imamo pravo«, kaže njihova majka Vera. Ona ističe i kako je ovakva odluka roditelja veoma važna jer, kako kaže, djetetu treba osigurati da zna ono što je njegovo, a ako će ono poslije govoriti dru-

gim jezikom, to će onda biti njegova odluka.

Iznoseći svoj stav o nastavi u kombiniranom odjelu, kakav je i onaj u koji ide njegova kći Ana, Ivan Dulić kaže kako je i sam kao đak škole na Pavlovcu imao slično iskustvo, jer je išao u odjel u kome su nastavu zajedno pohađala sva četiri niža razreda. On smatra da kombinirani odjeli imaju svoje prednosti jer »male glave željene informacija pakuje i ono što starija djeteca uče«.

Kao jedan od osnovnih problema što u Đurđinu nema većeg broja djece upisane na nastavu na hrvatskom, Dulići navode nedovoljnu informiranost roditelja. »Problem je u tome što nitko od nadležnih ne dolazi u selo te su ljudi neinformirani, pa se smatra da je to nešto tajno. Ljude se ne treba i ne smije prisiljavati, ali im treba dati informacije. Slično je bilo i s pitanjem petih razreda, ljudi nisu bili upućeni, što je za posljedicu imalo to da nakon prve, u drugoj i trećoj generaciji nije bilo upisane djece na hrvatskom jeziku«, objašnjava Vera.

Zbog istog problema, kako kažu Dulići, kod nekih se roditelja javlja strah za budućnost svoga djeteta – za njegovo daljnje školovanje i zaposlenje – te se roditelji djetetu odlučuju upisati u odjel na srpskom.

Nadaju se, kao i do sada, dobrim uvjetima nastave: Jadranka i Ivan Horvacki s djecom

»Neke se stvari trebaju pripremiti ranije kako bi postojao kontinuitet u nastavi na hrvatskom. Treba mijenjati i ozračje kako bi se to pravo prihvatilo kao normalna stvar«, zaključuje Ivan.

ZADOVOLJNI RADOM KOMBINIRANOG ODJELA: Slične odgovore na pitanje vezano za odluku oko upisa svoje djece u hrvatski odjel dobili smo i od *Ivana i Jadranke Horvacki*, roditelja *Nine* (4. razred) i *Pavla* (1. razred) koji idu u kombinirani hrvatski odjel u OŠ »Vladimir Nazor«.

S obzirom da će Pavle od rujna krenuti u peti razred na hrvatskom, njegovi se roditelji nadaju kako će mu i u višim razredima, kao i do sada, biti osigurani dobri uvjeti nastave. »Još se konkretno ništa ne zna. Iako se nastava na hrvatskom uhodala, neke stvari se uvijek rješavaju u 'pet do dvanaest'«, kažu oni.

Budući da im djeca idu u kombinirani odjel, oni navode kako je u početku bilo manjih problema jer je Nina vodila previše računa o mlađem bratu Pavlu, ali i da se to kasnije promijenilo. Zadovoljni su napretkom svoje djece, te nastavnim programom i planom u hrvatskim odjelima, a posebno zadovoljstvo izražavaju radom učiteljice *Verice Farkaš*.

Kažu kako neke roditelje od upisa djeteta u hrvatski odjel odbija to što imaju negativan stav prema kombiniranim odjelima, ali i da ima mnogo onih koji su u tomu veoma neodlučni. »Ljudi se teško odlučuju, ne sviđa im se to što je ovo kombinirani odjel. Nekad je bilo i po 60-ero djece u takvim odjelima, a danas ih ima dva-deset«, napominje Ivan.

Bez obzira na sve, oni i svoju mlađu kći,

Učenici se ne mogu provući s neznanjem: Eržika i Ivan Horvacki s djecom

četverogodišnju *Luciju*, planiraju upisati u hrvatski odjel.

NISMO POGRIJEŠILI: »Budući da sve manjine imaju ovo pravo dobro je da ga imamo i mi. Kada nam se ukazala ta prilika prihvatili smo je i iskoristili, te smatram da nismo pogriješili« kaže *Ivan Prčić*, otac *Nikole* koji ide u 4. razred odjela na hrvatskom.

Nikolina majka *Vecka Prčić*, objašnjava kako su se u selu mogle čuti različite priče vezane za nastavu na hrvatskom u petom razredu, ali s obzirom da će se ta nastava odvijati u matičnoj školi, te da neće biti putovanja u grad, ona kaže da je zadovoljna.

Ni roditelji, ali ni njihov sin ne vide kombinirani odjel kao nekakvu prepreku. »Na Mišićevu primjerice već godinama ima jedna učiteljica u četiri razreda. Nema nikakvih problema što se tiče rada takvih odjela, Nikola dobro uči i odličan je đak«, kaže Ivan.

On smatra kako je u školi posljednjih

godina urađeno puno toga na poboljšanju uvjeta za rad, što pripisuje ravnateljici koja, kako kaže, dobro radi svoj posao. A glede neodlučnosti drugih roditelja, koji svoju djecu ne žele upisati u odjel na hrvatskom, Ivan ističe: »Sve to ovisi o roditeljima, koliko oni shvaćaju i razumiju.«

UPOZNATI S MOGUĆNOSTIMA: Kći *Ivana* i *Eržike Horvacki*, *Martina* ide u prvi razred na hrvatskom jeziku. Svoju stariju kći *Marinu* koja je u trećem razredu namjeravali su također upisati u hrvatski odjel, ali nisu uspjeli zbog nedovoljnog broja te godine prijavljene djece.

Prema njihovom mišljenju, mnogi roditelji su nedovoljno upoznati s ovom mogućnošću. »Po nacionalnoj strukturi sela odjela na hrvatskom bi trebalo biti svake godine. Prošle godine je bilo preko dvadeset prvaša pa nije otvoren odjel na hrvatskom«, objašnjava Eržika dodajući kako je prve godine, kada je takva mogućnost ponuđena, u hrvatski odjel bilo upisano 16-ero djece.

Ona i njezin suprug Ivan nisu protivnici ideje kombiniranih odjela. »Ima roditelja koji su u svom djetinjstvu imali loša iskustva s kombiniranim odjelom te zbog toga odustaju«, napominje Ivan objašnjavajući jedan od stavova roditelja koji na ovo pitanje gledaju drugačije.

Također, prema njegovim riječima, činjenica da u prvom razredu na hrvatskom ima samo četvero nije loša, jer, kako kaže, djeca više nauče, a zbog malobrojnosti i čestih propitivanja učenici se ne mogu provući s neznanjem.

A kako objašnjava Eržika, svi eventualni nedostaci po pitanju malobrojnosti djece su riješeni. »Martina na predmete poput tjelesnog i engleskog jezika ide skupa s prvim razredom na srpskom jeziku, koji su njezina generacija iz vrtića«, kaže ona.

D. B. P.

Budući da sve manjine imaju pravo na školovanje, dobro je da ga imamo i mi: Vecka i Ivan Prčić sa sinom Nikolom

Godinu i pol dana nakon osnivanja institucije Pokrajinskog ombudsmana

Potvrđena uloga narodnog zaštitnika

I pokraj određenih kritičkih tonova spram institucije Pokrajinskog ombudsmana, upućenih prije svega od Srpske radikalne stranke, mora se istaknuti da je ovo institucija koja ima svoje mjesto i ulogu

Piše: Dujo Runje

Ombudsman je po svom podrijetlu stara švedska institucija (sam naziv je švedski i znači povjerenik, predstavnik, pravobranitelj, zastupnik, branitelj) koja je uvedena u toj zemlji u pravni sustav početkom 18. stoljeća. Danas postoji u mnogim zemljama svijeta. U Hrvatskoj je Pučki pravobranitelj uveden tijekom 1992. godine, Pravobraniteljstvo za ravnopravnost spolova 2003. godine, a Pravo-

dinačna rješenja, već samo konstatirajući njihovu nezakonitost. Institucija ombudsmana se razlikuje od ostalih vrsta tijela vlasti i po tome zauzima posebno mjesto u sustavu tijela vlasti. Osnovna zadaća je kontrola zakonitosti, svrsishodnosti i efikasnosti rada tijela uprave i javnih službi radi zaštite ljudskih prava i sloboda i povreda koja ta tijela čine tijekom svog rada. Ne spada niti u jednu od tri klasične državne vla-

mjenju ili donošenje propisa iz domene njenog djelokruga rada.

UZ POMOĆ PRITISKA JAVNOSTI: U Srbiji ombudsman je novijeg datuma u pravnom sustavu. Naime, Skupština APV je na svojoj sjednici, održanoj 23. prosinca 2002. godine, na temelju Zakona o utvrđivanju određenih nadležnosti autonomne pokrajine i Statuta APV, usvojila Odluku o Pokrajinskom ombudsmu

predenju ljudskih sloboda i prva zajamčenih Ustavom, potvrđenim i objavljenim međunarodnim ugovorima o ljudskim pravima, zakonom i propisima AP Vojvodine. Ovo je ujedno i izvorna nadležnost Skupštine APV. Glede njenog uvođenja bilo je prilično protuslovnih stavova i sudova.

Prvi Pokrajinski ombudsman izabran je na sjednici Skupštine AP Vojvodine 24. rujna 2003. godine. Tijekom 2004. godine Pokrajinski ombudsman je osnovao lokalne urede u Subotici i Pančevu, sukladno Odluci o Pokrajinskom ombudsmu, a može ih osnivati i u drugim mjestima. Osnovni model funkcioniranja i karakteristike Pokrajinskog ombudsmana su:

Pokrajinskog ombudsmana i njegove zamjenike bira Skupština AP Vojvodine. Ombudsmana predlaže najmanje 30 zastupnika, ili skupštinski odbor nadležan za pitanja organizacije i rada uprave, a bira ga Skupština APV dvotrećinskom većinom glasova od ukupnog broja zastupnika. Zamjenike/nice bira Skupština APV na prijedlog ombudsmana i to prostom većinom od ukupnog broja zastupnika. Slična je praksa u drugim zemljama gdje postoji institucija ombudsmana. Naime, izborom od najmanje dvije trećine zastupnika osigurava se veća neovisnost i autoritet Pokrajinskog ombudsmana. Trenutačno Pokrajinski ombudsman broji 19 osoba od kojih su 6 izabrane.

Pokrajinski ombudsman jed-

Ombudsman u Subotici: Ana Baka

braniteljstvo za djecu također 2003. godine.

Ombudsman je tijelo parlamenta koje u pojedinačnim slučajevima vrši nadzor nad radom uprave ne ukidajući poje-

sti (zakonodavna, sudska i izvršna), već čini posebnu granu vlasti koja je samostalna i neovisna od ostalih tijela vlasti. Ombudsman nadzire izvršnu vlast, te daje inicijativu za iz-

(Službeni list AP Vojvodine, broj 23/2002, 5/2004, 16/2005). Time je uspostavljena institucija ombudsmana kao neovisnog i samostalnog tijela, koja se stara o zaštiti i una-

nom godišnje podnosi godišnje izvješće o svom radu Skupštini AP Vojvodine. Veoma je značajno da se o godišnjem izvješću ne glasuje, odnosno on ne podliježe usvajanju od strane Skupštine APV. Izvješća služe kao informacija koja služi za raspravu o problemima koji su izneseni u njemu. Time se jača uloga i značaj Pokrajinskog ombudsmana.

Akta koje Pokrajinski ombudsman donosi nisu obvezujuća. Međutim, pritisak javnosti kojim se putem medija neizravno vrši na tijela vlasti nije mali. Dapače, u nekim je slučajevima više nego presudan.

Za razliku od nekih zemalja, odnosno administrativnih regija (Slovenija, Bosna i Hercegovina, Kosovo) ombudsman, po pravilu, nema ovlaštenja nad presudama sudova.

Zamjenik Pokrajinskog ombudsmana: Zoltán Gobor

To bi bile opće karakteristike modela Pokrajinskog ombudsmana, a one su dobrim dijelom kompatibilne sa onima u svijetu.

NADLEŽNOSTI I PRAVA: Na temelju Zakona o lokalnoj samoupravi (Službeni glasnik RS, br. 9/2002, 33/2002, 33/2004-i 135/2004) stvara se mogućnost da jedinice lokalne samouprave mogu ustanoviti građanskog branitelja (ombudsmana). Građanskog branitelja postavlja skupština jedinice lokalne samouprave. U AP Vojvodini su do sada tri općine uvele građanskog branitelja (Zrenjanin, Sombor i Bačka Topola). Pokrajinski ombudsman je s ova tri posto-

jeća lokalna ombudsmana potpisao Protokol o suradnji. U više općina u Srbiji postoje lokalni ombudsmani, ali njihov izbor i način funkcioniranja nije do kraja istovjetan.

Koncem rujna 2005. godine u Narodnoj skupštini Republike Srbije usvojen je Zakon o

cijama, nema sumnje da će predviđen način biranja bitno utjecati na njegovu ovisnost od političkih stranaka, a to je protivno osnovnoj funkciji ove institucije.

Način određivanja nadležnosti Zaštitnika građana u Zakonu o zaštitniku građana i Pokrajini-

vanju osnovne dužnosti ombudsmana.

Pokrajinski ombudsman prije svega djeluje povodom individualnih predstavi građana koji smatraju da im je djelovanjem ili aktom tijela uprave prekršeno neko pravo i sloboda. Pod uvjetima Odluke o Po-

Dosadašnji rad Pokrajinskog ombudsmana

Do sada je Pokrajinski ombudsman podnio dva godišnja izvješća Skupštini APV (za 2004. i 2005. godinu) iz kojih je vidljivo njegovo polje djelovanja i aktivnosti. Izvješća sadrže preko 230 stranica na kojima su vidljive aktivnosti Pokrajinskog ombudsmana tijekom dvije godine djelovanja i rada. Opće nadležnosti Pokrajinskog ombudsmana su definirane Odlukom o pokrajinskom ombudsmanu, a one su: prati primjenu međunarodnih standarda iz oblasti ljudskih prava; prikuplja informacije o primjeni zakona i drugih propisa iz oblasti ljudskih prava; sastavlja godišnje izvješće o ostvarivanju ljudskih prava; informira nadležna tijela i širu javnost o kršenju ljudskih

prava; prima i ispituje predstavke koje se odnose na povredu ljudskih prava; posreduje u mirnom rješavanju sporova koji se odnose na povredu ljudskih prava; organizira i sudjeluje u organizaciji i priprema savjetovanja o ostvarivanju i poštovanju ljudskih prava; organizira i potiče obrazovanje o ljudskim pravima u svim oblastima života; surađuje i razmjenjuje iskustva s drugim ombudsmanima u zemlji i inozemstvu; organizira i sudjeluje u organizaciji i pripremama kampanja za informiranje javnosti o pitanjima značajnim za ostvarivanje i poštovanje ljudskih prava; obavlja i druge poslove sa zakonom i propisima Skupštine APV.

zaštitniku građana (Službeni glasnik RS, br. 79/2005.). Prema odredbama Zakona o zaštitniku građana, Zaštitnik građana trebao je biti izabran do 24. ožujka 2006. godine. Prema našim saznanjima on još uvijek nije izabran. Na Prijedlog Zakona o zaštitniku građana Skupština APV imala je određene amandmane, ali nijedan nije prihvaćen, tako da su u Zakonu ostale brojne nedosljednosti i kontradiktornosti. Tako Narodna skupština Republike Srbije bira Zaštitnika građana na prijedlog odbora za ustavna pitanja. Prijedlog daje polovica plus jedan od nazočnih članova odbora, a broj zastupnika potreban za izbor predloženog kandidata iznosi polovica plus jedan od nazočnih zastupnika, što znači da Zaštitnika građana može izabrati jedna četvrtina od ukupnog broja zastupnika Narodne skupštine Republike Srbije. Imajući u vidu da ombudsman djeluje prije svega snagom autoriteta, a ne prinudom i sank-

skog ombudsmana na temelju Odluke o Pokrajinskom ombudsmanu dovest će do određenih sukoba nadležnosti. Naime, nadležnost Zaštitnika građana određena je na temelju propisa koji su povrijeđeni (bez obzira na tijelo koje učinilo povredu), a kod Pokrajinskog

okrajinskom ombudsmanu, mogu se u ime građana obratiti i treće osobe, nevladine organizacije, udruge ili organizacije. Uvjet da je da su to tijela, organizacije i javne službe čiji je osnivač AP Vojvodina ili općina. Pokrajinski ombudsman ima pravo i na pokretanje inicijative za donošenje ili izmjenu propisa. Ilustracije navodimo kako je Pokrajinski ombudsman dao mnoge sugestije i prijedloge za poboljšanje Prijedloga Zakona o zaštitniku građana. Nažalost, one više-manje nisu prihvaćene.

Njegova je nadležnost i preventivna funkcija (npr. davanje preporuka koje se ne odnose samo na konkretan slučaj, nego na rad tijela uprave u svim slučajevima, kroz inicijativu za izmjenu ili donošenje propisa koji se razmatraju u Skupštini APV). Nadalje, funkcija Pokrajinskog ombudsmana jest edukativna, informativna i promotivna. Mnoge od navedenih zahtjeva su ostvarene tijekom njegova djelovanja. U razdoblju

Ombudsmana bira Skupština Vojvodine

ombudsmana prema tijelu koje ih primjenjuje (bez obzira na razinu i vrstu povrijeđenog akta i bez obzira je li riječ o domaćem propisu ili međunarodnoj konvenciji). Praksa i mogući sukobi dobrim će dijelom ovisiti o osobi Zaštitnika građana, njenom moralnom autoritetu i dobroj volji u ostvari-

siječanj-prosinac 2005. godine Pokrajinski ombudsman je otvorio 623 predmeta na temelju podnesenih predstavi. Od toga je 473 podnijeto u uredu u Novom Sadu, 110 u uredu Pančevu i 40 u uredu Subotici. Važno je istaknuti da se od toga broja predstavi 38 posto odnosi na republičku razinu, 37 posto na lokalnu razinu, 10 posto na pokrajinsku razinu i 17 posto ostalo.

ZAŠTITA NACIONALNIH MANJINA: Što se tiče zaštite prava nacionalnih manjina, osnovne zadaće Pokrajinskog ombudsmana kretale su se oko sudjelovanja nacionalnih manjina u tijelima javne vlasti, službene uporabe jezika i pisma nacionalnih manjina, obrazovanja na jezicima nacionalnih manjina, medija na jezicima nacionalnih manjina. U odnosu na spomenute teme dane su opservacije glede stanja i preporuke kako bi se poboljšalo stanje glede ostvarivanja prava nacionalnih manjina. Tako je Pokrajinski ombudsman uputio preporuke svim jedinicama lokalne samouprave da vode računa prilikom zapošljavanja o zapošljavanju pripadnika nacionalnih zajednica, kako bi se osigurala relativna zastupljenost nacionalnih zajednica u tijelima uprave u srazu njihovom udjelu u ukupnom broju stanovnika na teritoriju jedinice lokalne samouprave. Na temelju preporuke Pokrajinskog ombudsmana je u Općini Srijemska Mitrovica u mjestu Stara Bingula uveden hrvatski jezik u službeni uporabu.

Iz podataka za 2003. godinu vidljivo je iz nacionalne strukture zaposlenih u upravi APV da Hrvata ima 12 ili 1,42 posto od ukupnog broja zaposlenih. Situacija glede uposlenosti Hrvata i jedinica lokalne samouprave je bolja. Tako prema podacima iz 2003. godine u 45 općina na razini AP Vojvodine uposlenih Hrvata ima 195 ili 3,8 posto od ukupnog broja uposlenih. Prema popisu iz 2002. godine Hrvata u Vojvodini ima 56.546 ili 2,78 posto od ukupnog broja stanovništva. Iz ovog podatka je raz-

vidno da je tijekom 2003. godine u općinama AP Vojvodine bilo više uposlenih Hrvata od postotka u broju stanovnika na razini Vojvodine, odnosno da ih u tijelima uprave AP Vojvodine ima manje. Pokrajinski ombudsman dao je i svoja viđenja ostvarivanja prava nacionalnih manjina na informiranje. Tako je Pokrajinski ombudsman dao preporuku RTNS da svoju programsku shemu na jezicima nacionalnih manjina, osim informativnih emisija, proširi kulturnim i obrazovnim sadržajima, te da drugi kanal TVNS ostavi funkciji kojoj je namijenjen. Istodobno se preporučuje Izvršnom vijeću Vojvodine da putem afirmativne akcije potiču nacionalne manjine da školuju novinare, lek-

dentima Pokrajinski ombudsman se oglašavao i energično zahtijevao od nadležnih tijela da poduzmu sve mjere kako bi se počinitelji pronašli i kaznili. U svezi s time izdavao je određena saopćenja za javnost. Pokrajinski ombudsman dao je veliki doprinos ostvarivanju ravnopravnosti spolova i zaštiti prava djeteta. U tom cilju Pokrajinski ombudsman je aktivno podržao pilot projekt »Pravo na prava« u kojemu su učenici IV. i VII. razreda 12 osnovnih škola upoznati s odredbama Konvencije o pravima djeteta, njihovim pravima i odgovornostima, Pokrajinskim ombudsmanom - prvom institucijom na teritoriju Vojvodine koja se bavi zaštitom i unapređenjem ljudskih prava i slo-

Iz ovoga što je izneseno više je nego jasno da institucija Pokrajinskog ombudsmana ima svoju funkciju i ulogu iz vizure svih građana, a poglavito iz rakursa pripadnika nacionalnih manjina. I pokraj određenih kritičkih tonova spram institucije Pokrajinskog ombudsmana, upućenih prije svega od Srpske radikalne stranke, mora se istaknuti da je ovo institucija koja ima svoje mjesto i ulogu. Naravno, kako je ova institucija na početku svog djelovanja, nije imuna na određene nedostatke koji su dobrim dijelom financijske naravi, ali ima podosta prešutnog omalovažavanja od strane nadležnih tijela na koje se primjedbe odnose. Za nadati se je da će ova institucija biti osnovana na lo-

Pokrajinski ombudsman: Petar Teofilović

tore, snimatelje i redatelje.

Za nas je veoma važno da postoji zamjenik ombudsmana zadužen za zaštitu prava i sloboda nacionalnih manjina. Njegova zadaća je slična zadaći ombudsmana s time da se njegova zadaća odnosi na zaštitu prava i sloboda nacionalnih manjina. U svim međuetničkim sukobima i inci-

boda. Rezultati su pokazali osnovanost za nastavkom pilot projekta, te će projekt pod nazivom »Pravo na prava – Osnovci« biti nastavljen u Pokrajini i u drugim školama. Školske 2005./2006. godine u AP Vojvodini započeo je s realizacijom i projekt »Pravo na prava – vršnjačka edukacija« u srednjim školama Vojvodine.

kalnoj razini, kao i da Zaštitnik građana neće biti smetnja u realizaciji ciljeva ombudsmana na svim razinama. Vjerojatno će ova institucija biti dostupnija svima građanima, jasnija njena uloga i zadaća, a ona još više učinkovitija. Naravno, treba razmisliti i o Dječjem ombudsmanu koji je u svijetu pokazao svoju pozitivnu ulogu. ■

Ivan Katavić, vlasnik Križevačkog trgovačkog centra

Niskim cijenama do zadovoljnih potrošača

Ovo poduzeće već u kolovozu otvara svoj prvi šoping centar u Subotici, a zatim planira tijekom sljedeće dvije godine izgraditi još šest sličnih centara u Vojvodini

Zadovoljan radnik – dobar radnik: vlasnik KTC-a iz Križevaca Ivan Katavec

Križevački trgovački centar osnovan je 1993. godine u Križevcima na sjeverozapadu Hrvatske. Trenutačno upošljava oko tisuću ljudi u petnaest šoping centara, sedam specijaliziranih trgovina, petnaest restorana, hotelu, benzinskoj crpki, autopraonici, putnoj agenciji. Prošle je godine kroz svoju mrežu i za poznate kupce KTC plasirao 5.300 tona voća i povrća koje su proizveli njihovih petsto kooperanata. To su osnovni pokazatelji ove firme koje je predložio njen vlasnik i predsjednik Uprave *Ivan Katavec* na konferenciji za novinare održanoj prošloga vikenda u Subotici.

Ovo poduzeće već u kolovozu otvara svoj prvi šoping centar u Subotici, a zatim planira tijekom sljedeće dvije godine izgraditi još šest sličnih centara u Vojvodini. U KTC-u u Subotici uposlenje će naći sedamdesetak ljudi, a namjerava se prenijeti i model kooperacije i kreditiranja proizvođača voća i povrća koji je razvijen i uspješno već funkcionira u postojećim centrima.

»Imamo snage izići i na regionalno tržište«, poručio je Katavec i stoga se već gradi prvi objekt u Subotici gdje će biti i sjedište ove firme u Srbiji. Objekt na Pačirskom putu, čije se otvaranje očekuje 3. kolovoza, će pokraj šoping centra imati i restoran, kao i poljoprivrednu ljekarnu za

praćenje kooperanata, jer »namjeravamo i na ovom lokalitetu osmisliti projekt organiziranja proizvodnje na selu gdje kreditiramo proizvođače od gnojiva, sredstava zaštite, sjemena, do folija i navodnjavanja. Garantiramo cijenu i plaćanje najduže 15 dana po isporuci. Na taj način pokušavamo pomoći i selu jer je i ono bitan čimbenik u potrošnji u našim centrima«, kazao je Katavić.

»Nikada za 13 godina rada nismo bili u blokadi, nismo kasnili niti jedan dan s isplatom osobnih dohodaka, a motivacija naših uposlenih je bitan faktor u koncepciji razvoja firme jer smatramo da je zadovoljan radnik – dobar radnik. Vjerujem da neće biti nikakvih problema niti glede malih trgovaca i ugostitelja već nasuprot tomu, da ćemo pomoći da i oni lakše, na jednom mjestu, osiguraju potrebnu robu za njihovo poslovanje kroz sustav odgode plaćanja. Vjerujemo da će svi oni koji dugoročno razmišljaju u nama vidjeti pravog partnera«, iznio je svoje poslovne namjere i očekivanja Katavić.

KTC svoju poslovnu orijentaciju gradi na politici niskih cijena i korektnom odnosu s proizvođačima i obrtnicima, te je tako potrošačka košarica u Hrvatskoj uvijek na prvom ili drugom mjestu, kazao je Katavić te je dodao, kako će se truditi »da i ovdje potrošač u nama vidi partnera, svoj mali dućan, bez obzira na veličinu, gdje će se pokraj prehrambenih proizvoda naći i programi kemije, čistila, bijele tehnike, keramike, stakla, malih kućanskih aparata i drugih neprehrambenih proizvoda« te je poručio da će kao i u postojećim centrima cijene i izbor proizvoda diktirati potrebe i kupovne mogućnosti potrošača.

J. D.

Uređenje zemljišta za budući trgovački centar u Subotici

Europska unija prekinula pregovore sa Srbijom i Crnom Gorom

Pregovori se mogu nastaviti čim se ispuni uvjet

Kao jedan od »ključnih razloga« zašto se Mladić ne nalazi u Haagu, Rehn je naveo to što srbijanske obavještajne službe nisu pod »punim civilnim i demokratskim nadzorom«

Zbog neizručenja generala Ratka Mladića Haagu Europska unija je početkom prošlog tjedna odlučila prekinuti pregovore sa Srbijom i Crnom Gorom o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju. Sljedeći krug pregovora o SSP između SiCG i EU-a bio je zakazan za 11. svibnja u Beogradu.

Srbijanski premijer Vojislav Koštunica

Nakon što je 3. svibnja Olli Rehn primio negativno izvješće od glavne tužiteljice Carle del Ponte o suradnji Beograda s Haškim sudom, Komisija je morala otkazati nastavak pregovora sa SiCG o SSP, rekao je Rehn na kofenrenciji za novinare u Bruxellesu, dodajući da se pregovori »mogu nastaviti čim Srbija uspostavi punu suradnju« odnosno locira, uhiti i izruči Ratka Mladića u Haag. Kao jedan od »ključnih razloga« zašto se Mladić ne nalazi u Haagu, Rehn je naveo to što srbijanske obavještajne službe nisu pod »punim civilnim i demokratskim nadzorom«.

IZNEVJERENI INTERESI: Da podsetimo, krajem ožujka je povjerenik za proširenje Europske komisije Olli Rehn odlučio da se travanjski krug pregovora ipak održi, nakon što mu je srbijanski premijer Vojislav Koštunica obećao da će general Mladić uskoro biti uhićen. Tada je do kraja travnja produžen rok za izručenje Mladića. Kako Mladić nije izručen, pregovori su prekinuti.

Nakon vijesti o prekidu pregovora premijer Koštunica je izjavio da je cijela mreža pomagača odbjegloga haškog optuženika Ratka Mladića otkrivena, da se on skriva sam, te da je otkrivanje mjesta gdje se nalazi pitanje »tehničke naravi«. Koštunica je u priopćenju za javnost naveo kako je pridruživanje Europskoj uniji jedan od najviših prioriteta Vlade i da je činila apsolutno sve što je u njezinoj moći da Ratko Mladić konačno ode u Den Haag. »Za sve bi bilo najbolje da i Ratko Mladić slijedi primjer ostalih časnika i ode u Haag«, ocijenio je Koštunica te dodao da bivši vojni lider bosanskih Srba »skrivanjem nanosi tešku štetu državnim i nacionalnim interesima«.

Istoga dana potpredsjednik Vlade Miroslav Labus podnio je ostavku zbog prekida pregovora s Europskom unijom, a u tekstu

Povjerenik za proširenje Europske komisije Olli Rehn

svoje ostavke, koju je uručio premijeru Koštunici, naveo je kako je EU »suspendirala pregovore o Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju jer naša Vlada, suprotno Vašem izričitom obećanju, nije osigurala

Veliko razočaranje

Nakon vijesti o prekidu pregovora uslijedile su, pokraj akcije u Beogradu, gdje su specijalne policijske postrojbe provjeravale nekoliko lokacija, i policijske operacije u drugim gradovima, s ciljem otkrivanja odbjeglog haškog optuženika Ratka Mladića.

U petak su privedene još dvije osobe pod sumnjom da su pomagale Mladiću u skrivanju, a policija je pretresla i prostorije poduzeća »Impakt«, čiji je vlasnik Mladićev sin Darko, a koje se nalaze u obiteljskoj kući jednog od najtraženijih haških optuženika u Beogradu.

Međutim ove akcije nisu ostavile dojam na glavnu tužiteljicu Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju (ICTY) Carlu del Ponte. Ona je akciju pretresa na konferenciji za novinare u Sarajevu nazvala »običnom predstavom«. Nakon razgovora s visokim predstavnikom za Bosnu i Hercegovinu Christianom Schwarz-Schillingom Del Ponte je kazala kako Mladićev slučaj općenito predstavlja veliko razočaranje, jer je primjer neispunjenih obećanja koja daje srbijanski premijer Vojislav Koštunica.

političke uvjete za nastavak pregovora, čime je iznevjeren jedan od najvažnijih interesa zemlje i građana Srbije».

UPOZORENJE VLADI: Labus je na konferenciji za novinstvo rekao da će ostali ministri iz stranke G17 plus, čiji je on predsjednik, odlučiti o svojem ostanku u Vladi na sjednici glavnog odbora stranke 13. svibnja, ali i da će njegova stranka nastaviti podupirati Vladu dok traju pregovori o Kosovu. Beogradski list »Blic« prenosi, kako je G 17 plus dao rok Vladi Srbije da do rujna izruči Mladića Tribunalu. Ukoliko se to ne provede, ta će stranka tražiti raspisivanje izvanrednih izbora. U ponedjeljak je Narodna skupština RS potvrdila Labusovu ostavku, a u pauzi zasjedanja je zamjenik predsjednika Srpske radikalne stranke *Tomislav Nikolić* kazao, kako osuđuju privođenja njihovih članova, koji, kako on tvrdi, pomažu Mladiću, ali je ocijenio da skrivanje zločinca nije isto što i zločin.

Predsjednik Srbije *Boris Tadić* je, reagirajući na prekid pregovora, pozvao sve demokratske snage da udruže napore za obranu Srbije i njene europske orijentacije. U priopćenju se navodi kako svako zaostajanje na putu k europskim integracijama i kompromitiranje opredijeljenosti SiCG za europski put, izravno pogađa građane željne ekonomske perspektive, slabi i pregovaračku poziciju u pregovorima o budućem statusu Kosova koji su u tijeku, te ide na ruku pristašama rušenja Državne Zajednice SiCG. Tadić je upozorio da će, zbog prekida pregovora SiCG s EU, biti u zastoju i bilateralni odnosi Beograda sa zemljama EU i drugim državama.

OSUDE I PROTESTI: Federacija nevladinih organizacija Srbije – FENS najoštrije je osudila politiku Vlade Republike Srbije i premijera Vojislava Koštunice, koja

Izvanredni izbori na jesen?

Potpredsjednik G17 plus i ministar financija *Mladen Dinkić* najavio je da će, ako razgovori o stabilizaciji i pridruženju EU ne budu nastavljani do kraja rujna, predložiti premijeru i predsjedniku Srbije da dogovore datum izvanrednih izbora. Dinkić je najavio i da će svojoj stranci ponuditi ostavku na mesto potpredsjednika G17 plus, ali i da mu kao jednom od osnivača »ne pada na pamet« da napušta stranku.

Dinkićev stav je da napuštanje Vlade nije rješenje jer ne dovodi do zaključenja Sporazuma o stabilizaciji i pridruženju Europskoj uniji ove godine. »Želim dati šansu onima koji se time bave da okončaju suradnju s Hagom, da nastavimo odložene pregovore s EU i da zaključimo taj sporazum do kraja godine. Ako te razgovore s EU ne nastavimo do kraja rujna ove godine, onda ću predložiti i premijeru i predsjedniku da zajedno dogovorimo datum izvanrednih izbora«, kazao je Dinkić, te je dodao kako će o ostanku ili izlasku iz Vlade odlučiti Glavni odbor G17 plus, na sjednici u subotu.

je dovela do prekida pregovora o pridruživanju SiCG Europskoj uniji. Za FENS je neprihvatljivo priopćenje u kome se ne spominju ni lična odgovornost premijera niti odgovornost Vlade i njenih ministara za neispunjavanje obećanja danih međunarodnim institucijama, i u kojem se kaže kako je Vlada učinila sve da Mladić »ode u Haag«, ali se ni jednom riječju ne spominje njegovo uhićenje i odvođenje u Haag, što je posao i obveza države, odnosno Vlade. Odbijanjem da ispuni preuzete obveze ova Vlada je jasno pokazala kako zapravo obmanjuje svoje građane, ne želi Srbiju u Europi i ne razumije u kojoj mjeri

će se to odraziti na budućnost države i kvalitetu života građana Srbije, priopćio je FENS.

Zbog prekida pregovora s EU u ponedjeljak na platou ispred Filozofskog fakulteta u Beogradu organizacija BIRO je pozvala sve bivše, sadašnje i buduće studente na protestni skup pod nazivom »Tražim Mladića«, dok je sljedećeg dana Liberalna demokratska partija, Građanski savez Srbije i Socijaldemokratska unija organizirala miting pod nazivom »Srbiju u Europu« na Trgu Republike u Beogradu.

J. D.

Predsjednik Skupštine Vojvodine Bojan Kostreš

Poziv Koštunici da podnese ostavku

Predsjednik Skupštine Vojvodine *Bojan Kostreš* pozvao je premijera Srbije Vojislava Koštunicu da podnese ostavku pošto se pokazao »nesposobnim« izvršiti međunarodne obveze i izručiti haškog bjegunca Ratka Mladića.

»Srbija više nema ni vremena ni snage za izolaciju, naročito ne zbog nečasnog časnika ili nesposobnog

premijera. Ukoliko premijer i Vlada Srbije nisu sposobni ispuniti međunarodne obveze Srbije onda neka podnesu ostavku«, rekao je Kostreš agenciji Beta, te je ocijenio kako Srbija nema »ni snage ni vremena ponovno ulaziti u sukob s čitavim svijetom«.

»Siguran sam da građani Srbije nisu zaboravili kako je izolacija izgledala tijekom devedesetih godina prošlog stoljeća. I tada i sada Srbija je bila u izolaciji zbog političkih razloga i zbog nesposobnosti režima da funkcioniра s ostatkom svijeta«, kazao je Kostreš.

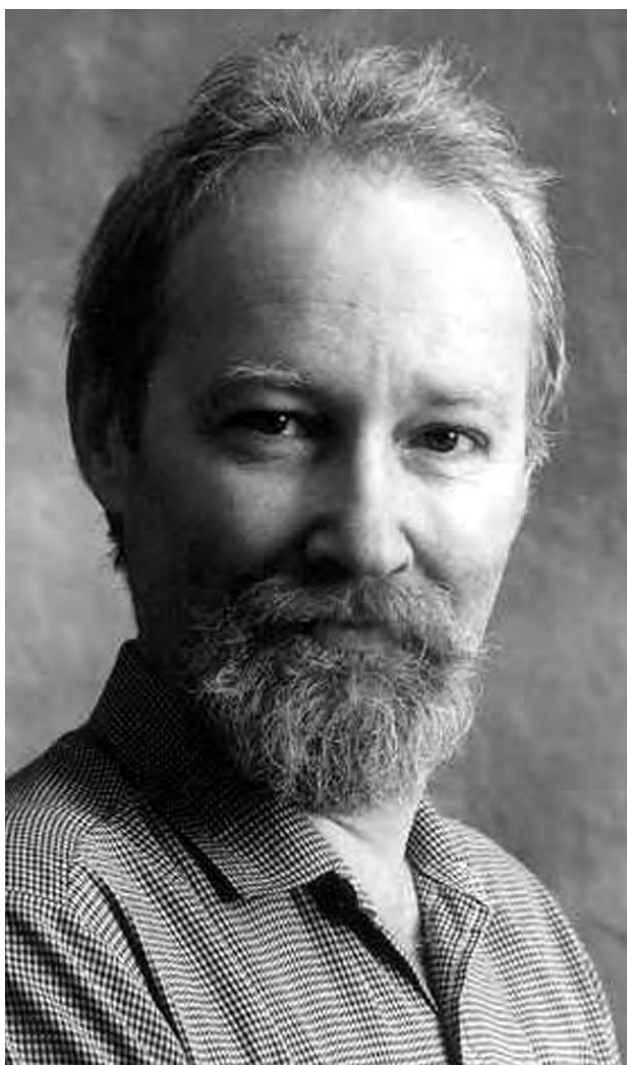
■

Dr. Stjepan Gredelj, sociolog, ravnatelj Instituta za filozofiju i društvenu teoriju u Beogradu

Intelektualac nema pravo distancirati se od problema društva

Ostaje otvoreno pitanje je li značenje »povratka« isto za, recimo, Češku ili Mađarsku, ili za Albaniju i Srbiju i Crnu Goru? Kojoj su se »tradiciji« liberalno-demokratske države i tržišne ekonomije mogle »vraćati« prve dvije, a kojoj druge dvije države

Intervju vodila: Jasminka Dulić

suradnike ovog Instituta koji se nije »kolektivno« učlanio u prvu verziju Demokratske stranke, jer je već bio član Građanskog saveza Srbije i po prirodi nije sklon promjeni opredjeljenja bez dobrog razloga. GSS je bio njegov »prirodni« politički izbor, kao nastavak Udruženja za jugoslavensku demokratsku inicijativu (UJDI).

Drugi razlog zbog kojeg je član Savjeta, kaže, je aktivistički. Prema njegovom mišljenju želimo li »ozdravljenje društva« (i države) od korupcije kao endemske društvene bolesti, posebno društava »u tranziciji«, nitko nema pravo distancirati se i prepustiti rješavanje problema »nekom drugom«, jer i mali korak je – doprinos rješenju.

HR: Za zemlje istočne Europe uobičajeno se govori kako su to zemlje »u tranziciji«? Što je značenje ovoga termina?

Termin se uvriježio u značenju »prelaska« iz sustava realnog (ili samoupravnog) socijalizma u kapitalizam. Radi se o pojednostavljenoj »nostrifikaciji«

engleske riječi *transition* i o njoj često pogrešnoj, nadasve ideološko-propagandnoj uporabi. To osobito važi za priču o »povratku« na prijašnji ekonomsko-politički sustav, čiji kontinuitet je bio nasilno prekinut komunističkom intervencijom u prirodni tijek društvenog razvoja. No, ostaje otvoreno pitanje je li značenje »povratka« isto za, recimo Češku ili Mađarsku, ili za Albaniju i Srbiju i Crnu Goru? Kojoj »tradiciji« liberalno-demokratske države i tržišne ekonomije su se mogle »vraćati« prve dvije, a kojoj druge dvije države?

Oprezniji je i opravdaniji bio pristup

onih društvenih analitičara koji su upozoravali da se radi o tek započetom, mučnom i dugotrajnom procesu transformacije ovih društava, čiji je ishod otvoren, bilo prema pozitivnom ili negativnom kretanju (dakle, ne nužno »progresivan« već i moguće »regresivan«).

Tako je znameniti suvremeni sociolog ser Ralf Darendorf razvio čuvenu formulu četiri šestice u procesima transformacije postkomunističkih društava: 6 dana je potrebno da se smijeni stari režim, 6 mjeseci je potrebno da se održe slobodni izbori i uspostave nove političke institucije, 6 godina da se uspostavi održiva tržišna ekonomija, ali trebat će 60 godina da se razvije građansko društvo. Dakle, procesi nisu linearni, niti kompletno usklađeni, već zavise od startnih pozicija s kojih kreću procesi u svakom od navedenih aspekata.

HR: U kojoj mjeri je sociologija uspijevala i uspijeva spoznati i predviđati društvene procese?

Sociologija je društvena znanost i u tome se kriju ograničenja njezinih spoznaja, ali i prognostičkih sposobnosti. Društveni procesi su znatno složeniji nego pojave i procesi koje proučavaju tzv. prirodne znanosti. U društvenim procesima nema jednostavnog racionalnog kontinuuma »ako – onda«, jer su oni često podložni i djelovanju »iracionalnih« faktora u ljudskom i društvenom ponašanju (vrijednosti, tradicije) koje se ne mogu s izvjesnošću kalkilirati, niti »eksperimentalno« varirati i mijenjati.

HR: Što su najvažniji rezultati Vaših istraživanja političke kulture građana Srbije?

Ukupnjeno, politička kultura građana Srbije se polako, ali sigurno mijenja (vjerojatno u skladu s četvrtom Darendorfovom šesticom). Ako se o nekom izvjesnom pomaku, tijekom proteklog decenija i pol, može govoriti, to je postepena deeskalacija radikalnog i agresivnog nacionalizma (šovinizma), ksenofobije i antidemokratske vrijednosne orijentacije znatne većine, k postepenoj »normalizaciji« još uvijek vrlo konfliktnog društva, koje se trenutačno ideologijski pakuje u »umjereni«, čak »do-

Sociolog dr. Stjepan Gredelj, ravnatelj je beogradskog Instituta za filozofiju i društvenu teoriju. U posljednje vrijeme javnosti je više poznat kao član Savjeta za borbu protiv korupcije Vlade Republike Srbije. Kako sam kaže, u njega je ušao na osobni poziv pokojnog premijera Đinđića, kojeg je odavno poznao iz njegovog »pretpolitičkog« perioda: pohađali su istu gimnaziju (IX. beogradsku, na Novom Beogradu), potom isti fakultet (Filozofski), zatim se kasnije ponovo našli kao suradnici u Institutu za filozofiju i društvenu teoriju. Ipak, Gredelj ističe kako spada u rijetke

bri nacionalizam«. Je li to razlog za optimizam? Ne u potpunosti. Ono što opstaje kao konstanta jest nedovoljna participativnost (nerazvijena građanska svijest), parohijalni politički mentalitet (nesklad uskog i općeg, javnog interesa), (ne)spremnost na uključivanje u šire okruženje (regionalno, europsko) i gotovo nepomaknuti gregarni instinkt (jak kolektivizam nasuprot građanskom individualizmu).

Ono što posebno zabrinjava je da spomenute osobitosti nemaju »očekivane« strukturalne diferencijacije (klasno-slojne, generacijske, obrazovno-profesionalne, urbano-ruralne...) Najveća »iznenađenja« istraživače očekuju u suočavanju s tzv. »juvenilnim konzervativizmom«, s jedne strane, odnosno odbacivanjem dominantnih društvenih vrijednosti i »eskapizmom« (otići odavde, što prije).

HR: Na temelju tih rezultata može li se predviđati ponašanje birača na sljedećim izborima?

Prvo, zasad se ne zna kada će se taj »događaj« zbiti. Drugo, teško je, da ponovim, jednom sociologu predvidjeti bilo što u zemlji »obrnute ekonomije« i »posuvraćene normalnosti«, odnosno iščašenog sustava vrijednosti. Svaki iznenađni događaj (recimo, konačno rješenje statusa Kosova i Metohije, odnosno referenduma u Crnoj Gori) može ovim ili onim ishodom naglo pomaknuti političko klatno, tj. političko opredjeljenje glasača u vrlo oprečnim smjerovima. Habermasovski rečeno, trenutačno imamo situaciju »nove nepreglednosti«. Pa, tko to dočeka razbi-stravanje, imat će što analizirati.

HR: Prema Vašem mišljenju očekuju li ove godine Srbiju izvanredni izbori?

Možda sam već dosadan, ali moram ponoviti ja sam sociolog a ne prorok, a pogotovo nisam, srećom, »politički analitičar«.

Moguće je da će gore spomenuti mogući slijed »iznenađenih događaja« utjecati na ovakav ishod, no i takav scenarij nije nužan. Naime, ne treba zaboraviti na politički apsurd da su često »slabe« i »nestabilne« vlade, kao što je aktualna u Srbiji, vrlo dugovječne, logici usprkos, zahvaljujući i projektiranoj i dobro isplaniranoj »ravnoteži straha«. Ma što o tome mislili kao građani, Koštunica se (iznenađujuće) pokazao kao vješt i tvrd tehnolog vlasti.

HR: Često se govori o korupciji kao jednom od najvećih problema Srbije. Kao član Savjeta za borbu protiv korupcije Vlade Republike Srbije možete li nam pojasniti kako se mjeri stupanj korupcije u nekom društvu?

Mjerenje korupcije? Naravno, samo posredno, ne postoje stabilni »parametri«. Ne postoji statistika, zapisnici, papirologi-

ja. Nijedan koruptor niti korumpirani, normalno, ne vodi evidenciju o svom »udjelu«. A još manje je spreman učiniti je transparentnom, za javnu uporabu, kontrolu i provjeru.

HR: Koji su oblici korupcije najrašireniji u Srbiji?

Teško ih je pouzdano rangirati. Istraživanja javnog mnijenja bilježe samo dojmove (mnijenja, stavove ispitanika) o tome. Običnim ljudima je prvi dojam rasprostranjenost »male korupcije« s kojom se suočavaju u svakodnevnom iskustvu: 200 grama kave, boca viskija, bombonijera, i slično. Najčešće u zdravstvu, općinskoj administraciji, carini, sudstvu, obrazovanju(!)...

»Krupna korupcija« izmiče svakodnevnom iskustvu, to je »terra incognita«. U ovoj domeni radi se o »političkom kapitalizmu«, divljoj privatizaciji, zavičajnom i partijskom lobiranju i zlouporabi položaja, trgovini utjecajima, razmjeni dugoročnih

nematerijalnih usluga i kompenzacija. U ovoj sferi se ostvaruje najveći obrt neoporezovanog »sivog kapitala«, pranja novca i slično.

HR: Kakva su iskustva drugih zemalja koja su se suočavala s problemom korupcije?

Ne bih previše spominjao najmanje korumpirane zemlje, u koje već godinama Transparency International ubraja (u Euro-pi) skandinavske zemlje. Najbolji primjer je ipak zemlja s druge strane svijeta, Hong Kong, gdje je borba protiv korupcije trajala dvadeset godina. Sada je to primjer zemlje uspješne u emancipaciji od korupcije.

HR: Gdje se nalaze najsnažniji otpori rješavanju problema korupcije?

Prije svega u odsustvu »političke volje« da se s tim problemom sustavno i ozbiljno (a ne kampanjski) suoče ključni akteri na političkoj i institucionalnoj sceni. Je li to još jedan doprinos zdravorazumskoj tezi da »vrana vrani oči ne vadi«, jer su sve vrane utopljene u pekmezu do lakata? Vjerojatno.

A onda »političkoj volji« iznenada padne ideja da optužbom za korupciju malo prodrma interesnu mrežu, ili da stekne političke poene za neku buduću preraspodjelu tih mreža. Najbolji primjer ove metode je aktualna afera oko sudaca Trgovačkog suda. Godinama su ne samo vrane već i vrapci znali da je taj navodni sud Augije-va štala korupcije u Srbiji. Nije proteklih godina bilo nijedne afere niti dubioze u, recimo, sumnjivim privatizacijama po srpskom modelu, a da taj sud nije bio umi-

ješan – na negativan način, legaliziranjem očiglednih kršenja zakona: od šećerne afere, afere Jugoremedije i Veterinarskog zavoda, »stečaja« Sartida, Centromarketa, Knjaz Miloša, da ne redam dalje. I nikom ništa. Psi (članovi Savjeta za antikorupciju) su lajali, karavane (uspješni i skladno uvezani biznismeni) su prolazile i dilale, naravno, s državom.

Na posebne otpore smo u Savjetu nailazili kada bismo »zagrebali« upravo državu, tj. njene ovlaštene predstavnike. Nastajala je opća vrisaka kada smo provalili i dokazali aferu Mobtel, Mariju Rašetu Vukosavljević, ili aferu Janjušević-Kole-

sar. Tada nam je tadašnja oporba (a sadašnja vlast) pljeskala. No, kada smo zagezili u močvaru osnivanja, načina poslovanja i prodaje, recimo, Nacionalne štedionice, dirnuli smo u osinjak aktualne vlasti i pljesak su smjenile kritike naše »nekompetentnosti«.

HR: Što može učiniti Savjet za borbu protiv korupcije u snižavanju raširenosti korumpiranosti? Srazmjerno svojem ograničenom mandatu (po definiciji iz Uredbe Vlade Srbije o osnivanju) Savjet je u više slučajeva izlazio izvan tih ograničenih kompetencija. Često nam je spočitavano (iz pravca raznih vlada, da naglasim, Savjet preživljava već treću vladu) »da se miješamo u stvari koje nas se ne tiču«. No, upravo je to »miješanje« po definiciji uloga intelektualaca (pa, ako hoćete, i neovisnih, kakvi uglav-

Savjet, kako ne bi bilo »sukoba interesa«).

Druga je stvar, suštinska, koliko se i kako ti usvojeni zakoni primjenjuju. Nažalost, gotovo nikako, ili veoma restriktivno i selektivno (tek da se »Vlasi ne dosjete«). Najgore je stanje u zaobilaženju i »preskakanju« Zakona o javnim nabavkama (a u ovoj oblasti su, po prirodi stvari, moguće enormne zlouporabe, pranje novca i krupna korupcija). Prava sprdnja okružuje i primjenu Zakona o financiranju političkih stranaka. Ako je suditi prema prijavljenim izvorima financiranja, naše parlamentarne stranke jedva sastavljaju kraj s krajem, nemaju dosta ni za struju i vodu, pa bi možda trebalo raspisati samodoprinos građana kako bi, sirote, opstale, na opću »polzu« brižnog biračkog tijela. Ili, kako shvatiti sirotinjske imovinske kar-te nositelja javnih dužnosti (obvezna prija-

su to institucije, no mnoge od njih se uglavnom »ne miješaju u svoj posao«. Pri tom imam na umu, prije svega, institucije navodno autonomne sudske vlasti, napose tužiteljstvo, istražno sudstvo, Ministarstvo pravde. O sudačkoj egzekutivi, tj. sankcijskoj sferi, ne bih trošio riječi.

Postoji, ili bi trebao postojati, jasan lanac kompetencija u borbi protiv korupcije. Na podnjetu (može i anonimnu) prijavu treba reagirati policija ili UBPOK. Pri kupljeni dokazi se dostavljaju istražnom sucu, koji pokreće istragu. Na osnovu provedenog istražnog postupka predmet se dostavlja javnom tužitelju, koji podnosi tužbeni zahtjev protiv okrivljenog i taj tužbeni zahtjev se procesuiru na sudu. Na prvi pogled, jednostavno. U praksi, uvijek se pojavljuje »najslabija karika« u ovom lancu. To je najčešće istražni sudac, koji u roku od 48 sati treba reagirati na zahtjev za istragu policije ili UBPOK. Naime, toliki je po zakonu o kaznenom postupku rok koliko osumnjičeni može biti zadržan, potom mora biti pušten iz pritvora. Obično trud policije ili UBPOK pada u vodu.

Sljedeća slaba karika je tužiteljstvo. U iskustvu Savjeta povodom, recimo, preko 200 prijava za budžetske zlouporabe, podnijetih od strane proračunske inspekcije Vlade Republike Srbije (s imenom i prezimenom prekršitelja, datumom, iznosom pronevjere i sl.) u 95 posto slučajeva slučajevi su »zapeli« u tužiteljstvu i nikada nisu okončani. Toliko o »suradnji« službenih državnih institucija, za koju nitko nikada nije pozvan na odgovornost. Tako da je česta povika na sudstvo u velikoj mjeri neprimjerena, jer mnogi predmeti do sudstva i ne stižu. A i kada eventualno stignu, onda su tu razni *Kljajevići, Vučkovići*... I lanac konačno puca.

HR: U kojoj mjeri su same profesije odgovorne za korumpiranost i mogu li se i na koji način boriti protiv korupcije u »vlastitim redovima«?

U siromašnoj državi i dereguliranom društvu i profesije dijele sudbinu svog okruženja, tj. i one bivaju sve više deprofesionalizirane i razorene. Profesionalna etika se sve više povlači pred naletom »neposredne nužnosti«, tj. ostvarenja individualnog egzistencijalnog opstanka nositelja profesija, po bilo koju cijenu. Pa tko što zahvati iz čabara.

Kakav duh »esnafske solidarnosti« i duh profesionalne zajednice (*l'esprit des corps*) mogu uzgajiti, recimo, obični odvjetnici i enormno plaćeni zločinački *consoglieri*? Časnici bez stanova i »zaslužni« generali, posjednici više hektara stambenog prostora u elitnim rezidencijalnim četvrtima grada? Suci provincijskih općinskih sudova i »prestižni« suci Vrhovnog ili Trgovačkog suda? Liječnici u državnom

nom čine Savjet). Formalno pravno, te su primjedbe možda i na mjestu. Međutim, da nije bilo toga, brojne mjere koje su sugerirane (»savjetovane«), prije svega formuliranje antikorupcijskih zakona, ostale bi lijepe želje. Ne treba zaboraviti kako je, prvenstveno na osnovu prijedloga i pritisaka Savjeta, donijet (da ne kažem, »progruran«) čitav niz sustavnih antikorupcijskih zakona: Zakon o javnim nabavkama, Zakon o financiranju političkih stranaka, Zakon o sprečavanju sukoba javnih i privatnih interesa osoba na javnim funkcijama, Zakon o sprečavanju pranja novca te Zakon o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja. Nije bez značaja da je na čelo Uprave za javne nabavke postavljen tadašnji potpredsjednik Savjeta dr. Predrag Jovanović (koji je potom napustio

va imovine na početku i na kraju mandata prema Zakonu o sprečavanju sukoba interesa), iz kojih »proizlazi« da i oni jedva preživljavaju, a toliko često i mnogo rade i toliko stotina puta u jednoj godini obidu vlastitim automobilom zemaljsku kuglu o državnom trošku, a, da bi preživjeli i pojedli skroman obrok u skupštinskom restoranu, nisu im dostatne sitne dnevnice, već, vjerojatno, moraju da žicare na ulici od prolaznika?!

HR: Koje su to druge institucije koje imaju važnu ulogu u borbi protiv korupcije?

Uprava za javne nabavke, Republički odbor za rješavanje o sukobu interesa, Povjereništvo za pristup javnim informacijama, Ministarstvo pravde, UBPOK, općinski timovi za borbu protiv korupcije... Brojne

zdravstvu i liječnici-privatnici? Učitelji u zabačenim selima i profesori sveučilišta? Nabranje bi moglo potrajati... A sve njih, formalno, obvezuje ista »etika poziva« u okviru provođenja specifične profesije.

Jesu li oni, potencijalno, akteri borbe protiv korupcije unutar svojih profesija? Aktualno, nisu. Jer su smišljenom deprofesionalizacijom gurnuti u vučju jamu borbe svih protiv svih, gde se najlakše manipulira rascjepkanim i partikularnim interesima. Perspektivno jesu, ukoliko uoče izvore ovih manipulacija i ukoliko artikuliraju otpore tim manipulacijama.

HR: Koliko je do sada otkriveno i procesuirano slučajeva korupcije? O kakvoj se korupciji radi i kakve su presude bile?

Ako je suditi po nekim službenim podacima, uspjehnost sankcioniranja kaznenog djela korupcije je znatno ispod mogućnosti koje pruža inovirani Kazneni zakonik Republike Srbije. U ovom Zakoniku, recimo, za kazneno djelo primanja ili davanja mita propisana je maksimalna kazna do deset godina zatvora.

Na osnovu prihvaćenih međunarodnih obveza, država Srbija, odnosno njezino Ministarstvo pravde, je dužno podnositi godišnje izvješće međunarodnoj organizaciji GRECO (Skupina zemalja za borbu protiv korupcije). Podaci iz izvješća, koje se odnosi na godinu 2004, govore da se tijekom te godine od svih procesuiranih kaznenih djela u Srbiji 4 posto odnosilo na kaznena djela davanja i primanja mita. A nadalje, od tog broja, 15 posto slučajeva je rezultiralo izvršnom sudskom presudom. Statistički beznačajno, što je lako preračunati.

U supstancijalnom smislu (tipu sankcioniranih kaznenih djela) sve je još tragikomičnije. Obično stradaju »sitne ribe«, a ajkule prolaze.

HR: I na kraju, kakvom ocjenjujete situaciju u medijima danas u Srbiji? Znači li veliki broj tiskanih ali i elektronskih medija, i kvalitetu u medijskom prostoru?

Kao aktivni akter borbe protiv Miloševićevog režima bio sam i gorljivi zastupnik »slobode i deregulacije medija«. Smatrao sam da su slobodni mediji ključni posrednik u oslobađanju kreativnih potencijala društva i stvaranja slobodne javnosti, kao činitelja uspostavljanja modernog građanskog društva, u Darendorfovom smislu.

Sada, kada je, praktično, ostvaren ideal »apsolutne slobode medija« u Srbiji, pitam se jesam li bio u pravu, tj. jesam li bio neoprezan u svojim krajnje liberalnim konanim očekivanjima. Mislim da sam griješio, tj. da su me emotivno ponijele »do-

bre namjere«, zasnovane na pretjerano pozitivnoj vjeri u »ljudsku antropologiju«. No, i put u pakao je popločan dobrim namjerama, potvrdilo se toliko puta.

Gledajući aktualno stanje, tj. sliku medijske scene u Srbiji, sve više postajem senzistovac (zakašnjeli, vjerojatno): »ne- ma slobode za neprijatelje slobode«. Užasne naplavine mržnjoslovnih tiskanih

stvari koje se samoimenuju novinama ili, u blažoj varijanti, tabloidima, odnosno kontaminacija audiovizuelnog etra višestrukim replikama pinko-pseudo-vrijednosti, koje oživljavaju nakon privremene hibernacije, zahtijevaju temeljnu redefiniciju medijskog prostora tj. zašto ne, novu regulaciju, ako treba i energičnim mjerama pravne države. ■

Priopćenje Vojvođanske partije

Inspiratori zla moraju snositi odgovornost!

Vojvođanska partija zahtijeva da se konačno pred domaćim istražnim i pravosudnim tijelima pokrene postupak protiv odgovornih za nasilno protjerivanje ljudi iz Vojvodine

Vojvođanska partija se nada kako se više nikada neće ponoviti vrijeme da se ljudi, samo zato što su druge nacije i vjere, moraju iseljavati iz mjesta, koje su odabrali za svoj zavičaj. Nacionalističko zlo i isključivost (u vrijeme režima Slobodana Miloševića) nanijeli su nam mnoge nevolje. Pucalo se, ratovalo, ubijalo... Nasilno je promijenjena struktura stanovništva. Mnoga vojvođanska mjesta više nisu ista, kao prije ustoličenja Slobodana Miloševića na vlasti u Srbiji. Nema više starih susjeda. Mnogima je jedini bio grijeh što nisu »Srbi«, »pravoslavci«. Na njihovim mjestima i u njihovim kućama su neki drugi ljudi, koji su se također morali »skloniti« svoje glave iz svog zavičaja iz sličnih nacionalističkih poriva.

Podsjećanje na ovaj šesti svibnja u Hrt-

Optuženi Vojislav Šešelj pred sudom u Haagu

promatrane nevolje i nedaće ljudi, koji su bježali glavom bez obzira. Ali nije bilo samo nijemih promatrača, bilo je i onih koji su digli svoj glas protiv zla koje nas je zadesilo. Bili su usamljeni.

Danas, četrnaest godina nakon svega toga moramo se upitati kakav je bio učinak, onih koji su vladali našim sudbinama. Na

proces pred domaćim pravosudnim tijelima protiv onih koji su protjerivali neistomišljenike, ljude po nacionalnoj i vjerskoj osnovi. Naprotiv bilo je prije dva mjeseca i pokušaja nagrađivanja tih ljudi, (koji su širili zlo i inspirirali nacionalnu i vjersku netrpeljivost) postavljanjem na javnu dužnost. Najdrastičniji je slučaj *Ostoje Sibinčića*, kojeg je lokalna vlast u Rumi (SRS, SPS, DSS,) imenovala za tajnika jedne mjesne zajednice u gradu. Imenovala, ali nikad nije postavila zbog reagiranja demokratske, antiratne i građanske javnosti, ili možda zbog pristiglih žalbi onih koji su konkurirali, jer dotični nije ispunjavao uvjete.

Vojvođanska partija zahtijeva da se konačno pred domaćim istražnim i pravosudnim tijelima pokrene postupak protiv odgovornih za nasilno protjerivanje ljudi iz

Hrtkovci četrnaest godina poslije

Uz priopćenje, Vojvođanska partija je medijima poslala i kronologiju događanja u Hrtkovcima 1992. godine: »Šestog svibnja navršava se četrnaest godina (Srpska pravoslavna crkva po julijanskom kalendaru slavi Đurđevdan) kada je u Hrtkovcima u nazočnosti samozvanog vojvode Vojislava Šešelja, predsjednika Srpske radikalne stranke 'ozvaničeno' protjerivanje građana nesrpske nacionalnosti iz višenacionalne Vojvodine. Toga dana je Ostoja Sibinčić, (tadašnji predsjednik mjesne zajednice) pročitao spisak 17 'nepodobnih' građana hrvatske nacionalnosti, koji su se pod prijetnjama pojedinih izbjeglica ubrzo morali iseliti, a 20 obitelji hrvatske nacionalnosti je nasilno izbačeno iz svojih domova. Prijetilo se telefonom 'ustašo seli se ili biraj dijete koje ti je draže', mještani, starosjedioci nalazili su zaklanog psa s porukom 'seli se šta čekaš?', nož zaboden u vrata sa sličnom porukom, iscenirane su tuče mladića koji su došli i onih koji su rođeni u Hrtkovcima... Hrtkovčani su se selili, ostavljali svoje susjede i prijatelje, grobove, kuće menjali za druge u Hrvatskoj. Među prvima su se iselili najugledniji građani liječnik, veterinar, učitelji, profesori...

Mještani Mijat Štefanac (Hrvat) pronađen je mrtav u ataru između Hrtkovaca i Nikinaca. Maltretiran je župnik... Progon Hrtkovčana, mještana nesrpske nacionalnosti se nastavljao. Mjesna vlast na čelu s Ostojom Sibinčićem promijenila je naziv sela u 'Srbislavce', on je s istomišljenikom zamijenio ploču na ulasku u selo, koju je policija sutradan uklonila. Od tada su Hrtkovci 'bezimeni'.

Hrtkovci su zabilježeni, kao sinonim protjerivanja Hrvata iz Srema, ali to je prethodno učinjeno i u drugim mjestima – Slankamenu, Golubincima... Danas su u ovim srijemskim selima neki drugi ljudi, koje su, također nevolja i nacionalističko ludilo protjerali iz svojih kuća.

Ostoja Sibinčić je tih dana govorio 'svi Hrvati koji su napustili Hrtkovce, pardon Srbislavce, nisu imali patriotskih osjećanja. Imali smo spiskove onih koji treba da odu, a otišli su nekažnjeni. Domaći Srbi također nisu patriote. Oni se opiru i s hladnoćom gledaju na izbjeglice. Oni su se asimilirali sa Hrvatima. Kakvi su to onda Srbi?'.«

kovcima, a svako mjesto »ima svoj dan«, podsjećanje je na odgovornost prethodnog režima. Potpirivanje su nacionalističke mržnje i vladalo je pravo ludilo. Ljudi u čijoj je nazočnosti to rađeno, nagrađivani su kasnije mjestom potpredsjednika Vlade i drugim visokim dužnostima. Pravna država Srbija nije štitila svoje građane (pripadnike druge nacije i vjere), nijemo su

svu sreću sve je završeno, ali ostaju trauma, izgubljeni rođaci, prijatelji i susjedi. Ostaje i opomena da se to više nikada ne ponovi.

Danas, poslije dolaska demokratskih vlasti prilično toga se promijenilo, ali inspiratori zla i njihovi izvršitelji kao i organizatori »humanog« preseljenja naroda nisu kažnjeni. U Srbiji se ne vodi ni jedan

Vojvodine. Nije dovoljno da se postupak vodi pred Haškim sudom protiv jednog čovjeka. Srbija koja se sprema za Europsko društvo mora se suočiti sa svim aspektima prošlosti, a jedno od ružnijih je i protjerivanje ljudi zbog različitog mišljenja, nacije ili vjere.

Čuvajmo svoje susjede! Inspiratori zla moraju snositi odgovornost!

Priopćenje DSHV-a, u povodu godišnjice događanja u Hrtkovcima

Iseljeni su pod prijetnjama

»**U** subotu 6. svibnja navršilo se četrnaest godina otkako je u srijemskom selu Hrtkovci održan miting na kojem je među ostalim bio nazočan i lider Srpske radikalne stranke *Vojislav Šešelj*. Na tom skupu su pročitana imena mještana hrvatske nacionalnosti kojima je zapriječeno da se moraju iseliti. Taj događaj se uzima kao početak progona nesrpskog stanovništva i drugih neisto-mišljenika iz Srijema. Poznato je kako su upravo srijemski Hrvati bili pod najžešćim udarom. Deseci tisuća nedužnih stanovnika, lojalnih građana ove zemlje koji nisu imali nikakve druge krivice osim svoje nacionalne pripadnosti, morali su se iseliti zbog ubojstava, in-

Srijemski su Hrvati bili pod najžešćim udarom:
Petar Kuntić

cidenata, prijetnji i opće nesigurnosti.

Od ovakvog udara se ovdašnja hrvatska

zajednica vrlo teško može oporaviti. Ističemo kako su vojvodanski Hrvati nedužna žrtva besmislene agresije i rata, i da sami nikada nisu dali povoda da ih se tako surovo kazni. Kao kršćani, u Bogu tražimo utjehu i nadu kako će se otopliti kamena srca počinitelja i podariti spokoj žrtvama. Nadam se kako će postojati snaga da se zajednički gradi novo društvo na temeljima tolerancije, suradnje i prihvaćanja. Svoj priključak sa suvremenom civilizacijom možemo doseći jedino produbljivanjem prijateljstva sa svima. Neka nam Europa bude primjer i partner« stoji u priopćenju DSHV-a koje je potpisao predsjednik stranke *Petar Kuntić*.

DSHV pozdravlja inicijativu hrvatskog premijera Ive Sanadera

Srbiji i Crnoj Gori je mjesto u ujedinjenoj Europi

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini pozdravlja inicijativu hrvatskog premijera dr. *Ive Sanadera* izrečenu više puta u posljednje vrijeme: »Projekt ujedinjene Europe ne može biti dovršen bez uključivanja svih zemalja jugoistočne Europe. Srbija i Crna Gora nezaobilazni su, važni i potrebni sudionici i partneri u

tom procesu. Duži prekid pregovora o stabilizaciji i pridruživanju jačao bi anti-europske snage a možda i vodio destabilizaciji SiCG, a to nikome nije u interesu«, rekao je Sanader.

DSHV smatra da će u sklopu cjelokupnih pozitivnih odnosa na relaciji Beograd-Zagreb i ovdje u Republici Srbiji s

puno više argumenata otpočeti ozbiljni razgovori i o problemima hrvatske manjine u svezi s principom neposredne zastupljenosti u predstavničkim tijelima, državnim institucijama, tzv. bunjevačkom pitanju, te o pitanju ostvarenja kulturne autonomije hrvatske manjinske zajednice u Srbiji.

Odgovorni za progon još su na slobodi

Predsjednik vojvodanske vlade *Bojan Pajtić* izrazio je u ponedjeljak u Subotici uvjerenost da se tragični događaji, poput onog u Hrtkovcima koji je početkom svibnja 1992. označio početak progona Hrvata iz Vojvodine, »sigurno u ovoj zemlji neće ponoviti«.

»Zemlju očekuje definiranje odnosa unutar Srbije i Crne Gore, rješavanje pitanja Kosova, što će traumatizirati dio javnosti ali ne očekujem da će se to

odraziti na međunarodne odnose u Vojvodini«, izjavio je za Hinu Bojan Pajtić.

»Događaju se, a možda se ubuduće i dogode pojedinačni incidenti, ali oni u biti ne odražavaju ono što je opća klima u Vojvodini«, dodao je Pajtić.

Pajtić je naveo kako je zaprepašujuće da su odgovorni za progon ljudi drugih nacionalnosti još na slobodi, ali da Vojvodina nema ingerencije nad policijom.

Priopćenje subotičke podružnice DSHV-a

Infrastrukturu financiraju građani a ne DS

Subotička podružnica DSHV-a, obratila se građanima Mjesne zajednice Gat u povodu pojavljivanja letka potpisanog od strane Demokratske stranke – Mjesni odbor Gat. U priopćenju se kaže kako je »letak pun neistinitih tvrdnji te kao takav dobar primjer jeftine političke propagande. Mjesni odbor Gat – DS-a u svom propagandnom pamfletu tvrdi kako je izgradio mnogo toga po mjesnoj zajednici Gat. Neupućeni čitatelj letka može steći dojam da je DS financirao asfaltiranje ulica, uvođenje kanalizacijske i vodovodne mreže, napra-

vio novu ambulantu te da će napraviti nova igrališta. Iako imaju odobor DS-a u Gat u prošle godine, sebi prisvajaju zaslugu čak i za uvođenje mjesnog samodoprinos od prije dvadeset godina. Sve što je napravljeno po mjesnoj zajednici Gat financirano je jedino našim novcem, onim istim koji svi uplaćujemo kroz razne dadžbine u općinski proračun i koji su izdvajani za mjesni samodoprinos posljednjih dvadeset godina, a ne novcem DS-a prikupljenim od članarina i donacija njihovih članova«, navodi se u priopćenju.

Vinkovački šokački rodovi održali zabavu

Lijepo, da ljepše ne može biti

U Vinkovcima održana zabava koju po drugi puta organiziraju Vinkovački šokački rodovi, udruga utemeljena 2003. godine * Važno je da se tradicija otrgne od zaborava *

Prava šokačka revija i prezentacija etno-kreacija

Prošloga je vikenda u prepunoj dvorani hotela »Slavonija« u Vinkovcima održana zabava koju po drugi puta organiziraju Vinkovački šokački rodovi, udruga utemeljena 2003. godine, koja obuhvaća starsjedioce Vinkovaca, od kojih neki vuku korijene još iz prijeosmanlijskog doba, kao obitelj Zaluški, recimo.

tu veza, šlinge i starinskoga tkanja, to ima samo u Šokadiji«, hvalio se *Zvona Liščić*, predsjednik Vinkovačkih šokačkih rodova.

»I kada su prije 40 godina počinjale Vinkovačke jeseni, temeljile su se na šokačkoj tradiciji, a zadnjih godina, toga petka, kada se otvaraju folklorne svečanosti, mi našega župana i našega gradonačelnika

šokački šlingani jastuk napunjen perjem«, kaže Liščić.

PONOSNI NA TRADICIJU: »Dobro ovo rade Vinkovački šokački rodovi, a naša županja, Vukovarsko-srijemska, poklanja potrebitu pažnju njegovanju i očuvanju tradicije i baštine, pa mi je drago da sam večeras ovdje«, izjavio je župan *Božo Galić*. »Već su spominjane Vinkovačke jeseni, kao najstarija tradicijska manifestacija u našem kraju, pa su tu i »Šokačko sijelo« u Zupanji, u Otoku imamo »Otočko proljeće«, u Cerni – »Žetvene svačanosti«, u Mikanovcima »Mladost i ljepota Slavonije«, u Lovasu – »Miholjske dane«, u Ilači – »Tradicijska glazbala«, u Tovarniku – »Matoševe dane« i da ne nabrajam, sve dostatno govori o čuvanju tradicije, baštine i običaja«.

I gradonačelnik Vinkovaca dr. *Mladen Karlić* rado podupire ovakve aktivnosti. »Kao gradonačelnik ponosan sam na jednu ovako vrijednu i aktivnu udrugu, jer zahvaljujući vinkovačkim Šokcima, mi evo slavimo 40. obljetnicu predivne tradicijske manifestacije 'Vinkovačke jeseni'. Ova udruga na jedan kvalitetno nov i izuzetno ozbiljan način njeguje našu tra-

diciju i naše običaje i s dosta uspjeha to prenosi na mlađu generaciju, jer to je jedno bogatstvo s kojim možemo ući i u Europsku uniju. Evo, čuli ste večeras, uz naše brandove kakav su domaći kulen-kulin i domaću šljivovicu oni su stvorili još jedan šokački brand, tradicijski šokački jastuk«.

Već spominjana *Vlasta Markasović*, nazočila je tu večer i jedva smo je izvukli iz kola. »Članica sam šokačkih rodova od samoga osnutka, a osnivanje je uslijedilo nakon što je moj otac, prof. *Tomo Šalić*, objavio monografiju »Vinkovački šokački rodovi«. I meni je nedavno izašla iz tiska knjiga 'Dukatići', pisana slavonskim dijalektom i to šokačkim govorom malih sela Đakovštine, Vrbičice i Đurđanaca. Mogu se pohvaliti da su neke crtice iz te knjige nedavno prevedene na mađarski jezik, što je pripočeno na nedavnim »Slamni-govim danima«, održanim u Osijeku, Đakovu i Vinkovcima. Imamo i časopis »Kolivka« i do sada su izašla dva broja a treći je u pripremi. U posljednjem smo pisali o Krnjašu, starom šokačkom dijelu Vinkovaca, a u sljedećem ćemo o Ervenici, koja je uz Krnjaš

Zvona Liščić pozdravlja goste

Bilo je tu i visokih gostiju, župan i dožupan Vukovarsko-srijemske županije te gradonačelnik Vinkovaca, ali i gostiju iz čitave Šokadije, iz Antina, Babine Grede, Starih Mikanovaca, Županje i Osijeka. Vrlo lijepi program pripremili su vinkovački tamburaški sastav »Dike« i osječki tamburaški bend »Divani«, KUD »Šokadija« iz Starih Mikanovaca i Modna agencija »Lorena« iz Vinkovaca, a uz prepuni šokački astal, kola, drmež, valcere i kukunješce, Šokci su i zoru dočekali.

ŠOKAČKI BRAND: »Ovo je druga po redu zabava kojom nastojimo promovirati naše narodne običaje, šokačku tradiciju i veoma bogatu baštinu, i kroz cjelovečernji program ali i kroz okupljanje i druženje, jer vidite to šarenilo ruha, tu ljepo-

svatovskim zapregama odvezemo u samo središte zbivanja. I kada smo već kod zaprega, u našoj udruzi vodimo računa o konjima i baštini i tradicionalno već organiziramo pokladno jahanje, pa smo ove godine imalo 40 konja i jahača i obišli smo 15 – 16 naših domaćina, *Čolakoviće, Takšiće, Kojiće, Apiće*, i da ne nabrajam, jer važno je da se tradicija otrgne od zaborava. I samo da se još pohvalim, tijekom godine imali smo promociju knjige prof. *Vlaste Markasović*, »Dukatići«, zatim je naša ljepotica *Katarina Apić* pobijedila dva puta uzastopno, na »Mladost i ljepota Slavonije« u Starim Mikanovcima i na »Zimskim šokačkim divanima« u Kunjevima, a prije mjesec dana u Zagrebu smo promovirali naš šokački brand, lijepi stari

Šokadija iz Starih Mikanovaca

Vinkovačke Dike

najšokačkiji dio Vinkovača». **IDEJE IZ ŠKRINJE I SIFONERA:** U program se odlično uklopila etno-revija autorice *Mirne Levaković-Lombarović*, modne dizajnerice iz Vinkovača. Ove su djevojke naše vinkovačke manekenke, članice Modne agencije »Lorena«, koje su u zadnje vrijeme dobrano uposlene. Dok smo nekada imali jednu reviju godišnje, sada odradimo i po desetak, petnaestak nastupa tijekom godine, a ja se mogu pohvaliti da sam za etno-kreacije, dakle spoj tradicijskog i suvremenog, nagrađivana na Etno-kreacijama Hrvatske u 2003. i 2004. godini. Ovi su modeli nastali u svrhu natjecanja, a ideja mi dođe kad god otvorim bakinu škrinju ili šifoner. Vidite detalje starinskih ponjava, starih ručnika, jastuka, tu su šlinge, nec, čipka, pa i formetne sa stare djedove košulje a vidjeli ste, ima i zlatoveza. Moram naglasiti, da taj ručni rad, tu muku naših baka, nikada nisam pokvarila, uništila, dapače, sve je pažljivo oporeno, ukomponirano u dijelove odjeće, a sutra već to nanovo možete oporiti i vratiti na jastuk, ponjavu i sva-tovski ručnik».

Baka *Ljubica* iz Nuštra rodom je iz Podgrađa i voli što je došla večeras. »Članica sam naših šokačkih rodova i volim doći kod mojih *Čolakovića* koji su također podrijetlom iz Podgrađa. I večeras sam u našem narodnom ruhu a takvo ruho spremam i za moju unučad, neka se tradicija nastavi. A donila sam na dar naše rakijske šljivovice, stare 20 godina, a žuti se ko dukat«.

ŠOKAČKA REVIIJA: U narodnome je ruhu i *Silvio Jergović*. Ne samo u narodnom, već u šokačkom, bečarskom. To su samtane rajtozne i kožne

Lijepa manekenka u etno-kreaciji

čizme, košulja je s šlinganom prednjicom, a kada je hladnije, dođe još i prsluk. »A što se dojmova tiče, i slami, je povremeno prepuna, a naš je uvjet da svi dođu u starinskom ruhu, pa je uz ovu etno reviju, ovo večeras prava šokačka revija«.

Josip Zaluški ili *Braco Danišin* izdanak je jedne od najstarijih vinkovačkih šokačkih obitelji, i unatoč življenju u gradskoj sredini bavi se poljoprivredom i konjogojstvom. »Konji su moja velika radost, još odmalena, i imam danas pet grla, dvije kobile i tri pastuha lipicanske pasmine, i jako sam ponosan na to. Evo, pitaju me di mi je žena večeras? Rani konje, muž se bečari a žena konje rani, pa tako i naša pisma

šokačka kaže. Ali evo, već je i ona stigla, nabacala im i zatvorila, pa ne mož i gazdi i konjima bit dobro kad je slavlje. Šalim se, naravno, jer o konjima svi vodimo računa, ali smo zato na svim šokačkim manifestacijama, od 'Vinkovačkih jeseni' do Đakova, Županje, Vukovara, Čepina, Babine Grede, Štitara, Sikirevaca, Draža i Lovasa«, kaže Zaluški.

»Ja sam *Jasna Knezović*, rođena *Matanović* iz Antina, živim i radim ovdje u Vinkovcima gdje u centru imam modni salon a po struci sam frizerka i pedikirka. Šokica sam od glave do pete i volim doći na ovakve skupove, pogotovu kada je puno svita u našem šokačkom ruhu, ali nažalost, samo kad imam vremena. Kad su Vinkovačke jeseni ja imam pune ruke posla, pa mogu pratiti samo događanja u kasnijim satima. U mojemu Antinu imamo dobro kulturno-umjetničko društvo koje čuva šokačku tradiciju i baštinu i njeguje šokaštvo, pa vas pozivam da dođete u Antin na 'Zimsko spremanje stana', predivnu manifestaciju u kojoj sudjeluje i staro i mlado. I moja mama još izrađuje šokačke narodne nošnje, a ovo na meni je nekakva etno-kombinacija«.

Vinko Filipović došao je iz Županje. »Dolazim na sve manifestacije, i za pokladno jaha-

ŠOKAČKA GRANA: Šokačka je grana iz Osijeka došla u Vinkovce u jakom sastavu sa predsjednicom *Verom Erl*. »Moram priznati da su me Vinkovčani još jedanput divno iznenadili, mada je Šokaštvo u Vinkovcima uvijek bilo na cijeniti. Moram priznati i da me za Vinkovci vežu i mnoge drage uspomene, tu sam pohađala Gimnaziju, ti srednjoškolski dani su najljepši dani u životu mladoga čovjeka, pa i mlade žene, to su dani prve ljubavi pa i velikih ljubavi i općenito, u Vinkovcima sam se uvijek lijepo osjećala. Vinkovačka je Gimnazija bila rasadnik znanstvenika, književnika i drugih stručnjaka i u Vinkovcima je uvijek njegovana šokačka rič. Dojmilo me se kako su divno uredili dvoranu, otarcima i šokačkim detaljima, s puno ukusa, a pohvalila bih i njihove tamburaše Dike ali i naše osječke Divane«.

Frontmen vinkovačkih Dika, *Marinko Blažinković* rodom je iz Andrijaševaca, ali podrijetlo vuče iz Bačkoga Brega. »Moj je dida *Marin* došao iz Bačkoga Brega i okučio se u Andrijaševcima, ali smo uvijek rado odlazili u Bački Breg, pa mi je bilo drago što smo ove godine svirali u Bačkome Bregu na Velikom šokačkom prelu. Imamo jako dobre odnose s našim rodovima, a je li bilo večeras li-

Šokačka grana kod rodova

nje, i za Vinkovačke jeseni pa i na ovu zabavu, jer Vinkovčani to jako dobro rade. I ja imam konje, predsjednik sam konjogojске udruge 'Stari Graničar' i volim ići svugdje gdje su naši Šokci«.

po ili nije, to morate vi reći«.

A bilo je doista lijepo, da ljepše ne može biti, i kada su se oglasili prvi pijetli i mi smo pošli put Osijeka.

Slavko Žebić

Iz kuta mladih: Josipa Vojnić Tunić

Buduća pravnica

Josipini roditelji su potajno željeli da završi za veterinarku, nju je ipak psihologija najviše privlačila, a na kraju upisala se na studij prava * Sedam godina Josipa je pohađala školu engleskog jezika, pokraj toga ima položen lovački ispit iz teorije i iz streljane, kurs za fotomodele i manekenke, a najviše je ponosna na ulogu u predstavi »Ždribac zlatne grive«

Razgovor vodila: Olga Perušić

Josipa Vojnić Tunić nije oduvijek živjela u gradu. Prva četiri razreda pohađala je u Višnjevcu, a Osnovnu školu »Narodni heroji« završila je u Čantaviru, jer je živjela na salašu između Klise, Višnjevca, Novog Žednika i Bikova. Nakon završetka osnovne škole dobila je Vu-kovu diplomu za uspjeh u učenju i po njenim riječima voljela je učiti. Nakon osnovne škole željela se upisati u Gimnaziju, na društveni smjer, što joj je i uspjelo. Nakon upisa u Gimnaziju preselila se u Suboticu i trebao joj je kraći period navikavanja na novi život.

dij psihologije ili geografije«, kaže Josipa Vojnić Tunić.

MOGUĆNOSTI: Josipini roditelji su potajno željeli da upiše poljoprivrednu školu, kako bi poslije nastavila studij veterine. No poslije prvog vađenja krvi bilo je jasno kako ona to ne želi. Josipu je psihologija najviše privlačila, jer je željela pomoći drugima, osobito povučenoj djeci, kakva je i sam bila u mladosti. Josipin otac nije želio da mu jedina kći studira psihologiju, nego je sugerirao studij prava. Josipi su se tada odvjetnici činili kao ljudi bez duše, a mišljenje joj se s vremenom donekle pro-

njenoj profesionalnoj odluci. Sljedećeg dana magistrica psihologije joj je pripremila brdo knjiga iz kojih je učila i objasnila joj je, kako je mnogo novca uložila u svoj studij, a bila je spremna i reći koliko malo sada zarađuje. Josipa je shvatila kako kod nas to nije cijenjena djelatnost.

STUDIJ: Poslije kraćeg pripremanja za prijamni ispit za studij prava primljena je. Za Josipu je tada počeo drugi život. Preiselila se u stan, a Novi Sad je jako voljela i prije odlaska na studij. Dopadali su joj se ljudi, ulice, tj. sve osim fakulteta.

»Fakultet mi se od prvoga dana nije svidao, sve je bilo crno i sivo, ljudi su bili nervozni i neugodni. Od prvog predavanja sam bila razočarana, pa profesori u Gimnaziji su bili kulturniji i elokventniji od njih. Provela sam tamo deset mjeseci. Meni je cijelo studiranje ličilo na cirkus. Vidjela sam samo otimanje novca i maltretiranje studenata. Teško mi je bilo psihički podnijeti takvu klimu. Nisam mogla zaboraviti niti prosjek studiranja od osam godina. Jednom prilikom bila sam sigurna u svoje dobro odgovaranje, a profesorica me je gađala indeksom. Bila sam jako razočarana. Teško podnosim neuspjehe. Na svu sreću, sve je vrijeme uz mene bila moja prijateljica iz srednjoškolskih dana *Danije*. Poslije prvog položenog ispita moj otac je bio jako sretan, ali ja sam već tada znala kako taj studij ne želim nastaviti«, priča Josipa Vojnić Tunić.

Počela se raspitivati o subotičkom ogranku privatnog fakulteta beogradskog Sveučilišta »Union«. »Nisam znala kako će moji roditelji to prihvatiti. Moj je otac veoma strog, a nakon kraćeg razmišljanja, prešutno se složio, ali s negodovanjem.«

Josipa je privatnim studijem oduševljena, jer ih tu usmjeravaju prema praktičnoj primjeni prava. To je, po Josipinim riječima, jedini priznati privatni fakultet u našoj državi koji ispunjava sve uvjete Zakona o visokom obrazovanju i priznat je od

»Teško mi je bilo, jer mi je mama tada bila bolesna. U istom razdoblju moji roditelji su se razveli. Tek od druge godine srednje škole pamtim vrlo lijepo razdoblje, mnogo druženja u školi. Bila sam i nadalje odlična učenica. Maturalni rad napisala sam iz geografije, jer sam željela nastaviti stu-

mijenilo. S druge strane, Josipi se ukazala druga mogućnost da pomogne drugima u ostvarivanju svojih prava. Tu vrstu satisfakcije jako voli. Majka ju je u nedoumici odvela na test profesionalne orijentacije i na razgovor kod psihologa. Pri samom posjetu psihologinji desio se veliki preokret u

strane Ministarstva prosvjete od 2005. godine. Studenti ovoga fakulteta su u pravnom položaju u odnosu na studente državnog fakulteta. »Tu dolazimo do ironije, jer se na privatnom fakultetu uči iz knjiga s pravnog fakulteta u Novom Sadu i Beogradu, samo su drugi predavači. Cilj je

znati kako je to za nju još uvijek teško. Od tada su joj roditelji veoma razdvojeni, kako po mjestu življenja, tako i po interesiranju. Josipa vodi dva različita života – jedan u gradu, na fakultetu i kao ispomoć u stranci, i nasuprot tome, drugi na salašu, gdje vrijeme provodi tražeći radnike, u radu s

imati uvijek Ustav uza se, a ne učiti ga na pamet.« Po Josipinim riječima, za studente je vrlo bitno da ih profesori i asistenti uvažavaju kao osobe i buduće stručnjake, a ne zagovarati stav kako su studenti ništarije i kako ne vrijede ništa, što se događa na državnom fakultetu. Važna je ta otvorenost u komunikaciji, koja je za pravnike presudna, aktivna predavanja i učestale vježbe, kako bi studenti od početka bili upoznati s problemima u praksi i načinom rješavanja.

OSOBNOST: Josipi se jako promijenio život nakon razvoda roditelja. Uglavnom to za država za sebe, ali kada gluma prođe, pri-

njima, i u provjeravanju je li sve dobro urađeno. »Moj otac obrađuje oko tisuću jutara zemlje i ja se trudim pomoći mu što više. Kad je sezona posla, tad vozim traktor, kombajne i sve što je potrebno. Ne mogu baš sve raditi, kao na primjer zakačiti neke teške dijelove mehanizacije, ali mi je drago što mogu pomoći oko administracije poljoprivrednog gazdinstva i vođenja 'papirologije'. Potpisnica sam dokumenata, pa sam uvijek na raspolaganju kad se rješava dokumentacija. Čitavo ljetno sam kod tate i to mi je vrlo bitno«, objašnjava Josipa Vojnić Tunić. Želja joj je da nastavi i proširi djelatnost obiteljskog posla. Sva-

kako, jednoga dana, kada za to dođe vrijeme i prava osoba, Josipa želi osnovati obitelj, ali sigurna je kako neće žuriti. Promatrajući svoje roditelje koji su se razveli, zna koliko je to teško. Ne želi se udati samo da bi se udala. Po Josipinim riječima, bolje je biti sam nego s pogrešnom osobom.

HOBII: Sedam godina Josipa je pohađala školu engleskog jezika »Charing Cross«, koja je članica Jugoslavenske asocijacije škola stranih jezika YALS-a. Ima položen PET – međunarodni ispit i diplomu od Sveučilišta Cambridge. Potrebno joj je da položi još tri ispita FCE, CAE i CPE i tada bi mogla postati predavač engleskog jezika. »Planiram do četvrte godine položiti međunarodni i državni ispit, koji ima veću težinu i koji će mi omogućiti bavljenje stranim jezikom kao supsidijarnom profesijom.« Prije tri godine išla je na razmjenu studenata u Veliku Britaniju u trajanju od 18 dana. Gluma joj je bila najdraži hobi od početka osnovne škole, kada je pohađala dramsku sekciju u KUD-u »Ivo Lola Ribar«, a kasnije je nastavila i u drugim školskim sekcijama. Najviše je ponosna na ulogu u predstavi »Ždribac zlatne grive« zagrebačkog redatelja Želimira Oreškovića. Osim toga, Josipa ima završen tečaj za fotomodele i manekenke, jer ju je to zanimalo u nekom periodu života, ali se nije nastavila baviti time, već ju je zainteresirao drugi hobi – lov.

»Imam položen lovački ispit (iz teorije i iz streljanja). U vrijeme sezone svako je nedjeljno prijepodne rezervirano za to. Članica sam lovačkog udruženja »Subotička peščara«. Naravno, nisam krvoločni ubojica životinja. Volim oružje, ali ga koristim isključivo u lovu na štetočine«, objašnjava Josipa Vojnić Tunić. Voli aktivizam i članica je nevladine organizacije hrvatske omladine »KroV« i simpatizer je Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, stranke u kojoj joj majka radi kao tajnica – iako se još ne želi politički opredjeljivati. Svjesna je činjenice da je politika neophodna kako bi se opstalo u pravu, ma koliko to čudno zvuči. Planovi za budućnost su joj zaposlenje u organima državne uprave ili pravosuđu, a potom u AP Vojvodini, gdje vidi idealnu priliku da se uz rad u području prava zalaže i za interese hrvatske manjinske zajednice. Njena najveća obveza za sada je, svakako, studij gdje svakodnevno ide na satove predavanja i na vježbe koja traju i po šest sati dnevno. Slobodno vrijeme koje joj preostane voli iskoristiti za sebe i svoje prijatelje, tj. za opuštanje i odmor.

SANADEROV OLD TIMER

Premijer Republike Hrvatske Ivo Sanader u imovinskoj kartici naveo je kao svoje vlasništvo stan od 100 četvornih metara i osobni automobil Renault 8 iz 1967. godine.

Premijer Sanader kupio je 2001. godine od Aleksandra Halmija Renault 8 star 39 godina. Jedini automobil koji je prijavio u najnovijoj imovinskoj kartici premijer je platio 3000 kuna. Devedesetčetverogodišnji doktor prava Aleksandar Halmi, Sanaderov susjed, otkrio nam je tajnu premijerova oldtimera.

– Kupio sam ga iz uvoza 1967. godine u Sloveniji, prvi sam vlasnik, prošao sam njime cijelu Jugoslaviju. Automobil je garažiran od prvog dana i služio mi je za razonodu. Mogao je »potegnuti« i 130 kilometara na sat, ali ja nisam vozio više od stotke. Gospodin Halmi bio je vlasnik jedne od triju garaža tik do premijerove kuće. U toj je garaži bio stari Renault 8. Druga je ga-

raža pripadala premijeru Sanaderu, a vlasnik treće nije nam poznat. Sanaderov tast tražio je prije šest godina gospodina Halmija da mu proda garažu. Kako gospodin Aleksandar Halmi ima problema s vidom, 2001. više nije mogao produljiti vozačku dozvolu pa

je odlučio prodati i garažu i automobil. Uvjet za prodaju garaže bio je da Sanader kupi i stari Renault 8. Garažu je premijer platio 35.000 kuna, a za automobil koji je prošao 320.000 kilometara dodao još 3000 kuna.

»Nikad nisam vidio da Sanader vozi taj auto«, kaže Halmi.

Oldtimer star 39 godina kupljen prije pet godina teško da je više uopće u voznom stanju. S obzirom na godine i oštećenja, danas ne bi bio pouzdan za vožnju. Na sreću, premijer se koristi službenim automobilom. Večernji list, 29. travnja

NE ŽELI POPULARNOST

Na žalost vas novinara, ja to ne volim. Meni je teško razumjeti čovjeka koji želi biti popularan, hrvatska zvijezda. Ljudi jednostavno premalo žive normalnim životom. Doduše, slava ima prednosti, prepoznaju te pa ne moraš čekati u redu. No, svejedno, ja to ne volim. Recimo, ne volim kad me na nekoj utakmici žele odvesti u VIP ložu. Ma kakvu ložu, ja hoću među navijače. Baš ne volim to. Medijima to, logično, smeta. Žele me u novinama, a ja tamo ne želim biti. Janica Kostelić, Večernji list, 6. svibnja

NE TRPI I NE ŠUTI!

Ja nikad ništa ne prešutim! Sve moram reći, ne mogu držati u sebi ono što me tišti i smatram da je to pošteno. Vjerujem da mojim najbližima stoga nije uvijek lako sa mnom, ali

barem znaju na čemu su. Moja mama kaže da bih ja progovorila i na lakat. Doista nisam osoba koja trpi i šuti. Tamara Garbajs Šintić, glumica, Gloria, 5. svibnja

STRUČNA POTRAGA

Mislim da nije potpuno točna interpretacija Carle del Ponte: Nije točno da se do prije deset dana znalo gdje je general Mladić, a da se sada ne zna. Kada sam rekao da se to može završiti za jedan dan ili za pet godina, pretpostavljam da razumijete. Tražili su ga svuda, samo ne tamo gdje je bio. Miroljub Labus, potpredsjednik Vlade Srbije u ostavci, Danas, 4. svibnja

MIJENJANJE MIŠLJENJA PO PADEŽIMA

U Srbiji ljudi često mijenjaju mišljenje, je l' da? Što su više na funkciji, to češće mijenjaju mišljenja, to je predrasuda koja se najčešće pokazuje točnom. Molim one koji mijenjaju mišljenje da nauče kako se mijenjaju padeži, u jednini je talac-taoca, u množini taoci-talaca. Znam da ih to zbunjuje, ali to pravilo zove se prelazak I u O. Predrag Marković, predsjednik Narodne skupštine Srbije, B92, 4. svibnja

ŠESTA NA LISTI 100 NAJSEKSI HRVATICA

Mia Šlogar pobijedila je prije tri godine na natjecanju za Miss sporta, koje je čovječanstvu odmah zatim dalo neusporedivu Stephany Hohnjec. No, Mia se onda dala u fotografiranje za gloss-magazine, što osigurava status službeno glavnog komada, dok je Stephany naprosto kapitalizirala na lukrativnim ugovorima za tv-reklamu. Mijina je strategija bila bolja i ona je dosegla slavu, a Stephany samo novac.

No. 6

PJESMA NAS JE ODRŽALA

»Ako su ljudi na tim prostorima godinama ubijali jedni druge, to ne znači da neće glasovati jedni za druge 20. svibnja«, navodi Tim Judah, ugledni analitičar i poznavatelj prilika na Balkanu, upoznajući čitatelje »Guardiana« s bosanskom eurovizijском uzdanicom Hari »Mata Hari« Varešanovićem. Upozorava da Hari nije izabran samo zbog lijepog glasa, nego zbog to-

ga što je bio popularan i prije krvavog raspada Jugoslavije, pa sada može računati na milijune glasova ne samo iz Bosne, nego povlačenjem SiCG iz borbe, i na pristaše s one strane Drine.

»Važno je za moral Bosanaca da pobijedimo na Euroviziji, jer smo obilježeni kao lutzeri«, izjavio je Hari piscu teksta, jer u Sarajevu već kalkuliraju kako bi lijepo bilo da dogodine organiziraju natjecanje.

»Bosna tuži Srbiju za genocid, a s druge strane, Hari je bosanski Musliman kojem glazbu piše poznati tekstopisac iz Srbije«, objašnjava Judah strategiju kojom Hari, ali i Seve, iako dolaze iz zemalja od par milijuna stanovnika, ciljaju na glasove 25 milijuna glasača. Index, hr, 2. svibnja

MINISTRA VLADA NE SLUŠA

Vlada Srbije odbila je na svojoj sjednici sve prijedloge ministra kulture Dragana Kojadinovića, a povodom nadilaženja krize nastale odlukom Republičke radiodifuzne agencije o dodjeli nacionalnih frekvencija za televizije. Ukazujući na »neodgovoran, nestručan i nesavjestan rad Savjeta RRA«, ministar Kojadinović je prvo predložio da Vlada odredi tijelo koje će obaviti nadzor nad poslovima RRA, i to nadzor nad poslovima izdavanja do-

UVIJEK SPREMNA NA ŽRTVU

Nedavno ste izazvali mnoštvo reakcija izjavom koju su prenijele sve agencije. Naime, izjavili ste kako ste spremni svoje tijelo trajno dati Bin Ladenu »na korištenje«, ako bi se on zauzvrat odrekao svih ratova.

»Ja u potpunosti stojim iza te izjave. Netko bi mogao misliti da je to samo reklamni trik, no ja ću vam samo reći da je to s moje strane samo jedna lijepa žrtva za cijelo čovječanstvo.«

Biste li to ponudili i suprotnoj strani, odnosno, biste li tijelo u iste svrhe ponudili sadašnjem predsjedniku Amerike Georgeu Bushu?

(zvuk gađenja)

»Svakako, kada je mir u pitanju, žrtvovala bih se.«

Hrvatska je susjed Italiji. Kako Vi s Vaših političkih stajališta vidite odnos i suradnju te dvije zemlje?

»Ja obožavam Hrvatsku, predivna je zemlja.

Uvijek ću se zalagati za što prisniju međusobnu suradnju i kulturnu, robnu razmjenu i sve ostale vrste suradnji.« Ilona Staller, mađarsko-talijanska porno zvijezda i jedno vrijeme talijanska parlamentarka, Slobodna Dalmacija, 5. svibnja

zvola za emitiranje programa i nadzor nad radom Agencije kada je u pitanju oduzimanje dozvole za rad TV BK.

Ukazujući kako u javnosti postoji »opravdana sumnja« da poslovi za koje je bila nadležna RRA nisu urađeni sukladno zakonu, Dragan Kojadinović je na sjednici Vlade Srbije, prema izvorima Danasa, zatražio da se pred Narodnom skupštinom pokrene pitanje odgovornosti članova Savjeta RRA, »i prije nego što nadležno tijelo Vlade da svoje mišljenje o obavljenim povjerenim poslovima« – pitanju uzurpiranja prava koja pripadaju Agenciji za telekomunikacije, pitanje izbora članova upravnih odbora i programskih odbora, zalaganje za uki-danje Trećeg kanala i druga.

Ministar kulture je, saznaje Danas, obavijestio članove Vlade i da su nacionalna vijeća nacionalnih manjina u SiCG prosvjedovala zbog toga što RRA nije uvrstila njihove kandidate u sastav upravnih i programskih odbora javnih servisa Srbije i Vojvodine. Danas, 6. svibnja

FOND ZA RAZVOJ GOSPODARSTVA OPĆINE SUBOTICA

Na temelju članka 13. točka 2. Odluke o razvoju i unapređenju gospodarstva putem razvoja privatnog poduzetništva na teritoriju Općine Subotica, kao i sukladni Godišnjem programu rada za 2006. godinu, predsjednik Općine Subotica

r a s p i s u j e
N A T J E Č A J

ZA DODJELU DUGOROČNIH KREDITA ZA UNAPREĐENJE GOSPODARSTVA PUTEM RAZVOJA PRIVATNOG PODUZETNIŠTVA NA TERITORIJU OPĆINE SUBOTICA

CILJEVI DODJELE SREDSTAVA

Osnovni ciljevi dodjele sredstava su: oživljavanje ekonomskih tijekova i dinamičniji razvoj gospodarstva Općine Subotica kroz uvođenje suvremenih tehnologija, unapređenje poduzetništva obrtničke djelatnosti i ugostiteljstva, poticanje i razvoj inovativnih aktivnosti, rješavanje problema nezaposlenosti i osiguravanje nedostatnih financijskih sredstava.

NAMJENA SREDSTAVA

Po ovom natječaju krediti će se dodjeljivati za nabavku osnovnih sredstava odnosno opreme. Kupovina zemlje, građevinskih objekata kao i adaptacija istih nisu predmet kreditiranja. Sredstva Fonda ujedno se mogu koristiti i kao vlastito sudjelovanje u programima kreditiranja i financiranja drugih financijskih institucija.

Prioritet u dodjeli sredstava u ovom natječaju će imati:

programi koji podržavaju uvođenje suvremene tehnologije (70% od ukupnog iznosa izdvojenih sredstava)

– inovativni programi

U slučaju da se sredstva za financiranje programa, koji uvode suvremene tehnologije (o njima odlučuje Povjerenstvo), zbog nepostojanja uvjeta ne rasporede u cijelosti, sredstva se raspoređuju za ostale programe.

PRAVO SUDJELOVANJA I PODNOŠENJA ZAHTEJA ZA DODJELU SREDSTAVA

Pravo sudjelovanja na ovom natječaju imaju isključivo fizičke osobe sa sjedištem na teritoriju Općine Subotica koja su:

registrirani poduzetnici (osim trgovačke djelatnosti)

radno neaktivne osobe s evidencije Nacionalne službe za zapošljavanje filijala Subotica.

Sudionici natječaja za dodjelu sredstava uz zahtjev podnose:

poslovni plan

predračun predmeta kreditiranja

ovjerenu fotokopiju Rješenja o upisu u registar gospodarskih subjekata (za radno aktivne)

potvrdu s evidencije Nacionalne službe za zapošljavanje filijala Subotica (za radno neaktivne)

uvjerenje nadležnog poreskog organa o izmirenosti obveza na osnovi poreza (za radno aktivne)

ZK uložak i na zahtjev Povjerenstva za plasman, procjenu vrijednosti nekretnine od strane ovlaštenog procjenitelja.

UVJETI KREDITIRANJA

Rok otplate kredita sadrži razdoblje mirovanja vraćanja kredita od 12 mjeseci i iznosi 4 (četiri) godine, uz primjenu valutne klauzule.

Maksimalan iznos za pojedinačni zahtjev ne može biti veći od 2.000.000,00 dinara.

Korisnik kredita ima obvezu plaćanja 2% od iznosa kredita na ime troškova obrade kredita i troškova koje iziskuje procedura natječaja.

Prioritet u dodjeli sredstava, osim osnovnih, određivat će i sljedeći kriteriji:

veći vlastiti udio u ukupnoj vrijednosti investicije

duljina čekanja na evidenciji Nacionalne službe za zapošljavanje filijala Subotica

da poslovnim planom potencijalno dokazuje nadregionalni plasman proizvoda, odnosno usluga

veći broj radnika koje zapošljava

Uvjet za realizaciju odobrenih kredita radno neaktivnim osobama je prevođenje istih u status radno aktivnih, suglasno Zakonu o privatnim poduzetnicima.

Kriteriji i mjerila koja Povjerenstvo primjenjuje boduju se i to:

– primjena suvremene tehnologije 30 bodova

– inovativni programi 20

– veći vlastiti udio 15

– duljina čekanja kao nezaposlena osoba 10

– nadregionalni karakter plasmata 10

– broj novozaposlenih osoba 15

Natječaj je otvoren do 26.5.2006. godine. Zahtjevi se podnose u Uslužnom centru Općine Subotica, Trg slobode 1. Sve dodatne informacije mogu se dobiti u Službi za gospodarstvo, poljoprivredu i turizam telefonom na broj 525-242.

Nepotpuni i neblagovremeni zahtjevi neće biti razmatrani.

PREDSJEDNIK OPĆINE

Géza Kucsera

DUŽIJANCA 2006.

*Program s kalendarom predviđenih manifestacija,
koji je usvojio Organizacijski odbor Dužijance*

1) **25. 4. 2006. u 17 sati** Blagoslov žita na blagdan sv. Marka u Maloj Bosni.

2) **7. 7. 2006. u 19,30 sati** Otvorenje XXI. Saziva Prve kolonije naive u tehnici slame u Tavankutu, 15. 7. Zatvaranje Kolonije

3) **8. 7. 2006. 6-13 sati** Takmičenje risara u Maloj Bosni

4) **8. 7. 2006. 20 sati** Risarsko kolo povodom završetka žetve

5) **9. 7. 2006. u 10 sati** Dužijanca u Starom Žedniku, župa sv. Marka

6) **14. 7. 2006.** Izložba slika Ivana Tikvickog Pudara i film o njemu Rajka Ljubića

7) **16. 7. 2006. u 10 sati** Dužijanca u Tavankutu, župa Presv. Srca Isusova

8) **23. 7. 2006. u 10 sati** Dužijanca u Bajmoku, župa sv. Petra i Pavla

9) **28. 7. 2006.** Izložba Hrvati u svijetu (narodne nošnje Hrvata u dijaspori)

10) **29. i 30. 7. 2006.** Konjičke trke »Dužijanca-2006.« u Subotici

11) **30. 7. 2006. u 10 sati** Dužijanca u Maloj Bosni, župa Presvetog Trojstva

12) **2. 8. 2006.** Natjecanje aranžera izloga u gradu Subotica

13) **6. 8. 2006. u 10 sati** Dužijanca u Đurđinu, župa sv. Josipa Radnika

14) **6. 8. 2006. u 18 sati** Dužijanca u Ljutovu kod križa, župa sv. Križa

15) **8. 8. 2006. u 19 sati** Izložba »S Božjom pomoći« u galeriji Likovni susret

16) **10. 8. 2006. u 19 sati** Književna večer u HKC »Bunjevačko kolo«, u organizaciji Instituta »Ivan Antunović«

17) **11. 8. 2006. u 19 sati** Otvorenje izložbe sa XXI. Kolonije slamarki iz Tavankuta u vestibulu Gradske kuće

18) **11. 8. 2006. u 20 sati** Tamburaška večer u centru grada s izborom pratitelja bandaša i bandašice

19) **12. 8. 2006. u 18 sati** Svečano večernje u Subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske

20) **12. 8. 2006. u 20 sati** Skupština risara i folklorna večer na trgu u centru grada

21) **13. 8. 2006. u 8,45 sati** Ispraćaj bandaša i bandašice iz župe sv. Roka.

22) **13. 8. 2006. u 10 sati** Svečano Euharistijsko slavlje u Katedrali sv. Terezije Avilske

23) **13. 8. 2006. u 11,30 sati** Povorka »Dužijanca-2006.« kroz grad

24) **13. 8. 2006. u 18 sati** Posjet grobu Blaška Rajića na Kerskom groblju

25) **13. 8. 2006. u 19 sati** »Bandašicino kolo« u dvorištu župe sv. Roka

26) **16. 8. 2006. u 18 sati** Likovna kolonija »Bunarić« (zatvaranje 19. 8.) na Đurasevom salašu kraj Bunarića, Subotica

27) **26. i 27. 8. 2006.** Bunarićko proštenje na subotičkom prošteništu »Bunarić«

O imenovanju članova upravnih odbora RTS-a i RTV NS

Bez kandidata nacionalnih manjina

Po tko zna koji put, osjećamo gorak okus u ustima, komu su uzrok posljednje mjere u sferi javnog informiranja donijete od strane države čiji smo porezni obveznici i TV pretplatnici

Piše: Vladimir Bošnjak

Dan prije datuma kojega svi na strom kontinentu obilježavaju i proslavljaju kao Dan Europe, na TV Dnevniku novosadske televizije gledao sam prilog iz Subotice sa otvorenja izložbe »Živjeti zajedno« i pozorno slušao riječi predsjednika vojvodanske vlade *Bojana Pajtića* i njegova ministra za upravu, propise i nacionalne manjine *Tamása Korhecz* - za. Ushićeno su govorili o tome kako je Vojvodina primjer za Europu zbog svoje multietničnosti, multikulturalnosti, multiovo, multi-ono, te kako su sve te multiplirane vrednote bogatstvo za državu. Sve fraze od kojih nam pomalo pripada muka. Znamo da bi to trebalo biti točno, pa i sami govorimo na isti način, samo što u realnom životu i u ovoj državi takvo stanje ne postoji.

Volio bih pisati o veličanstvenoj proslavi Dana Europe u svim našim mjestima u Vojvodini, kao što su prezadovoljni radnici proslavili Praznik rada, no na žalost, okruženje i okolnosti su takvi da su naše aktivnosti uvjetovane potezima države u kojoj živimo, a koji nas stavljaju u položaj nedostojan ljudskih bića.

GORAK OKUS: U mnogim se civiliziranim državama svijeta čak i prema kućnim ljubimcima vlast ponaša odgovornije i s većim poštovanjem, nego što se naša država ponaša prema nama, svojim državljanima, pripadnicima priznatih nacionalnih manjina. I zbog toga, po tko zna koji put, osjećamo gorak okus u ustima, komu su uzrok posljednje mjere u sferi javnog informiranja donijete od strane države čiji smo porezni obveznici i TV pretplatnici. Držim da je ogorčenje prava riječ za ovo što ovih dana osjećamo i da smo već odavno prestali biti samo zabrinuti.

Neravnotežni položaj nacionalnih manjina u Srbiji ne može se ničim opravdati. Zar nismo milijun puta dokazali svoju lojalnost? Mi smo za ovu državu ratovali, sudjelovali u demokratskim promjenama, plaćamo poreze, idemo u vojsku, naša djeca u školi uče prema nastavnim programima u kojima nas se jedva i spominje, nismo ju rušili i po njoj pucali i da ne nabram dalje. Dakle, svakoga dana pokazuje-

mo poštovanje prema državi, njezinim odlukama i većinskom narodu. A kako se ta ista, naša država, ponaša prema nama?

Ni jedan od kandidata manjinskih nacionalnih vijeća nije imenovan u upravne odbore RTS-a i RTV Novi Sad, kao ni u programske odbore tih ustanova.

SUPROTSTAVITI SE SNAGOM ARGUMENATA: Posljednji potez pokazao je u kojoj je mjeri država spremna poštivati – nas. Drugim riječima, pokazala je da do nacionalnih manjina drži kao do lanskog snijega, odnosno da nas ne tretira kao

skandalozno je i neprimjereno za bilo koju civiliziranu državu, a ponižavajuće za pripadnike manjina. Nešto se mora poduzeti, naravno, ako želimo sačuvati vlastiti nacionalni identitet i ljudsko dostojanstvo, a to je, složiti ćete se sa mnom, minimum koji očekujemo da nam ova država dopusti.

Mi smo priznali ovu državu, doživljavamo ju kao svoju i poštujemo je – bez iznimke! Država je nama priznala status manjine, ali nas ne poštuje. To što će njezini dužnosnici mahati u Bruxellesu papirima o osnutku vijeća nacionalnih manjina i misli-

Kome će služiti RTV NS bez predstavnika manjina u upravi...?!

svoje lojalne građane, nego kao balast i skupinu ljudi koja samo od države nešto zahtijeva. Na stranu sve potpisane europske povelje o manjinskim pravima, ili iznuđeni domaći zakoni! To su samo deklarativno prihvaćene norme civiliziranog ponašanja koje očito ova država ne želi primjeniti u praksi. Naše je da se tomu suprotstavimo, snagom argumenata, jer nam jedino to i preostaje, budući da se s našom državom očito ne možemo ni oko čega dogovoriti, a da na kraju ne budemo ignorirani i – izigrani.

Ovo što se događa u sferi informiranja,

ti da je na taj način ispunila najviše europske standarde u toj oblasti, nama, a ni Europi, ne znači baš ništa. Ne možemo više imati razumijevanja za »preče« probleme poput Kosova, Crne Gore, Haaga i što ti ja znam već kojih. Nama su naši problemi najpreči i zahtijevamo da se oni rješavaju jedan po jedan. Za početak, prihvaćanjem naših kandidata za mjesta u upravnim i programskim odborima najmoćnijih medijskih kuća, RTS-a i RTV NS!

Dragi prijatelji, čestitam vam Dan Europe! Mislite o tome!

U razdoblju od 13. do 20. svibnja na Novosadskom sajmu održat će se 73. Međunarodni poljoprivredni sajam

Najveća smotra u regiji

Međunarodni poljoprivredni sajam okupit će više od dvije tisuće izlagača, koji će izlagati proizvode iz preko 60 zemalja (Austrije, Argentine, Albanije, Belgije, Velike Britanije, Hrvatske, Grčke, Indije, Italije, Japana, Kanade, Cipra, Portugala, Poljske, Republike Srpske, Rumunjske, Rusije, Turske, Francuske, Nizozemske, Češke, Švicarske, Španjolske...)

Međunarodni poljoprivredni sajam, 73. po redu, koji će se održati u razdoblju od 13. do 20. svibnja u Novom Sadu, okupit će više od dvije tisuće izlagača, koji će izlagati proizvode iz preko 60 zemalja (Austrije, Argentine, Albanije, Belgije, Velike Britanije, Hrvatske, Grčke, Indije, Italije, Japana, Kanade, Cipra, Portugala, Poljske, Republike Srpske, Rumunjske, Rusije, Turske, Francuske, Nizozemske, Češke, Švicarske, Španjolske...), najavio je press-centar Novosadskog sajma. Po njihovim najavama na sajmu će biti predstavljena najveća ponuda poljoprivredne mehanizacije, hrane, pića te nacionalna izložba stoke.

sajmu organizirana je nacionalna izložba stoke na kojoj će biti prikazana najbolja gr - la domaćih odgajivača – konja, svinja, ovaca, koza – ali će ove godine zbog opasnosti »ptičje gripe« biti prikazani samo roditeljski i djedovski parovi živine. Očekuje se da će biti izloženo preko četiri tisuće grla najkvalitetnije krupne i sitne stoke, domaćih i inozemnih izlagača. Kao i prošle, tako i ove godine, posjetitelji će moći vidjeti ponudu iz oblasti pčelarstva, ribarstva i pužarstva.

Tradicionalno na ovoj velikoj priredbi izlažu zastupnici i dileri putničkih, teretnih, dostavnih i specijaliziranih vozila, ulja i maziva, kao i naftne kompanije, ali, ove

Ove godine se očekuje zapaženi nastup Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodogospodarstva Srbije, Gospodarske komore Vojvodine i Regionalne gospodarske komore i Poljoprivrednog znanstvenog instituta, ali i Trgovinskog ureda Veleposlanstva Austrije, Veleposlanstva Kraljevine Nizozemske i Ministarstva poljoprivrede Albanije.

Pokraj mnogobrojnih inozemnih samostalnih izlagača ove godine će se, kao i prethodnih, u okviru kolektivnih izložbi prezentirati devet europskih zemalja – Austrija, Nizozemska, Hrvatska, Mađarska, Italija, Makedonija, Njemačka, Slovenija i Poljska.

JOHN DEER – GENERALNI SPONZOR: Generalni sponzor 73. Međunarodnog poljoprivrednog sajma ove godine je »John Deer« kojeg zastupa novosadska kompanija »Res Traid«, koja je potpisala ovih dana ugovor s Novosadskim sajmom. Ova kompanija će najsretnijem posjetitelju ili posjetiteljici pokloniti traktor »John Deer« iz serije 6020 u nagradnoj igri, koja će trajati tijekom sedam dana sajma, a izvlačenje će biti 19. svibnja u 17 sati.

Od ukupno 300 tisuća četvornih metara izložbenog prostora, kako su rekli tijekom pressa, prodano je 99 posto prostora već četiri tjedna prije početka manifestacije. Očekivanja organizatora su da će kroz sajamske kapije proći oko 600 tisuća posjetitelja, zbog čega će biti otvoreno osam ulaza od 9 do 19 sati.

OTVORENJE MASTER CENTRA: Dan prije početka sajma, 12. svibnja u 20 sati, bit će svečano otvorenje jedinstvenog sajamsko-kongresnog i poslovno-trgovačkog centra »Master« Novosadskog sajma. Na 28 tisuća četvornih metara najmodernijeg, višenamjenskog prostora opremljenog po svim europskim standardima, kako je rekao direktor Marketinga Novosadskog sajma *Miodrag Koprivica*, nalazi se više kongresnih dvorana koje se po potrebi mogu povezati u jedan prostor, te trgovački lokali, poslovni prostori i ostalo.

Na sajmu u Novom Sadu očekuje se oko 600.000 posjetitelja

Na otvorenom prostoru Novosadskog sajma, kao nikada do sada, kako je sajam najavio, bit će izloženi najsuvremeniji modeli traktora, kombajna, priključnih strojeva, dijelova i opreme za poljoprivredne strojeve najvažnijih svjetskih brandova. Pokraj toga posjetitelji će moći vidjeti platenike, sustave za navodnjavanje, različite strojeve i opremu za prehrambenu industriju, za preradu i pakovanje voća, povrća, si lose i slično.

BEZ PERNATE ŽIVINE: Na ovogodišnjem Međunarodnom poljoprivrednom

godine bit će proširena ponuda i za financijske, lizing i osiguravajuće kuće. Novosadski Auto-klub »Đalinac« organizirat će promociju »Pan relly« na kojem će istaknuti relly vozači iz zemlje i inozemstva prezentirati različita atraktivna i takmičarska vozila i upriličiti natječaj. U okviru zabavnog dijela sajma organizirano je takmičenje »traktor pulinga« – traktori vuku neuobičajene i teške terete, ali tu su i nezaobilazne nagradne igre za posjetitelje sajma, koje će svakodnevno biti organizirane na štandovima izlagača.

D. Po.

Realizacija proljetne sjetve na području Općine Subotica

Radovi kasnili zbog vremenskih uvjeta

Djelomična stabilizacija vremena nastaje u trećoj dekadi travnja.

Poljoprivrednici su tada angažirali sve snage i koristili ne samo radni dan od zore do mraka, već su veliki dio poslova obavljali duboko u noć, a u nekim slučajevima i preko cijele noći

Unatoč svim nepovoljnim okolnostima poljoprivrednici su bili odlučni zasijati svoje površine

Niz nepovoljnih vremenskih okolnosti uvjetovao je da proljetna sjetva ove godine bude teža i neizvjesnija, nego što je to uobičajeno na području naše Općine. U pitanju su sljedeći čimbenici:

- mali postotak uzoranih površina u jesen - skom razdoblju (ispod 50 posto)
- nemogućnost obrade zemljišta zbog hladnog i kišovitog vremena u ožujku i prvoj polovici travnja
- disparitet cijena poljoprivrednih proizvoda u odnosu na potrebni repromaterijal, posebice u odnosu na pogonsko gorivo.
- nepostojanje ekonomski prihvatljivih kratkoročnih kredita za financiranje proljetne sjetve.

Unatoč svim ovim nepovoljnim okolnostima poljoprivrednici su bili odlučni zasijati svoje površine čim se ukažu zemljišno-klimatski uvjeti za njezinu realizaciju.

INTENZITET RADOVA: Ove godine bilježimo i stanovite promjene na planiranoj strukturi proljetne sjetve koja se u biti sastojala u zanimanju poljoprivrednika za povećanje površina za uzgoj industrijskog bilja, prije svega šećerne repe (poljoprivredna poduzeća) i soje (individualna gospodarstva), te su ove površine povećane za dva puta u odnosu na ranije godine.

Vrlo male površine poradi kišovitoг vremena zasijane su u ožujku (oko 7 posto), a kišovito vrijeme nastavljeno je sve do 20. travnja, do kada je zasijano tek 30 posto površina njiva. Djelomična stabilizacija vremena nastaje u trećoj dekadi travnja. Poljoprivrednici su tada angažirali sve snage i koristili ne samo radni dan od zore do mraka, već su veliki dio poslova obavljali duboko u noć, a u nekim slučajevima i preko cijele noći. Zadnjeg dana travnja, koji se smatra završetkom optimalnog roka sjetve, postotak realizacije proljetne sjetve porastao je na oko 55 posto, što u dužem slijedu godina nije zabilježeno kašnjenje. No, koristeći relativno suho i stabilno vrijeme u prvoj dekadi svibnja, intenzitet radova proljetne sjetve nastavlja zamah iz treće dekade travnja, te se s određenim zadovoljstvom može istaći podatak da je 8. svibnja proljetna sjetva dosegla 96 posto i računa se da će se i praktički okončati krajem ovog tjedna.

BILJNE VRSTE NA ORANICAMA: S ostvarenjem proljetne sjetve zanimljivo je pogledati koji udio površina su zauzele pojedine biljne vrste na našim oranicama:

- kukuruz 33.280 hektara – 63,1%
- suncokret 11.000 hektara – 20,9%
- šećerna repa 1.950 hektara – 3,7%
- soja 1.940 hektara – 3,6%

Oe godine veći je interes poljoprivrednika za uzgoj industrijskog bilja

- jara strna žita 1.890 hektara – 3,5%
- povrće i krmno bilje 1.375 hektara – 2,6%
- ostale kulture 1.295 hektara – 2,5%
- ukupno 52.730 hektara – 100%

Na kraju možemo zaključiti da je sjetva proljetnih kultura ostvarena, dijelom u tzv. optimalnom agrotehničkom roku (55 posto površina), a drugim dijelom u tzv. tolerantnom agrotehničkom roku (45 posto površina). U cijelosti, s obzirom na pomenute poteškoće, možemo biti zadovoljni s ostvarenjem proljetne sjetve sa aspekta agrotehničkih rokova, a s aspekta kvalitete treba računati s manjim propustima i nedo-

sljednostima usljed improvizacije i žurno sti u izvršavanju pojedinih tehnoloških operacija.

U mnogim općinama u Vojvodini registrirane su podzemne vode na površini oranica ili su deseci tisuća hektara uz Dunav, Tisu i druge rijeke poplavljene te se neće moći ove godine niti zasijati.

U našoj Općini podzemne vode su registrirane u istočnom dijelu (Subotičko-Horgoška pješčara) u mjesnim zajednicama Hajukovo, Bački vinogradi, Palić i Veliki Radanovac, na površini od 600 ha pretežito voćarskih zasada i vinograda.

Mirko Ostrogonac

Sjetva proljetnih kultura je do 8. svibnja dosegla 96 posto planiranih površina

**U subotičkom ataru
proljetnja sjetva pri k**

U
krajju

Slavlje 85. obljetnice i posvete crkve na Bikovu

U nedjelju 21. svibnja 2006. godine u 10 sati biskup *dr. Ivan Penzes* svečano će posvetiti oltar i crkvu Uznesenja Blažene Djevice Marije na Bikovu. Tim slavljem će ujedno biti obilježena 85. obljetnica postojanja iste crkve te završetak radova na njezinoj obnovi.

Za to slavlje vjernici će se pripremiti trodnevnicom koja će biti 17., 18. i 19. svibnja. Svaku večer u 17 sati bit će sveta misa i prigodna propovijed. Propovjednici i teme propovijedi:

17.5.: *Mons. Stjepan Beretić*: »Misterij Crkve«.

18.5.: *Mons. József Rehák*: »Opći poziv na svetost«

19.5.: *Mons. Slavko Večerin*: »Blažena Djevičica Marija i Crkva«.

Župnik i Pastoralno vijeće pozivaju sve sadašnje i bivše Bikovčane, ali i sve vjernike iz Subotice i okolice da dođu na ovo lijepo slavlje.

U subotičkoj galeriji »Likovni susret«

Otvorena izložba »Živjeti zajedno«

Predsjednik Izvršnog vijeća Vojvodine *mr. Bojan Pajtić* otvorio je u ponedjeljak, 8. svibnja u Subotici, u galeriji Likovni susret, izložbu »Živjeti zajedno«, posvećenu zajedničkom povijesnom i kulturnom naslijeđu srpske i mađarske zajednice u Vojvodini. Izložba, koju su pripremili Muzej Vojvodine i Gradski muzej u Subotici, dio je projekta Pokrajinskog tajništva za upravu, propise i nacionalne manjine i Izvršnog vijeća.

Otvorenju izložbe »Živjeti zajedno«

S otvorenja izložbe u Likovnom susretu

nazočili su i *Tamás Ács*, zamjenik državnog tajnika u Ministarstvu kulture Vlade Republike Mađarske, potpredsjednici vojvođanske vlade *dr. Gábor Lodi* i *dr. Tamás Korhecz*, kao i predstavnici muzeja iz Novog Sada i Subotice. Postavku izložbe posvećene pregledu društvene povijesti Mađara i Srba u Vojvodini pomogli su i Misija OEES u Srbiji i Crnoj Gori, Veleposlanstvo Sjedinjenih Američkih Država i Ministarstvo kulture u Vladi Republike Mađarske.

Svečana proslava obljetnica vjenčanja u crkvi sv. Roka u Subotici

Svečana proslava obljetnica vjenčanja održat će se 14. svibnja u 9 sati u crkvi sv. Roka u Subotici. Na slavlje su pozvani svi koji ove godine slave 5, 10, 15, 20, 25, 30, 35, 40, 45, 50 obljetnicu braka, a oni koji su već proslavili 50. obljetnicu braka mogu dolaziti na slavlje svake godine. Pozvani su svi koji su se vjenčali u crkvi sv. Roka, ali i oni koji sada žive na području ove župe iako nisu ovdje vjenčani, kao i osobe koje dolaze u ovu crkvu, premda nisu tu vjenčane i ne pripadaju teritorijalno ovoj župi.

Svi koji spadaju među navedene slavljenike, mole se javiti u župni ured sv. Roka bilo osobno, bilo na telefon 554-896, radi evidentiranja i lakše organizacije.

Polufinale Mini tini festivala

Dana 4. svibnja održano je polufinale Mini-tini festivala u dvorani HKC »Bunjevačko kolo« Mini-tini festival je natjecanje osnovnih škola u pjevanju.

Sudjelovalo je 25 osnovnih škola iz Subotice i okolice, ali samo polovina djece ide u finale. Svaka skupina imala je svoje vokale i koreografiju. Među ovim školama sudjelovala je i OŠ »Ivan Milutinović« koju je predstavljala *Ivana Stipić* učenica 6. razreda.

Piše: vlč. dr.
Andrija Kopilović

*Svatko, ama
baš svatko
pozvan je
da se bori
i može
pobijediti.
Čak i da se
ne želiš boriti,
čak da se
predaš, čak da
mrmljaš i čak
da gubiš, ti se
opet boriš.
Iz arene života
pobjeći ne
možeš. No, na
tebi je da
izvučeš ono
najbolje iz te
borbe*

U areni života

Živjeti život, a ne životariti

Prošao je Uskrs. Proslavili smo ga. Nalazimo se u vremenu kada smo nakon »proslave Dana rada – neradom« ponovno pozvani u svakodnevicu. Nakon opuštanja, slavljenja i odmora teško se vratiti svakidašnjici. Međutim, život teče. Pomalo se osjeća umor, kod đaka, jer je blizu konac školske godine, kod ratara, jer nas ovo promjenjivo vrijeme sprečava u planiranju rada, kod radnika, jer je sve nesigurno, a kod ljudi na vlasti neizvjesnost i nesigurnost. Taman dosta da se prepustimo rezignaciji i apatiji. Sačuvaj Bože!

Život je zadatak i stoga se mora svaki dan prihvatiti i živjeti svjesno. Lijepo je biti čovjek. Na zemlji nikada ne može biti dosadno. Bili mi zdravi ili bolesni, uvijek smo u borbi, vječito na fronti, svjesni da nas čitavo nebo gleda i da nas bezbrojni ljudi promatraju i da će povijest o nama izricati sudove te da smo stoga već glasoviti. Ako si bolestan, možeš pokazati svoju hrabrost tako da prihvatiti bolest, da se protiv nje boriš. Ako si depresivan, onda možeš barem registrirati svoju depresiju, tražiti iz nje izlaze i nadljudski se boriti da ne kloneš u toj borbi, muci i boli. Ako si doživio neuspjeh, tad si u situaciji da ne kloneš, da vjeruješ da ćeš sljedeći put uspjeti. Ako ti u životu dobro ide, tad se možeš boriti protiv lakoumnosti i napasti da živiš na lovorikama, tada se možeš boriti da još više stekneš i tako svestrano pomogneš drugima. Ako si mlad, možeš skupljanjem materijala, životne snage i iskustva postajati st-ablo koje će donositi plodove i na čijim će se granama moći gnijezditi bezbrojne ptice. Ako si star, tad se možeš početi nadati, tad se možeš početi boriti protiv straha od smrti, tad možeš cijelu svoju prošlost čistiti, možeš svaki dan napraviti još neko dobro djelo i tako starost učiniti plodnom i dragom.

SVATKO JE POZVAN DA SE BORI: Svatko, ama baš svatko pozvan je da se bori i može pobijediti. Čak i da se ne želiš boriti, čak da se predáš, čak da mrmljaš i čak da gubiš, ti se opet boriš. Iz arene života pobjeći ne

možeš. No, na tebi je da izvučeš ono najbolje iz te borbe. Možeš se povlačiti, možeš reći da nisi spreman za borbu, možeš se samosažalijevati, mrm-ljati i htjeti protestirati protiv svih koji su te natjerali da se boriš, ali tada sam sebe izdaješ, tada ćeš u budućnosti trpjeti zbog toga što si bio lakovjeran, bit će ti žao što sad nisi skupljao ono što ćeš kasnije uživati. Ako ništa drugo ne možeš činiti, možeš bar pomisliti dobro. Ako nikome ne možeš napraviti neko dobro, možeš se za drugoga pomoliti. Ako baš nigdje ne možeš nešto učiniti a teško si bolestan, možeš bar prikazati tu svoju bolest za one koji su oko tebe, koji te dvore, ili za one koji sad još više trpe nego ti. Ako si i u trenutku smrti, još se možeš pokazati za zlo i zaželjeti biti dobar. Ako ti se ne da učiti, sad možeš zasukati rukave i raditi drugačije. Ako ti se ne da kopati i raditi, ako ti se ne da pisati, ako ti se ne da hodati i napraviti neki posao, onda baš to sad napravi, i tvoja će pobjeda biti velika.

Stari Rimljani bili su poznati kao discipliniran narod i zbog toga su mogli osvojiti veliko carstvo. Imali su određena pravila koja su im pomagala da ostanu čvrsti i disciplinirani kako bi uspjeli. Koji uče latinski, upoznali su bezbrojne njihove poslovice koje govore o ljepoti čovjekova života, o borbi i o draži duhovne i moralne pobjede.

Isus iz Nazareta tu borbu naziva prihvaćanjem križa. Križ nije ništa drugo nego borba. A borba na zemlji nije ništa drugo nego prihvaćanje života na zemlji kakav jest. Sve je na zemlji pomiješano s dobrim i zlom, ili bolje rečeno, ovdje na zemlji neprestano se događa borba između dobra i zla. Ta borba može biti u različitim nijansama, različitog intenziteta, ona može često izgledati skrivena, no uvijek je to borba svjetla protiv mraka. Prihvatiti križ stoga znači prihvatiti tu borbu ili realnost ljudskog života.

PRIHVAĆANJE BORBE: Križ je zapravo prihvaćanje borbe. To je zasukivanje rukava za borbu. Stoga križ ne znači da pasivno prihvaćamo boli, bolesti, tjeskobe i muke, to ne znači da trpimo, nego

da se borimo. Tko misli da je Isus pasivno trpio, taj uopće ne poznaje evanđelje. Isus je rekao: Samo silnici osvajaju kraljevstvo Božje. On je sam ponosno i uzdignuta čela išao u smrt. Rekao je da se tome raduje, jer će nas otkupiti. Njegova smrt bila je donošenje pravde i pobjeda nad mizernim, podlim ljudskim ponašanjem, nad pljuvačkama, nad mržnjom, preziranjem i ruganjem. On je ponosno odgovorio onome tko ga je udario: »Ako sam krivo rekao, dokaži da je krivo! Ako li pravo, zašto me udaraš?« Znak te njegove pobjede jesu riječi: »Oče, oprosti im, jer ne znaju što čine.« Također su znak te njegove pobjede i prihvaćanje borbe a ne pasivnosti, riječi koje je uputio ženama: »Ne plaćite za mnomo nego za sobom i za djecom svojom.« Ponosno je rekao: »Ja svjedočim za istinu.«

Prihvaćati križ znači boriti se protiv zla. Ne prihvatiti bolest, nego se boriti protiv bolesti, ne prihvatiti podlost, nego se boriti protiv podlosti, ne prihvatiti zlo i trulo društvo, nego se boriti protiv toga i biti kvasac novog društva, svjetlo i borac za bolje međuljudske odnose. Boriti se protiv svakog prepuštanja zlu i nemoralu, protiv svake rezignacije u sebi, ali i protiv svake zloupotrebe, nepravde, zloće, profiterstva, mržnje, razdvajanja i razaranja društvenih odnosa među ljudima. Pasivni kršćanin nije kršćanin. On se mora uvijek aktivno iznutra i izvana postaviti protiv zla. On ne smije biti ugašena, nego upaljena svjetiljka.

Vratimo se početku ovoga razmišljanja. Treba prihvatiti izazove i na njih odgovarati – odgovorno. Bojim se ljudi koji samo konstatiraju činjenice, a ne daju rješe-nja. Strani su i kršćanstvu i zrelosti vremena u kojem živimo oni koji samo vide, a ne čine. No, istina je da svako »činjenje« počinje od mene, tebe, svakoga od nas. Što nam smeta da ovog ipak lijepog svibnja, počnemo danas, a ne sutra ono što je korisno za odgovornost za život i u životu. Svijet ostaje samo na odgovornima!

Svinjar (V. dio)

Poznavanje životinja

Svinjar kad čuva svinje, el onaj ko ji odranjiva, često su mu prid očima i on friško (brzo) uoči razlike med njima, zna ji napamet. U manjim čoporima do pedesetak el malko više svinja svinjar tako upozna svinje da zna čak i to koliko ima oni koji imaju rep uvrćen ulivo, a koliko nji udesno.

Piše:

Alojzije Stantić

Ko se nije bavio odranjivanjem živine (životinja), pogotovu oni koji su izgledom i bojom jednaki, teško mož svatit da ji dobro upućen upozna (razlikuje) ako su mu često prid očima. Na priliku: svaki čobanin u čoporu i priko stotinu ovaca svaku pozna u glavu, kad se mrču (sparivaje) zna koja se omrkala, a koja nije, koja koju ojagnjila, koju će najpre škar-tirat rad kake falinge (mane) el je omatori-la i sl.

Kadgod sam se bavio odranjivanjem čisti bili poštaša (golubova pismošosa). Imo sam ji tridesetak. Iako su svi naizgled jednaki, svaki je po čemu od drugog malko drugačiji. Znao sam svakog goluba koji je s kojim sparen, koji je par kojeg izlego i čakom sam pogodio ako mi je koji nesto i sl.

Svinjaru, el govedaru je lako da pozna svoje živinče. Med svinjama ako su približno jednaki po spolnjem izgledu, pa još ako su čiste bile el crne dlake, malko teže ji je razlikovat. Svinjar kad čuva svinje, el onaj ko ji odranjiva, često su mu prid očima i on friško (brzo) uoči razlike med njima, zna ji napamet. U manjim čoporima do pedesetak el malko više svinja svinjar tako upozna svinje da zna čak i to koliko ima oni koji imaju rep uvrćen ulivo, a koliko nji udesno.

Kad se divani o svinjama osobito onima koji su ostavljeni za sime (za priplod) da se zna o kojem je rič onda su njim nadili (dali) imena. Na priliku krmačama i starijim neristovima salašari su prozvali: Šara (šarena), Biljača (bila), Garača (crna), pa onda ako ji je bilo više taki onda su imenu dodali: *matora, mlada, s minđušama* (naušnicama), *nema minđuše, velika, mala, pisava* (na gori oblikovana dolnja labrnja /gubica/), *klempava* (sa spuštenim ušima) itd. Po imenima su mogli razlikovat i do dvadesetak krmača, a to je onda već bio čopor od stotinu i više svinja.

SVINČE U KURUZIMA: Dobrim posli sam dozno zašto se svinče friško namrsi na kuruze s mladim klipovima. Svinče ako prid sobom nema dosta rane on je traži, a ima zdravo ositan nos i iz daljeg ga privuče saga (miris) klipa s ukusnim mličnim slatkim zrnima. Sagom nadražen nos će ga odvest do ukusne rane, a od nje će se prija i bolje naist od rasuti žitni zrna koja mora kupit po strniki. Zato svinče i rije po zemlji i u njoj nađe kojekake bude el mlad izdagan kake biljke.

Nema tog svinjara kome svinče nije po-

biglo u kuruze ako nije pazio samo na svinje. Po običaju je često pribrojavao čopor i kad je vidio da mu fali jedan, katkad i više svinja, čakom je dozno koje mu je krmče pobiglo. Ako je svinjar friško uočio da mu fali (nedostaje) svinče, pa još ako je svinje čuvo s drugim svinjarom onda je svinče friško našo u kuruzima. Ako se svinjar zadivnio s drugim svinjarom el zagledo u čega god, a svinje je čuvo (napasivo) bliže kuruzima, bilo je med svinjama »huncuta« (vragolana) koji se polagano približio kuruzima i onda odjedared šmugnio (neprijetno ušo) u kuruzište.

Svinji na strniki u majuru Lazara Tumbas Loketića

Kad je bio sam na strniki svinjar je učoporo svinje, otiro ji dobrim dalje od kuruza, a ako je bilo još svinjara onda su mu drugi čuvali čopor. Svinjar je ušo u drugitreći red kuruza, išo je gori-doli uzduž po redu dok nije naišo na frišak trag, kojeg je za sobom svinče ostavilo, a po završastim papcim vidilo se dal je trag frišak (svež). Slidio je trag, dok nije došlo do svinčeta i izvijo ga napolje. Svinjar je moro svinče nać dok je u kuruzima, el ako se svinče naide, onda i ožedni i kroz kuruze ode na salaš. Kad svinče dođe na salaš prija svinjara onda ga izruže el kakogod kaštiguju zato što nije pazio na svinje. Dešavalo se i da je svinče ostalo u kuruzima i na salaš došlo posli svinjara, čak i noćom pa gurliče oko obora, uzbuni salašara, a to ne ide brez prigovora el kake kaštige, najčešće ćuške (šamara).

SVINJARSKA KAŠTIGA: Svinče u kuruzima poide četiri-pet pa i više klipova kuruza, prema tom koliko je veliko, a da dođe

do klipa najpre svali el išćupa stabaljku, pa drugu, treću i napravi više štete neg kolika je od poideni kuruza.

Ako nas je bilo više svinjara onda smo to svinče kaštigovali (kaznili) na prpušt: jedan ga vijo da ga natira izmed dva svinjara koja su ga šibali bičom. Bilo je i takog da smo tako svinče vijali po strniki. Kad se je dan umorio vijo ga drugi i tako dotle dok se svinče od umora nije skljkalo (palo od iznemoglosti). Za to je tribalo nekoliko minuta oštrog trčanja. Skljokano svinče nije moglo ustati, a mi smo ga onda batinicom dobro natukli i ostavili da se odmori i uđe

u čopor. Taka je bila svinjarska kaštiga, samo nismo znali dal je svinče svatilo zašto smo ga istukli.

Med svinjama je bilo da je koja starija krmača, nerist el matori bravac (uštrojen /kastiran/ nerist) koji se ranije namrsio pa se okuražio i naprosto utrćo u kuruze. Da svinče u tom spričimo onda smo ga vijali dok se nije skljkalo. Med pridnje papke smo mu uglavili zrnice zrilog kuruza, kad je koraco zrno mu je izazivalo bol, šanto je al nije mogo trćat, svinjar ga lako sputo u nakani. Na salašu su stariji to uočili i izvadili izrno. Znali su za taku kaštigu jel su i oni to radili, a kad smo mi dica to uradili, to su nam zabavili i izružili nas.

* * * * *

* U Istri su s prolića i svinjama tražili tartufe, skupe gljive koje rastu pod zemljom. Svinčetu su navukli kariku priko labrnja i išli za njim u šumi. Kad je kod panja drve-ta nanjušio tartuf počeo je rijat, čovik ga otiro dalje i iskopo gljive. ■

Priča o Hrvatima – Hrvati u XX. stoljeću (107.)

Razvoj kulture, znanosti i sporta

*Hrvatska je književnost između dva rata dosegla svoj vrhunac.
To je vrijeme kad Miroslav Krleža, prema mnogima najbolji hrvatski pisac svih vremena,
objavljuje svoja najpoznatija djela*

Piše: Zdenko Samaržija

Svijet je između dva svjetska rata pogodila Velika gospodarska kriza, koja je prodrmla versailleski sustav. Glad je postala uobičajena pojava čak i u najbogatijim zemljama svijeta.

Velika Britanija i Francuska također su između dva svjetska rata na svaki način pokušavale spriječiti širenje komunizma iz SSSR-a. Zato nisu pravovremeno reagirale na pojavu *Adolfa Hitlera*. On je osnažio Njemačku, pripremio ju je za rat i sklopio savez s Italijom i Japanom usmjeren protiv SSSR-a. Zapadni svijet nije reagirao na kršenje ljudskih prava u Hitlerovoj Njemačkoj, ukidanje demokracije i progon Židova.

LIKOVNA UMJETNOST: Likovna je umjetnost u Hrvatskoj u međuratnom razdoblju bila vrlo bogata. Dvadesete godine početak su uspona slikara *Krste Hegedušića*.

Portret Krste Hegedušića

dušića, koji s nizom poznatih likovnih umjetnika 1929. godine osniva grupu Zemlja. Osim Hegedušića u međuratnom su razdoblju djelovali *Vladimir Becić*, *Miroslav Kraljević*, *Juraj Plančić* i mnogi drugi. Ubrzo zatim, 1930. godine, Hegedušić i Ivan Generalić

Svjetski genij iz Smiljana

Nikola Tesla, vodeći izumitelj prve polovice 20. stoljeća, registrirao je oko 700 patenata, od kojih su mnogi i danas u upotrebi. Rođen je u podvelebitskome selu Smiljanu u Lici nedaleko Gospića. Školovao se u Zagrebu, Grazu i Pragu, a prije odlaska u SAD živio je i radio u Budimpešti i Parizu. U New Yorku je neko vrijeme radio s Edisonom, no ubrzo se s njim razišao te je osnovao vlastiti laboratorij u kojem je radio do smrti.

Nikola Tesla

osnivaju poznatu Hlebinsku slikarsku školu. U radu grupe Zemlja sudjelovao je i kipar *Antun Augustinčić*, koji se dvadesetih godina školovao kod čuvenog Ivana Meštrovića.

KNJIŽEVNOST: Hrvatska je književnost između dva rata dosegla svoj vrhunac. To je vrijeme kad *Miroslav Krleža*, prema mnogima najbolji hrvatski pisac svih vremena, objavljuje svoja najpoznatija djela. Osim Krleže valja spomenuti i *Janka Polića Kamova*, čija je prava vrijednost otkrivena tek mnogo kasnije nakon njegove

smrti. Istodobno su djelovali i pjesnici hrvatske moderne, *Tin Ujević* i *Dobriša Česarić*.

PRIRODNE ZNANOSTI: U području prirodnih znanosti najistaknutije mjesto

pripada kemičaru *Lavoslav Ružički*, rodom iz Vukovara. Ružička je najveći dio svoga života proveo u Švicarskoj. Godine 1939. dobio je Nobelovu nagradu za postignuća na polju organske kemije.

Glavni pokretač sportskih događaja bio je *Franjo Bučar*. On je u Hrvatsku donio mnoge sportove, a potaknuo je osnivanje Jugoslavenskoga olimpijskog odbora, utemeljenog u Zagrebu 1919. godine. ■

Piše: Milivoj Prčić

T(V)JEDNIK

Bio jednom neki razbojnik i pljačkaš Jovo Čaruga koji je op-ljačkao pola bogate Slavonije i skrivao se negdje između Psunja i Papuka godinama. Kao nekakav domaći Robin Hood. Jurila ga je cijela Kraljeva žandarmerija, bilo je to negdje nakon Prvog svjetskog rata al' nikako da ga uhvate! Pomagači, suradnici, dojavnici i jataci – njegovi dakako – sve je to imao! A tada nije bilo ni satelitskih telefona, ni mobilnih, ni kola sa zamračenim staklima ni helikoptera! Ali budući da svaki film ima kraj i konac i običajno pobjeđuje pravica – izdala ga je ljubavnica, a tko bi drugi, i uhvate žandarmi Jovu Čarugu. Sud ga osudi na vješala i javno ga objese! Eto tako, da se zna da može jedan čovjek jedno vrijeme

varati neke ljude ili sve ljude, ali nitko ne može baš sve vrijeme varati sve ljude! Tako nekako glasi ova stara mudrost. Kome je to bilo podobno u SFRJ tj. pljačka Slavonije, tad je snimljen i pravi film u boji o tom junaku naroda tamošnjih planina u borbi protiv vlasti kao bajagi u korist sirotinje! Ali filmovi završavaju u kinotekama većinom ne-interesantni ili pogaženi vremenom, i rijetko ih tko poslije gleda. Svo vrijeme varati sve ljude to je uvijek bilo nemoguće i to dobro zna izvjesna dama Karla od Mosta koja samo čeka da joj ga natovare na leđa. A nije mu bila ni ljubavnica!

Otpočelo je tako da je na prvoj stranici »Politike« u samom donjem kutu pisano o ekstremnom bogatstvu Bogoljuba Karića i njegovo familije, devetnaest vila na Dedinju, Mobtelu i novcu u Rusiji i na Kajman -skim otocima (što moguće griješim jer tamo ima puno krokodila i bez njega)! Pa je još pritom utemeljio i političku stranku s mudrim imenom Pokret snaga Srbije i hoće na vlast! Znamo kako je to zasad svršilo!

Ovih dana je na istom mjestu, u donjem desnom kutu prve stranice »Politike« tema »tajkun« Mišković, navodno najbogatiji čovjek Srbije (nije osnovao nikakvu političku stranku, a on zna čiji je bio ljubimac) ali je kupio sinu i kćeri za 25,5 milijuna funti sterlinga (nešto oko 40 i koji milijun eura) dvije vile u jednom od najljepših dijelova Londona, neka djeca imaju gdje da stanuju dok uče biznis!

Eto pomalo i kod nas prorađuju Putinove metode i savjetujem svakom »tajkunu« (ja nisam nitko i ništa u tom smislu) da bježi dok je vrijeme i kupi nogometne klubove koji imaju uspjeha u svijetu inače mu ne gine Mitrovica ili Niš! Ne mogu vam reći koja je »dubina kesek« koju će vlada tolerirati i kad ustvari netko postaje »tajkun«, no bojim se da g. Miroljub Labus zna (ali on je podnio ostavku) do kada si, samo imućan čovjek! Nakon Drugog svjetskog rata najbolje je bilo da nemaš ništa jer bi ti oduzeli sve, oni koji su imali automate s »burencetom« ili zaplijenjene »Waltere« i kao kulturni ljudi išli prvo u kazalište i pokupili balerine! Nijednog nije izdala ljubavnica, a i kome! A Jovo Čaruga je odavna obješen!

Baš pukom slučajnosti isti redatelj je snimio ovih dana »Kabraulu«, komediju o JNA pred propast, negdje na albansko-makedonskoj granici! Ročnik-liječnik liječi od tripera poručnika, a potom mu sređuje i ženu. To je Rajko Grlić dozvolio sebi! O tempora, o mores! Svi će se smijati, ali ja koji sam bio u JNA 1968., kada su svi časnici drhtali kao prut na vjetru, u kolovozu, u Beogradu, da će Rusi nakon Češke hopa-cupa (neće im valjda

Mađarska s pet tenkova i bez ijednog zrakoplova predstavljati problem) skoknuti i do Beograda, a tada zbogom njihovi trosobnjaci na Novom Beogradu i vikendice na Jadranu plavom. Sad bar znamo, budući da nema karaule, već policija čuva granice, kud plovi ovaj brod – kud ustvari? Pa to zna samo Tarabićevo proročanstvo!

Proljetni sajam knjiga u Subotici

Tradicionalni Proljetni sajam knjiga »Ex Libris« održat će se od 15. do 20. svibnja na Trgu slobode u Subotici. Najvažnija karakteristika ovogodišnjeg Sajma knjiga je sudjelovanje nakladnika sa isključivo svojim izdanjima, tako da će se Subotičanima predstaviti oko trideset najkvalitetnijih nakladnika iz Srbije i Crne Gore. Radno vrijeme sajma je od 10 do 20 sati.

Predstavljanje knjige »Lekarska društva u Subotici (1880. -2005.)«

Predstavljanje knjige »Lekarska društva u Subotici (1880. -2005.)« dr. *Emila Libmana* održat će se u utorak 16. svibnja u čitaonici Gradske knjižnice u Subotici, s početkom u 19 i 30 sati. Gosti programa su primarius dr. *Marko Sente*, liječnik specijalist za bolesti uha, grla i nosa, *Stevan Mačković*, ravnatelj Povijesnog arhiva Subotice i sam autor. Domaćin večeri je *Judita Plankoš*.

Koncert Zvonka Bogdana u Beogradu

Legenda starogradske glazbe *Zvonko Bogdan* održat će uvečeras, 12. svibnja, veliki koncert u Centru »Sava« u Beogradu. »U Centru 'Sava' sam nastupio posljednji put prije petnaest godina. Nisam ljubitelj velikih prostora, ali s obzirom da su se vremena promijenila i da nema više onih kavana u kojima sam ja nastupao i pjevao onako kako se to radilo prije pedeset i više godina, moja glazba traži mjesto u koncertnim dvoranama. Zbog toga sam pribjegao stilu da pravim glazbene predstave. Sada moja stara publika šalje svoju djecu i unučad da me čuju«, izjavio je poznati pjevač u povodu koncerta za »Blic«.

Damo Suzuki i Tena Novak nastupaju u Subotici

Tena Novak

Uokviru turneje po Srbiji, nakon Novog Sada i Beograda, u Subotici će u subotu 13. svibnja u Caffè galeriji »Yu fest« koncert održati *Damo Suzuki*, pjevač nekadašnjeg nje-mačkog kraut-rock benda Can. Suzuki će nastupiti skupa s članovima zagrebačkog post-rock sastava Tena Novak s kojima koncertira na ovoj etapi turneje. Ulaznice se po cijeni od 200 dinara mogu kupiti u »Yu fest«-u, a početak koncerta je u 22 sata.

Premijera filma »Pivaj, Bačka, veselo«

Premijera filma »Pivaj, Bačka, veselo« rađenog prema monodrami *Milivoja Prčića*, održat će se u četvrtak 18. svibnja u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici, s početkom u 19 sati. Redatelj filma je *Rajko Ljubić*, a u naslovnoj ulozi pojavljuje se *Bela Francisković*.

Posebni gosti i predavači prije projekcije bit će generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici *Davor Vidiš*, povjesničar *Slaven Bačić* te nekadašnji nogometaš i kapetan NK »Bačka« *Franjo Gabrić*.

Koncert komornog zbora »Collegium Musicum Catholicum«

Prigodom 250. obljetnice Mozartova rođenja, komorni zbor »Collegium Musicum Catholicum« će u iduću nedjelju, 21. svibnja, održati

koncert u Katedrali sv. Terezije Avilske u Subotici. Uz zbor će nastupiti solisti Opere novosadskog SNP-a – *Darija Olajoš Čizmić* (sopran), *Jelena Štulić* (mezzosopran), *Saša Štulić* (tenor) i *Vasa Stajkić* (bariton), zatim komorni orkestar sastavljen od profesora i učenika Muzičke škole u Subotici, te *Kornelije Vizin* na orguljama. Na programu će se naći djela *Lukačića*, *Jelića*, te *Bacha* i *Mozarta*. Koncertom će ravnati dirigent i umjetnički voditelj zbora *Miroslav Stantić*. Koncert počinje u 20 sati, a ulaz je slobodan.

Predstava »Idi mi, dođi mi« u Hrvatskom domu u Somboru

Dramska sekcija HKUD »Vladimir Nazor« će u nedjelju 14. svibnja u dvorani matičnog Društva u Somboru, premijerno izvesti predstavu »Idi mi, dođi mi« koju je režirala *Marija Šeremešić*. Početak predstave je u 20 sati, a karte se mogu kupiti na blagajni Doma po cijeni od 100 dinara.

Radionica »Kako čuvam knjigu« u subotičkoj Gradskoj knjižnici

Uokviru programa »Radionica subotom« koji organizira Gradska knjižnica u Subotici, u subotu 13. svibnja u čitao-nici Dječjeg odjela održat će se radionica na temu »Kako čuvam knjigu«, a sa zadatkom »Pravim svoju knjigu«. Voditeljice radionice su knjižničarka *Katarina Čeliković* i knjigoveže *Borbála Török* i *Snežana Popov*. Radionica na srpskom i hrvatskom jeziku počinje u 9 i traje do 10 i 30 sati, a nakon toga, od 10 i 30 do 12 sati radionica će biti održana i na mađarskom jeziku.

Drama HNK iz Osijeka gostovala u Subotici s predstavom »Desdemona, igrokaz o rupčiću«

Žensko pitanje ispred kulisa

Riječ je o komadu koji dekonstruira Shakespearovog »Othella«, te se sagledavajući poznatu tragediju iz vizure ženskih likova, na crnohumoran način bavi takozvanim »ženskim pitanjem« – pitanjem društvene uloge žene u kontekstu tema i situacija koje nadilaze vrijeme

Drama Hrvatskog narodnog kazališta iz Osijeka gostovala je u Subotici u petak, 15. travnja gdje je na sceni Jadran Narodnog kazališta prikazala predstavu »Desdemona, igrokaz o rupčiću« Pulitzerom nagrađene američke dramatičarke *Paule Vogel*. Ovaj je komad na Komornoj sceni spomenutog osječkog kazališta prošle godine postavio gostujući redatelj iz Slovenije *Rene Maurin* (1971.), direktor Mestnoga gledališča u Ptuj, koji osim režije u predstavi ujedno potpisuje i scenografiju te izbor glazbe.

Riječ je o komadu koji dekonstruira Shakespearovog »Othella«, te se sagledavajući poznatu tragediju iz vizure ženskih likova, na crnohumoran način bavi takozvanim »ženskim pitanjem« – pitanjem društvene uloge žene u kontekstu tema i situacija koje nadilaze vrijeme. Kako primjećuje dramaturginja predstave *Mirjana Fumić*, Vogelova je odabrala ovaj Shakespearov komad iz 1604. godine, prekrizila u njemu muške i ostavila (jedina) tri ženska lika, »te nam u trideset slika

Zanimljiva koreografska rješenja potpisuje Sanja Došen

(kadrova) ponudila dramu o onome iza kulisa, onome o čemu se ne govori, onome što je filmskim jezikom rečeno izbačeno u montaži«. A rupčić iz drugog dijela naslova je onaj posebno ukrašeni za nos koji je Othello darovao Desdemoni, i kojega na početku predstave Emilia ukrade. U potrazi za rupčićem komedija s početka, uz postepeno razotkrivanje stereotipa vezanih za život triju ženskih likova (skidanje njihovih maski), prerasta u tragičnu završnicu.

REVIZIJA LIKOVA: U originalnoj verziji poznata kao nevina i pogrešno optužena žrtva svog bezrazložno i opsesivno ljubomornog supruga Othella, nova i drukčija Desdemona (*Tatjana Bertok Zup-*

Desdemona je drama o onome iza kulisa, onome o čemu se ne govori

ković) je u Vogeličinoj reviziji prikazana kao nimalo sofisticirana pripadnica višeg staleža, površna osobnost koja svojom promiskuitetnošću upotpunjuje dvorjansku dokonost. Predstava nas upoznaje i s novim licima dvaju drugih, u originalu integralnih, likova drame – Desdemonine odane sluškinje Emilie (*Sandra Tankosić*) i lokalne prostitutke Biance (*Nela Kočiš*). Sve one tijekom predstave, čija je radnja smještena u znakovito pritajenoj prostoriji praonice rublja, planiraju na različite načine ostvariti svoju emancipaciju u svijetu u kome, kako se i u tekstu sugerira, vladaju muškarci. Desdemona planira u tajnosti napustiti Othella; kada joj se ukaže prigoda sličnu će volju pokazati i naizgled jedina među njima moralno svjesna Emilia; dok priprosta Bianca nasuprot samouvjerenosti u svom, pravilima neograničenom, »zanatu«, zapravo mašta o udaji i mirnom obiteljskom životu.

Njihova pripadnost različitim društvenim klasama očituje se na jezičnoj razini (Desdemoninom standardu i dijalektu druge dvije), kao i u kostimografskim rješenjima (*Sanja Došen*). Bliskost koju jednakošću u ženskoj mucu i težnji nadiženja iste, junakinje naizgled pronalaze, u ovoj se drami pokazuje nemogućom.

PREISPITIVANJE STAVOVA: Bez konvencionalnog dramskog zapleta, ostavljajući tako gledateljima dovoljno prostora

za preispitivanje svojih stavova i vrijednosti, predstava na dinamici dobiva tek na kraju, kada Bianca otkri-

va kako Desdemona zna za intimne detalje njezina ljubavnika Cassia, što je posljedica već poznate zle namjere lagona (Emiliinog supruga) koji time želi narušiti odnos Othella i Cassia. A Othello je (što samo naslućujemo) onaj isti iz originala, te i u ovoj verziji, bez obzira na drukčiju dimenziju prikaza, glavnu junakinju »sustiže«

identična sudbina; Desdemona biva ubijena.

Bez obzira na manju ili veću bliskost s originalnim predloškom, bitnost teksta Paule Vogel ogleda se u njegovoj provokaciji – Je li Desdemona čak i kao antiteza Shakespearove junakinje zaslužila umrijeti i je li time njezina smrt manje tragična? A to je ono što su nam uz odličnu interpretaciju likova, tri gracije osječčkog HNK uspjele predočiti.

Davor Bašić Palković

Zavidna interpretacija likova: Emilie (Sandra Tankosić), Biance (Nela Kočiš), Desdemone (Tatjana Bertok Zupković)

Komorni zbor »Pro Musica« u nedjelju održao svoj godišnji koncert

Priprema za nastup u Salzburgu

Koncert je zamišljen kao predstavljanje programa koji će zbor izvesti 14. svibnja u Salzburgu

Godišnji koncert: nastup Komornog zbora »Pro Musica« u subotičkoj Katedrali

U okviru koncerata koji se održavaju u bazilici sv. Terezije Avilske i Franjevačkoj crkvi u Subotici, u nedjelju 7. svibnja svoj je godišnji koncert održao Komorni zbor »Pro Musica«. Koncert je zamišljen kao predstavljanje programa koji će zbor izvesti 14. svibnja u Salzburgu, a u okviru obilježavanja 250. obljetnice Mozartova rođenja.

Pokraj spomenutog zbora nastupila je i Choralschola Catedralis Suboticiensis, a svim izvedbama na koncertu ravnao je Csaba Paskó.

Na koncertu je nastupila i Choralschola Catedralis Suboticiensis

PRVI DIO: Prvi dio programa bio je posvećen srbijanskim skladateljima: *K. Stankoviću*, *S. Hristiću*, *St. St. Mokranjcu*, *Josifu Marinkoviću*, a izvedeni su dijelovi crkvenog pravoslavnog a capella pojanja. Osobiti dojam ostavila je Mokranjeva skladba »Njest svjat«, ulomak iz Velikog opela u fis-mollu. Ovaj dio programa završio je sa tri skladbe »Ébren légy« *M. Praetoriusa*, »Herr Bleib bei uns« *S. Ochabe* i »Cantate Domino« *G. von Pogatschnigga*.

U drugom dijelu nastupio je muški komorni zbor Choralschola Catedralis Suboticiensis izvedeći djela gregorijanskog koral. Za ovu prigodu odabran je jedan introitus (ulazna pjesma) »Populus Sion«, te pet pjesama za communio (pričest) – »Jerusalem surge«, »Dicite pusillanimes«, »Ecce dominus veniet«, »Ecce Virgo Concipiet« i »Revelabitur«. Koralno pjevanje na ovom koncertu uključila je antifona u čast bl. Djevice Marije – »Ave Maris Stella« (Zdravo zvijezdo mora).

Posljedni dio koncert izveden je na koru katedrale uz pratnju orgulje od-

svirao je dr. *Andor Pece*, koji je pratio zbor i u narednim skladbama.

VIDAKOVIĆEVA SKLADBA: Najzanimljivija i najzahtjevnija skladba na koncertu bila je svakako »Treća slavenska misa« hrvatskog skladatelja i muzikologa *Albe Vidakovića*. Skladba je nastala 1953. godine i od svih Vidakovićevih misa ona je najuspjelija; u njoj je snažna staroslavenska riječ prepjevana oporim napjevima Istre i Kvarnera, u takozvanoj istarskoj ljestvici. U ostavštini Albe Vidakovića koju posjeduje Institut za crkvenu glazbu u Zagrebu ostale su i neke prosudbe o ovoj njegovoj skladbi. Doktor Zagiba je o njoj zapisao: »Njegova misna kompozicija oživjela je tradiciju slavenske liturgije, na njezinom izvornom tlu«. Vrijedno je spomenuti kako je ova misa izvedena 14. srpnja 1963. u Salzburškoj katedrali, povodom skupa »Conressus historie slavicae Salisburgensis«, a sada će je 14. svibnja Pro Musica izvesti na istom mjestu.

Za sam kraj koncerta otpjevan je motet *C. Francka* »Panis Angelicus« (Kruh anđeoski).

Tako je u duhu Vidakovićeve mise završio koncert, koji će se pamtiiti upravo po ovom djelu maestra iz Subotice.

M. Stantić

Koncert nagrađenih učenika s odsjeka tambure subotičke Muzičke škole

Mlade nade tamburaške glazbe

Koncert je upriličen kako bi učenici odsjeka tambure publici predstavili svoje umijeće nagrađeno na natjecanjima održanim tijekom ove školske godine – III. Smotri vojvođanske tambure u Somboru i republičkom natjecanju u Novom Sadu

U ponedjeljak 8. svibnja u Velikoj vijećnici Gradske kuće održan je koncert na kome su nastupili učenici s odsjeka za tamburu Muzičke škole u Subotici. Koncert je upriličen kako bi učenici koji uče svirati tamburu u klasi profesora Mire Temunović, Vojislava Temunovića i Sonje Jaramazović pokazali što su naučili tijekom ove godine, a napose i publici predstavili svoje umijeće nagrađeno na natjecanjima održanim tijekom ove školske godine – III. Smotri vojvođanske tambure u Somboru i republičkom natjecanju u Novom Sadu.

Inače, ovog ih vikenda očekuje i sudjelovanje na Festivalu muzičkih škola u Zaječaru.

NASTUP NAGRAĐENIH UČENIKA: U prvom dijelu koncerta nastupila je Lidija Bašić Palković, učenica III. razreda niže muzičke škole u klasi Mire Temunović. Lidija svira prim, a na III. smotri vojvođanske tambure dobila je pohvalu od strane stručne komisije dok je na republičkom takmičenju osvojila prvu nagradu. Ona je uz klavirsku pratnju Suzane Ivakić Samardžić izvela Polku od Danklea. Sljedeća je nastupila Sonja Šukić, učenica V. razreda niže muzičke škole u klasi Sonje Jaramazović. Ona je na smotri u Somboru osvojila I. nagradu a na republičkom je takmičenju dobila pohvalu. Uz klavirsku suradnju Deneša Blažanika izvela je Adagio Savu Vukosavljeva.

Marko Dulić učenik je VI. razreda niže muzičke škole u klasi Vojislava Temunovića i na oba je natjecanja osvojio prvu nagradu. Uz klavirsku pratnju Suzane Ivakić Samardžić

koja je nadalje pratila sve učenike, odsvirao je *Bramsovu* Mađarsku igru broj 2.

Uslijedio je nastup Vladimira Vukovića, također učenika VI. razreda u klasi Vojislava Temunovića i također dobitnika I. nagrade u Somboru.

Marina Jaramazović iz VI. razreda u klasi Mire Temunović svirala je Jedan ples Daniela Steibelta. Ona je dobitnica

slava Temunovića. Nenad je dobio I. nagradu u Somboru i I. nagradu – laureat u Novom Sadu. Uz klavirsku je pratnju svirao Kočmarev Španjolski ples.

NASTUP ORKESTRA: U drugom dijelu programa nastupio je tamburaški orkestar Muzičke škole u Subotici, čiji su članovi učenici odsjeka za tamburu. Ovaj orkestar je na III. smotri vojvođanske tambure

skladba Slavujev poj a nakon toga uz pratnju orkestra nastupio je dječji zbor vrtića »Marija Petković«. Ovakav spoj i nastojanje da se povežu djeca iz ovog vrtića i Muzičke škole bio je vrlo simpatičan i nadamo se da će se ovakva suradnja nastaviti. U skladbi »Hajde da pjevamo« solist je bio Aleksandar Dulić. Uslijedila je skladba »Što se u vrtiću radi« a zatim

Profesorica Mira Temunović okružena mladim nadama tamburaške glazbe

I. nagrade u Somboru i pohvale u Novom Sadu. Luka Budinčević učenik je I. razreda Srednje muzičke škole. U klasi je Mire Temunović a u Somboru je osvojio II. nagradu. Svirao je skladbu Andaluzija od Peskaija.

Marina Antunić učenica je II. razreda srednje muzičke škole u klasi Mire Temunović, a osvojila je II. nagradu u Somboru kao i u Novom Sadu. Odsvirala je dva mađarska plesa.

Posljednji učenik u prvom dijelu koncerta bio je Nenad Kostić učenik II. razreda srednje muzičke škole koji svira tamburaško čelo u klasi Voji-

osvojio prvu nagradu. I ovaj će orkestar za vikend nastupiti u Zaječaru na festivalu Muzičkih škola. Orkestar je nastupio i na I. dječjoj smotri u okviru Festivala bunjevački pisama. Ovom prigodom oni su pod ravnanjem Mire Temunović odsvirali Romansu u G duru Julija Njikoša i Mađarski čardaš u aranžmanu Stipana Jaramazovića.

S Dječje smotre bunjevački pisama uz pratnju orkestra čuli smo nekoliko malih solistica. To su bile Ivana Dulić (6 i pol godina), Marija Kuga (II. razred osnovne škole) te Sonja i Sanela Šukić.

Uslijedila je instrumentalna

»Kišobran za dvoje« gdje su solisti bili Matija Temunović, Ines Bajić, Luka Skenderović i Martina Čeliković.

Ovim je ovaj vrlo zanimljiv koncert završen. Uz sve čestitke profesorima tambure u Muzičkoj školi koji ovaj odsjek vode na zavidnoj razini, što možemo vidjeti po brojnim nagradama kako učenika tako i orkestra, želimo im da započete ideje i nadalje ostvaruju, u cilju razvijanja glazbene kulture kod djece i njihovog međusobnog upoznavanja i druženja.

N. Skenderović

Članovi KPZH »Šokadija« iz Sonte na gostovanju u Hrvatskoj

Uspješna turneja

*Tamburice i »Vesela je Šokadija« u Prigorju i Dalmaciji * Izvorna šokačka ikavica u predstavi
»Ljubav iz baba-Mandine kujne« digla Dalmatince na noge **

Nezaboravni izleti u Šibenik, Skradin i Zadar *

Tijekom nastupa na rivi publika podvikivala, pjevala i plesala s »Šokadijom«

U subotu, 29. travnja, u ranim poslijepodnev-
nim satima, KPZH
»Šokadija« iz Sonte krenula je
put Zagreba, gdje je započela
petodnevnu turneju.

Folklorni odjel »Šokadije«,
uz pratnju tamburaškog orke-
stra »Tandora«, nastupio je u
zagrebačkom prigradskom na-
selju Horvati, na priredbi upri-
ličenoj u sklopu proslave 25.
obljetnice postojanja KUD-a
»Horvati«. Osim domaćina i
»Šokadije« u slavljeničkom
programu su sudjelovali: KUD
»Župa Grab« iz Sinja, KUD
»Orljava« iz Pleternice i folk-
lorna skupina iz Bekteža.

PLJESAK ZA GOSTE:
»Šokadija« je nastupila sa sple-
tom »Vesela je Šokadija«, a

»Tandora« s pjesmama iz
Bačke i Slavonije. Već na samu
navjenu Hrvata iz Vojvodine
prepunom dvoranom se prolo-
mio gromki pljesak, da bi na
koncu spleta publika pljeskala
u taktovima logovca i bečarca.
U drugom bloku sa »Tando-
rom« je pjevao i veliki dio na-
zočnih gledatelja. U završnici
priredbe domaćini su razrezali
ogromnu slavljeničku tortu, a
svi sudionici programa zajed-
nički su otplesali slavonsko ko-
lo. Nakon službenog dijela pro-
grama uslijedila je zabava do
ranih jutarnjih sati, uz glazbu
»Desinečkih pajdaša«.

»Izuzetno smo zadovoljni
gostovanjem Sončana na našoj
obljetnici. Nadam se da je i nji-
ma, kao i nama jako ugodno

Nastup KPZH »Šokadija« na proslavi 25. obljetnice
KUD »Horvati«

ovo druženje. Zadivljen sam
njihovim odnosom spram hr-
vatske kulturne tradicije, a oso-
bito mi se dopada čistoća nji-
hove ikavice, koju danas rijet-
ko možete sresti. Nadam se da
će se naša suradnja nastaviti, da
ćemo i mi vidjeti Sontu i
Sončani nas, a isto tako i da
ćemo još koji put ugostiti
»Šokadiju«. Mi surađujemo s
dosta udruga, ali rijetko kao
ovaj put, sretnemo ljude slične
nama. Oduševilo me je to što
članovi »Šokadije« imaju ozbi-
ljan, skoro profesionalan odnos
prema pozornici i publici, a
opušteni su i srdačni u družen-
ju poslije oficijelnih obveza.
Ubijeden sam da ćemo uspo-
staviti jednu kvalitetnu, dugo-
ročnu suradnju, da ćemo jedni
drugima u cijelosti pokazati
folklor kraja iz kojega po-
tječemo.«, rekao je za HR
predsjednik KUD-a »Horvati«
Gordan Maslač.

VODICE: Nakon kratkog spa-
vanja i doručka kod novo-
stečenih prijatelja, putovanje k
Vodicama nastavljeno je u ne-
djelju u podne. Preljep krajolik
oko stare karlovačke ceste

plijenio je pozornost vesele
šokačke škvadre, a pjesma u
udobnom autobusu svjedočila
je o dojmovima s prvog gosto-
vanja. Nakon »Stare karlo-
vačke« brza vožnja autocestom
i dolazak u Vodice. Za polovicu
ekspedicije bio je to povratak
prijateljima, o čemu su sve-
dočili brojni zagrljaji i poljupci
po izlasku iz autobusa, a za
ostale upoznavanje s domaćini-
ma i odlazak u njihove kuće na
večeru i spavanje.

U ponedjeljak, 1. svibnja,
zbog kiše su »otpalili« piknik na
Rakitnici i misa sv. Josipu rad-
niku, no agilni domaćini su or-
ganizirali izlet u Šibenik i
Skradin. U večernjim satima
»Šokadija« se predstavila Vo-
dičanima. U velikoj dvorani
novog kulturnog centra, pred
preko trista gledatelja, dramski
odjel je izveo predstavu »Lju-
bav iz baba-Mandine kujne«. Glumci su dali sve od sebe, a
pokazalo se da su i ovdje naj-
veću pozornost publike plijeni-
li Robert Lukić i Maja An-
drašić. Po svršetku predstave
gledatelji su na nogama plje-
skali nekoliko minuta, a

Predsjednik »Šokadije« Zvonko Tadijan
pozdravlja domaćine u Zagrebu

»Šokadiju« je pozdravila i poželjela joj ugodan boravak u Vodicama, gradonačelnica *Branka Juričev-Martinčev*. Ona je zahvalivši se na ugodnoj večeri, ujedno istaknula i kako su predstave poput ove potrebne vodičkoj publici, te dodala da upravo izvedeni komad predstavlja najugodnije osvježenje u tamošnjim kulturnim zbivanjima. Na koncu je *Sanja Andrašić* recitirala svoju kratku pjesmu »Vodice«, a »Tandora« je otpjevala »Ne dirajte mi ravnicu«, koja je mnogim okupljenima toliko zatalasala emocije, da su zablistale i suze u njihovim očima.

»Ne mogu se oteti dojmu da je ovo što smo vidjeli samo vaše, ravničarsko, nego je ono i naše. Jedna vječita, ali bolna tema, obrađena specifičnim stilom nekakvog gorkog humora, koji tjera gledatelja da radnju isprati u jednom dahu, stilom, koji po meni lebdi između komedije i tragedije, oplemenila je ove večeri naše duše, do suza je dirnula nazočne gledatelje. Doista, rijetko imamo priliku vidjeti pučku dramu ovako visoke razine i kvalitete izvedbe.«, izjavila je za HR voditeljica Župnog crkvenog zbora, sestra *Klara Pavlović*.

IZLET U ZADAR: U utorak, 2. svibnja, domaćini su organizirali cjelodnevni izlet u Zadar. Gosti su obišli Katedralu sv. Stošije, Svetište sv. Šime, muzej katoličke crkve, čuvene morske orgulje i lokalitete po vlastitom izboru. Po povratku u Vodice nastavljeno je individualno druženje gostiju sa domaćinima.

U srijedu 3. svibnja, na blagdan Našašća sv. Križa, kojemu su Vodičani posvetili župnu crkvu, slavila se sv. Jelina, nebeska zaštitnica grada. Članovi »Šokadije« obučeni u svoje narodne nošnje, sudjelovali su u procesiji ulicama Vodica i rivirom od hotela »Punta« do župne crkve, plijeneći pozornost

Snimka za sjećanje na zadarsku rivu

atraktivnim izgledom i pjevanjem. U prepunoj župnoj crkvi koncelebrirano misno slavlje predvodio je fra *Petar Teskera*. Nakon mise domaćini su na Bruncu, od Jole Mateše, organizirali zajednički ručak.

NASTUP NA OTVORENOM: Dobro raspoloženje i pjesma ne bi imali kraja, da »Šokadiju« nije očekivala još jedna velika obveza – večernji nastup na otvorenom, pred brojnim Vodičanima i gostima. Program je počeo pjevanjem starih pučkih pjesama koje su nazočni s velikom pozornošću slušali, a nastup folklornog odjela i tamburaškog orkestra »Tandora« izazvao je buru oduševljenja. Publika je podvi-

kivala, pjevala, a na koncu i zaplesala skupa s folklorasima. Nakon programa je uslijedila zajednička večera, ovoga puta uz pjesmu i svirku sončanskih tamburaša i nazočnost gradonačelnice Vodica *Branke Juričev-Martinčev*. »Izuzetno mi je zadovoljstvo što smo bili domaćini 'Šokadiji', koja nam je znala pokazati svo bogatstvo svoje pjesme, plesa, običaja, a iznad svega nošnji svojega kraja. Duhovna blizina Sončana i Vodičana samo mi kazuju da nas ni velika kilometarska udaljenost ne može razdvojiti, ne može razbiti jedinstveno hrvatskog puka, bez obzira gdje živi. Drago mi je da u vašoj Zajednici ima toliki broj mladih, na ko-

je prenosite tu svoju ljubav, znanje i vještinu, iskreno rečeno pomalo sam i ljubomorna na vaš rad i ponašanje, jer nama upravo to nedostaje«, rekla je za HR gradonačelnica Vodica.

POVRATAK: Odlazak iz Vodica, uz pozdrave i obećanje da se vidimo u Sonti, ugodno putovanje i povratak u sivu svakodnevnicu obilježili su četvrtak, 4. svibanj.

»Jako sam zadovoljan ovom turnejom. 'Šokadija' dokazuje da sazrijeva i postaje dorasla svakoj situaciji i zadaći koja se pred nju postavi. Svi nastupi bili su izuzetno kvalitetni, što je vidljivo u izjavama naših domaćina, a najviše po burnim reakcijama publike i u Zagrebu i u Vodicama. Jako sam zahvalan i ljudima koji su nas ugostili, kako onima iz KUD-a 'Horvati', tako i Vodičanima. Imponira mi što smo na svakom koraku bili obasuti velikom pozornošću, a pred nama je jedna velika zadaća – poput njih i mi moramo biti dobri domaćini i punom mjerom im uzvratiti ova nezaboravna gostoprimstva«, izjavio za HR vidno umoran predsjednik »Šokadije« *Zvonko Tadijan*.

Ivan Andrašić

Mimohod ulicama Vodica

Članovi Likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo« na Hajdukovu

Spoj dvije umjetnosti – slikarstva i pravljenja vina

Sudeći prema broju nastalih radova, ambijent plantaže vinograda i u njemu prije četiri godine podignutog dvora, a u vlasništvu Lászla Huperta i njegove supruge Erike Fodor, bio je iznimno pogodan i inspirativan za rad dvanaestero ugošćenih amaterskih slikara

»Vinski dvor« na Hajdukovu, u blizini Subotice, bio je prošle subote 6. svibnja mjesto održavanja prvog ovogodišnjeg, a kao i uvijek, slikarski produktivnog izleta članeva Likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo« iz Subotice. Sudeći prema broju nastalih radova, ambijent plantaže vinograda i u njemu prije četiri godine podignutog dvora, a u vlasništvu Lászla Huperta i njegove supruge Erike Fodor, bio je iznimno pogodan i inspirativan za dvanaestero ugošćenih amaterskih slikara.

Kao i uvijek do sada, likovnjaci su nakon rada, kojega su započeli u prijepodnevnom, a okončali u poslijepodnevnom satima, svojim domaćinima darovali nekoliko ovom prilikom naslikanih djela. Njihova domaćica Erika Fodor kaže kako je zadovoljna kvalitetom darovanih radova, kao i samom činjenicom što su članove Odjela imali prigodu ugostiti. Inače, kako je istaknuo predsjednik Likovnog odjela Josip Horvat, ovo nije prvi puta da vlasnici »Vinskog dvora« pomažu njihov rad. Naime, oni im već nekoliko godina unatrag za potrebe likovne kolonije »Bunarić« redovito osiguravaju određenu količinu svojih vina.

U razgovoru s domaćinima smo saznali kako se oni rado odazivaju pomoći i drugim udrugama iz oblasti kulture i sporta. »Uvijek smo na raspolaganju, to osjećamo kao nekakvu obvezu. Smatramo kako je za društvo važno da se umjetnost i sport razvijaju«, kaže László Hupert.

Njihov vinograd postoji 12 godina. Proizvodnjom vina se bave već desetak godina, a od prije dvije godine na tržište su plasirali i svoja flaširana vina. Prepoznatljivi su po barique vinima, odnosno po okusu ovih vina koji se dobiva čuvanjem u hrastovim bačvama. Smatraju da su, kako kaže Hupert, dosegli kvalitetu vina koja se može postići na pijesku, o čemu svjedoče i priznanja koja su na međunarodnim sajmovima ova vina osvajala.

Budući da su domaćini i sedmodnevne kolonije grafike, njegova supruga Erika ističe kako u okviru »Vinskog dvora« planira napraviti galeriju, u kojoj bi bila izložena djela umjetnika koji su ovdje boravili i radili.

Prigodom subotnjeg druženja domaćini su slikarima Likovnog odjela uputili poziv da ih posjete i u jesen, kada je vinograd živopisniji, te da i tom prigodom na svojim platnima zabilježe ovaj prekrasni ambijent.

Skupna fotografija članova Odjela s domaćinom

Velikodušni domaćini:
Erika Fodor i László Hupert

Mak Dizdar

Modra rijeka

Nitko ne zna gdje je ona
malo znamo al je znano

iza gore iza dola
iza sedam iza osam
i još huđe i još luđe
preko mornih preko gorkih

preko gloga preko drače
preko žege preko stege

preko slutnje preko sumnje
iza devet iza deset

i još dublje i još jače
iza šutnje iza tmače

gdje pijetlovi ne pjevaju
gdje se ne zna za glas roga

i još huđe i još luđe
iza uma iza boga

ima jedna modra rijeka
široka je duboka je

sto godina široka je
tisuć ljeta duboka jest

o duljini i ne sanjaj
tma i tmuša neprebolna

ima jedna modra rijeka

ima jedna modra rijeka -
valja nam preko rijeke

Mak Dizdar, pjesnik i esejist, rođen je 1917. godine. Radio je kao novinar, službenik, urednik (»Oslobođenje«, izdavačka kuća »Narodna prosvjeta«, časopis »Život«). Poslije je djelovao kao profesionalni književnik. Osim pjesama, pisao je eseje i kritike, a uredio je mnoge zbornike te antologije. Preminuo je u Sarajevu 1971. godine.

D. B. P.

Toma Bebić – »Leute moj«

Croatia Records, 2005.

Jedan od Bebićevih aforizama glasi: »Ako želite da vas ljudi zamrže, napravite nešto vrijedno«. Koliko god bilo istine u tomu, broj poklonika njegova djela, kao i ova kompilacija Croatia Recordsa, objavljena desetljeće i pol nakon njegove smrti, ukazuju na suprotno. Naime, njega kao uzora, pa čak i učitelja ili gurua, navodi čitava lista aktualnih hrvatskih glazbenika poput TBF-a, *Lukyja*, *Tedija Spalata*, *Marijana Bana* i Black Coffee-a, a čak je i beogradska skupina Kanda, Kodža i Nebojša svoj debitantski album, na kome se nalazi pjesma posvećena njemu, naslovila sa »Guarda Toma«.

Zbog njegove svestranosti, Bebića je kao umjetnika teško i nezahvalno klasificirati. Njegovo artističko pojavljivanje ogledalo se u različitim ulogama; djelovao je kao glazbenik, galerist, kantautor, pjesnik, aforističar i performer. Kao kantautor Bebić je redovito od 1970. – 1979. godine nastupao na Splitskom festivalu, a bio je i jedan je od osnivača Omiškog festivala klapa. Svoj prvi album, ujedno i prvi LP snimljen u Splitu, »Volite se ljudožderi«, a na kome se nalaze njego-

ve festivalske pjesme, objavio je 1975. godine. Drugi, rokerski album »Oya Noya« snimio je 1980. u Zagrebu s tadašnjim vrhunskim studijskim glazbenicima, a zanimljivo je da je na ovoj ploči bubnjeve svirao *Milo Vasić*, današnji estradni pjevač poznat kao *Jasmin Stavros*.

Iako se ovakav diskografski učinak (dviije ploče i nekoliko singlova) može smatra-

ti skromnim, autentičnost njegove glazbene ostavštine bila je više nego dovoljna da bi se osuvremenila i izdanjem kakvo je prošle godine objavljena kompilacija »Leute moj«. Na ovom izdanju, pokraj naslovne, nalazi se 17 pjesama među kojima su i »Nevera«, »Devizna balada« ili pak »Marčelina«, »Čovik koji se smijek«, »Nije gotovo kad je gotovo, nego je...«, te »Ča smo na ovon svitu« kao bonus numera. Kompilacija predstavlja presjek Tomina opusa i značajna je u današnje vrijeme kada se o nje - mu malo govori i kada ga se na radiju i televiziji rijetko može čuti i vidjeti. Pravim će fanovima ona poslužiti kao dodatak u kolekciji, a onima koji ga dosad nisu imali prilike čuti, kao upoznavanje s zanimljivim svijetom ovog splitskog kantautora.

Upravo zaslugom nemalog broja štovatelja, Bebićevo djelo je zaživjelo i na Internetu, pa tako pregršt informacija, fotografija, kao i nekoliko mp3-ica, možete pronaći na www.toma.dalmatino.de

D. B. P.

Marko Marulić (1450.-1524.)

Marko Marulić, književnik, često nazivan i ocem hrvatske književnosti, rođen je 18. kolovoza 1450. u Splitu, a preminuo 5. siječnja 1524. godine u rodnom gradu.

Marulić je u Splitu (1460. – 1470.) pohađao humanističku školu koju je vodio talijanski humanist *Tideo Acciarini*. Tu započinje svoje stvaralaštvo potaknut *Ovidijevim* djelom »Metarmorfoza« pišući distihe o mitskim likovima. Nakon završene humanističke škole odlazi u Padovu gdje studira pravo. Godine 1477. u Mlecima tiskana je knjiga *Jurja Šižgorića* »Elgiarum et carminum libri tres«. Marulićeva pohvalnica, koju je Šižgorić uvrstio u knjigu, prvo je Marulićevo tiskano djelo. Po završetku studija prava Marulić se vraća u rodni Split gdje će provesti glavninu svog života.

U gradskim je arhivima ostalo zabilježeno kako je bio gradski sudac, svjedok pri nagodbama i ugovorima, zastupnik u parnicama, izvršitelj oporuka i tužitelj. Istodobno stvara na književnom polju. Tako 1499. godine dovršava svoje djelo »De institutione bene vivendi per exempla sancotrum« (»Upućivanje u čestit život po primjerima svetaca«). Naredne godine dovršava hrvatski prijevod djela *Tome Kempenskoga* »De imitatione Christi«. U studenome 1500. godine hodočasti u Rim, a već godinu kasnije (1501.) dovršava ep »Judita« u kojemu doseže svoj najveći pjesnički domet. U tom djelu hrabri i potiče vlastiti narod u borbi protiv stranih utjecaja. U razdoblju od 1510. – 1517. godine radi na epu »Davididas« (»Davidijada«), a tom razdoblju nastaje i spis »Psihologia de ratione animae humanae« (»Psihologija, o naravi ljudske duše«). U tom djelu prvi puta u povijesti koristi se riječ psihologija te se Marulić danas smatra njezinim tvorcom.

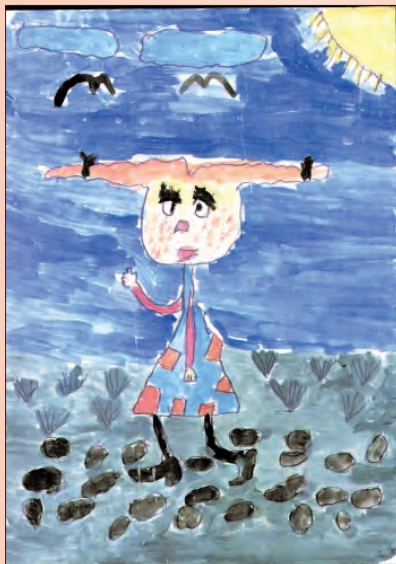
Marulić je prvi stvaratelj stare hrvatske književnosti čijom je pojavom hrvatsko pjesništvo izvedeno u krug europskih naroda. Pokopan je u splitskoj crkvi sv. Frane.

ŠTO JE KLUPA? ŠTO JE PRUT?

- Klupa služi za spavanje.
- Klupa je kanta gdje se baca smeće.
- Klupa je stol za plesanje.
- Klupa je kafić za žvakanje žvake.
- Prut služi za pranje zuba.
- Prut je masažer za stražnjicu.
- Prut je čačkalica za zube.
- Prut je liječnik za mir.
- Prut služi za milovanje stražnjice.

Miran Kujundžić, II. h.

OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Daniel Tucić, IV. a.,

OŠ »Matija Gubec«, Donji Tavankut

MOJA STAZA

Stazom,
kružim bez kraja
a ne mogu naći izlaza!
Gospodine,
Oslobodi me tih strašnih
stvari što ih vidim!
Vrati mi slobodu
i povedi me putem bistrih izvora.
Učini da ne budem više mala
zlatna ribica
u zatvoru od stakla
nego živa iskra
u blagom moru Tvojih trski.
Moja staza poput oblaka
neбом plovi.

Sande Orčić, IV. h.

OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Marija Sekereš, III. c.,

OŠ »Ivan Milutinović«, Subotica

Lidija Banović, IV. h.,

OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Nastasja Marjanović, IV. h.,

OŠ »Matko Vuković«, Subotica

Josip Jaramazović, II. c., OŠ
»Ivan Milutinović«, Subotica

Marina Crnković, VI. a.,
OŠ »Matija Gubec«, Donji Tavankut

SAMOOPIS

Zovem se Tomislav i idem u 4. razred i imam devet godina. Solidno čitam, dobro radim matematiku i dobar sam drug. Ponekad se posvađam ili potučem a posle se pomirim. Volim se šaliti. Imao bih više uspeha u školi ako bih se potrudio u čitanju, matematici i ostalim predmetima.

Tomislav Vojnić M., IV. a.

OŠ »Matija Gubec«, Donji Tavankut

Priredio: Zoltan Sič

HRCKOV SVIJET ŽIVOTINJA

MAČKA

Mačka je dugačka oko osamdeset centimetara, zajedno s repom koji je sam dugačak oko 35 centimetara. Na njuškici trokutasta oblika se nalaze dugački brkovi koji služe kao čulo dodira, kao što ljudima služe jastučići na prstima. Mačka ima izvanredno oštar vid i može vidjeti i pri najslabijoj svjetlosti. Okruglaste zjenice se šire

u polusvjetlu i sužavaju pri jakoj svjetlosti, poprimajući oblik uspravna proreza. Mačka može uvlačiti i izvlačiti kandže prema potrebi. Izvlači ih kada je bijesna ili kada se treba obraniti, inače ih drži sakrivene u prstima. Živi oko dvanaest godina, ali može poživjeti i do dvadeset i pet. Vrlo je ponosita i neovisna. Za razliku od psa, neće leći na dobivenu zapovijest. Privržena je gospodaru makar to ne pokazuje i osjeti tko je ne voli. Voli svoj dom i ako je netko odvede, uvijek se vraća. Mrzi vodu ali će uskočiti u nju kako bi ulovila ribicu. Uvijek je spremna za krađu ma koliko sita bila. Ima mnogo vrsta mačaka, od kojih su najpoznatije: europska, sijamska i perzijska.

KRAVA

Krava je krupna i mirna životinja, visoka oko metar i pol. Težina joj se kreće između tri stotine i deset stotina kilograma. Ima snažno tijelo i mišićave noge, koje su prikladnije za hod nego za trčanje. Svaka od četiri noge završava sa po dva ogromna papka. Na gornjoj vilici krava nema sekutiće, već žuljeviti jastučić. Dok

pase, životinja grabi travu jezikom, zahvata je žuljevitim jastučićem i donjim sekutićima, i onda kida. Guta velike zalogaje, bez žvakanja. Docnije, krava preživa hranu, vraća je u gubicu da bi je prožvakala. Pošto je hranu potpuno izdrobila, ponovno je guta i tek onda počinje probava. Krava se uzgaja zbog mesa i naročito zbog mlijeka. Već prema rasi kojoj pripada, krava daje dnevno deset do dvadeset litara mlijeka. Mladunče krave je tele.

Pajo Peić Tukuljac, ribič

Ljubav prema vodi

Ovisno o slobodnom vremenu barem jednom tjedno nastojim otići u ribolov

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Sdolaskom proljeća priroda je živnula, a skupa s njome i rijeke, jezera i sve ostale vodene površine na kojima je sve više ribiča, pasioniranih ljubitelja ribičije i druženja na svježem zraku. Jedan od njih je i *Pajo Peić Tukuljac* (1952.), dipl. ing. strojarstva i vlasnik privatne tvrtke za obradu metala, koji gotovo uvijek, kada mu slobodno vrijeme »napravi prostor«, odlazi u ribolov, uživajući u svom dugogodišnjem hobi još od ranih dana djetinjstva.

► **Kada ste prvi puta »zabacili«?**

Već zarana sam počeo »zabacivati«, bilo je to još u mojoj petoj godini na bari koja se nalazila pokraj glasovite kavane »Zlatni golub« (Kod Čure op. a) i koje danas više nema, ali je zato nekada bilo malih babuški i karasa koje smo hvatali uz pomoć trščanog štapa i udica pravljenih od najobičnije prirodače.

► **To su bili prvi počeci, no kada je započelo ozbiljnije bavljenje ribolovom?**

Bilo je to nekoliko godina kasnije, negdje u desetoj godini, kada sam dobio i svoju prvu ribičku dozvolu i prvi »ozbiljni« štapić »Germina«. Odlazio sam na Palić, točnije Ma-

► **Od tada je prošlo gotovo pola stoljeća uspješnog ribolova, otkrijte nam koji je Vaš omiljeni mamac?**

Na prvom mjestu je jamačno crv, larva *chironomida* (mala mušica), koji se vadi iz mulja i na kojeg se najbolje love šarani (ciprimidi), a potom bih još izdvojio i kombinaciju kruha i jaja, kao vrlo pogodnu za do-

bar ulov.

► **Koje je najbolje vrijeme za odlazak u ribolov i kada Vi najčešće odlazite?**

Sve to ovisi, prije svega o slobodnom vremenu i mogućnostima odlaska, ali nastojim ba-

velika riba i kada je najbolja sezona za njen ulov?

Som se može loviti gotovo cijele godine, ali je ipak prava sezona u proljeće. Postoji više, već ovisno o ribičkoj praksi, obećavajućih mamaca, ali je

rito. No, na njoj akumulaciji Adorjan se ipak može uloviti riba. Opet, s druge strane, prekomjerna količina vode pospješit će mrijest ribe, te se može očekivati znatno bogatiji prinosi ribe tijekom cijele iduće sezone.

► **Na koji način se vrši, u skladu sa zakonom, reguliranje legalnog ribolova?**

Svatko tko želi uloviti ribu mora posjedovati ribičku dozvolu koja se izdaje na period od 1 godine i ovisno o mjestu za ribičiju njena cijena se kreće od 3.000 – 5.000 dinara. Znatno je poboljšana i kontrolorska služba, a sve u namjeri sprečavanja krivolova i nanošenja štete.

► **Za vrijeme bivše zajedničke države bili ste aktivni natjecatelj na brojnim ribičkim turnirima. Kojeg godine ste napravili svoj najbolji rezultat?**

Na turniru održanom na jezeru Čelije pokraj Kruševca 1985. godine uspio sam uloviti oko 700 ribica za 3 sata i prema natjecateljskim kriterijima osvojio 11. mjesto u tadašnjoj Jugoslaviji. Na domaćem terenu, na rječici Kireš, pokraj Subotice, jedne godine sam uspio uloviti šarana od 7 kilograma.

► **U čemu je čarolija ribolova, koja Vas cijeli život vuče na vodu?**

U pitanju je velika ljubav, ali i način postizanja apsolutne relaksacije. Najviše volim biti sam, uz vodu i štapove, zbaciti plovak i čekati. Također, sam boravak na vodi mnogo puta mi je važniji od bilo kojeg ulova.

rem jednom tjedno izaći na vodu, ponajviše u poslijepodnevnim satima. U posljednje vrijeme najčešće odlazim na Tisu (Adorjan) i lovim deverike, bodorke, nešto malo smuđa ili soma.

► **Lov na soma predstavlja svojevrsnu kraljevsku disciplinu klasičnog ribolova. Na koji mamac najbolje ide ova**

karakterističan onaj stari i tradicionalni način na živu ribicu.

► **Protekli period su obilježile velike poplave i izlivanje rijeke, kakva je situacija na Tisi?**

Praktično govoreći već dulje vremena ne postoje optimalni uvjeti za ribičiju s obzirom kako je Tisa s velikim vodostajem izgubila svoje klasično ko-

U ponedjeljak 15. svibnja Hrvatska radio-televizija slavi 50. rođendan

Pola stoljeća emitiranja

Danas već davne 1956. godine, reemitiranjem iz Beča, stigla je prva televizijska slika u Zagreb

Pripremio: Dražen Prčić

U ponedjeljak, 15. svibnja, Hrvatska radio-televizija proslavit će svoj 50. rođendan i pola stoljeća emitiranja televizijskog programa. Ovaj veliki jubilej bit će prigodno obilježen skupa s još jednim, starijim, 80-godišnjicom emitiranja radio programa, koji se u eteru prvi puta pojavio na isti datum 1926. godine.

POČETAK TV POVIJESTI: Prvi živi prijenos emitiran na tadašnjoj Televiziji Zagreb (kako se u staroj zajedničkoj državi zvala) upriličen je 7. rujna 1956. godine, dok je transmisija tzv. eksperimentalnog programa započela na tadašnji Dan Republike, 29. studenoga. Poslije kratkog vremena pionirskog emitiranja programa, uglavnom iz provizornog studija, uposlanci TVZ su već sljedeće godine uspjeli realizirati i prvi prijenos jednog sportskog do-

gađaja, emitirajući uz pomoć reportažnih kola i tri kamere živi prijenos nogometnog susreta reprezentacija Jugoslavije i Italije, odigranog na stadionu Maksimir u Zagrebu. Šireći se i razvijajući u svome radu, samo nekoliko godina poslije (1962.) započinje emitiranje i Drugog programa TV Zagreb, uz pojavu, istina povremeno, tada revolucionarne slike u koloru. Kontinuirano emitiranje i transmisija slike u koloru započinje tek od 1975. godine, a Treći program započinje s radom od 1988. godine.

HRVATSKA RADIO-TELEVIZIJA: Odlukom Hrvatskog sabora, lipnja 1990. godine, TV Zagreb postaje Hrvatska radio-televizija, postajući tako nacionalnom televizijskom kućom, koja je primljena u članstvo EBU (Europska unija radiotelevizija) 1993. godine. Svoju zasigurno najvažniju ulogu od svoga osnutka HRT je odigrala tijekom Domovinskoga rata, kada je u najtežim uvjetima rada od srpnja 1991. do veljače 1992. godine emitirala program usprkos brojnim oštećenjima ili uništenjima svojih odašiljača diljem zemlje. U vrijeme »Oluje« 4. kolovoza 1995. godine otvorene su prve internet (web) stranice, što je

HRT svrstalo u povijest kao prvu televiziju na svijetu koja je započela objavljivati svoje vijesti u elektronskoj formi, čak cijelih mjesec dana prije glasovitog američkog CNN-a.

ZNAČAJNIJI DATUMI: 1967. godine odlukom EBU TV Zagreb postaje Eurovijskim tehničkim centrom za cijelu bivšu Jugoslavensku radio-televiziju (JRT)

1990. započinje emitiranje teleteksta, te formiranje zasebne redakcije unutar Informativnog programa

1990. instalirana je primopredajna satelitska postaja EBU-a i organizirana »Pjesma Eurovizije«

1997. putem satelita Eutelsat HotBird 3 počinje satelitsko emitiranje sva tri programa

1999. započinje 24 satno emitiranje svih programa

2002. prestaje s radom Treći program, a započinje s emitiranjem HRT Plus

2003. započelo se s korištenjem vlastitih SNG reportažnih kola

2004. opremljena su dva digitalna studija, te digitaliziran rad Informativnog programa.

Prvi TV odašiljač

Prilikom uspostavljanja prvog televizijskog programa tadašnja TV Zagreb je za svoje potrebe instalirala prvi TV odašiljač na hotelu »Tomislavov dom« na Sljemenu.

ŠIŠARKICE

250 g margarina
5 žlica šećera
6 žlica meda
2 rude čokolade ili 100 g čokolade
1 kutija (250 g) corn-flakes
Sjeckani orasi i groždice

Attila Szalai

Margarin, šećer, med, kakao i čokoladu prokuhati na laganoj vatri, zatim dodati izdrobljeni corn-flakes i groždice i orahe. Žličicom oblikovati šišarkice, stavljati ih u korpice za minjone i na kraju staviti u hladnjak.

V I J E S T I

Odbojka

Dupla kruna za Mladost

Odbojkaški klub Mladost iz Zagreba osvojio je naslove prvaka Hrvatske u obje konkurencije, potvrdivši superior-
nost na domaćim parketima. Odbojkaši su bilo bolji od Va-
ražđina u sva tri finalna duela (3-0), dok su djevojke apsolut-
nim omjerom (3-0) bile bolje od Rijeke.

HNL

30. kolo, 6. svibnja

Liga za prvaka

Hajduk – Varteks 2:2

Dinamo – Osijek 1:0

Kamen I. – Rijeka 1:0

Tablica: Dinamo 70, Rijeka 59, Varteks 47, Osijek 41,
Kamen I. 38, Hajduk 37

Liga za ostanak

Međimurje – Zagreb 2:0

Pula – Cibalia 0:2

Inter -Slaven B. 1:2

Tablica: Pula 41, Slaven B. 37, Zagreb 37, Cibalia 34,
Inter 31, Međimurje 30

Ultimate fight

Nova pobjeda Cro Copa

Najbolji hrvatski borac *Mirko Cro Cop Filipović* pobijedio je u duelu osmine finala, prvi krug Grand prixa, japanskog rivala *Ikuhisu Minowu* i plasirao se u četvrtfinale koje je na programu 1. srpnja u tokijskoj dvorani Saitama. Dominirajući tijekom cijele borbe, Filipović je duel okončao tehničkim nokautom poslije dvije minute.

Tenis

Sve bolji Karlović

Najviši ATP tenisač na touru, *Ivo Karlović* (207 cm) nastavlja s odličnim partijama, dokazujući kako nije igrač samo za tvrde i brze podloge. Plasmanom u četvrtfinale turnira u Münchenu, baš kao prije dva tjedna u Barceloni, zabilježio pobjede protiv domaćeg favorita *Haasa* i *Phaua*, osvojio je nove bodove i ponovno će se »uspjeti« na svjetskoj ljestvici. U četvrtfinalu je bolji bio Austrijanac *Meltzer* 7-6, 6-1.

Nogomet

Nastup Bačke 1901 na Cappy Cupu

Na terenima NK Osijek, od 5. do 7. svibnja održan je drugi po redu, međunarodni nogometni turnir »Cappy Cup« za djecu rođenu 1995. godine i mlađe. Na turniru je sudjelovalo 16 momčadi, među njima NK Dinamo, HNK Rijeka, FC Bayern Leverkusen, a po prvi puta su među učesnicima turnira bili i mladi nogometaši subotičkog kluba »Bačka 1901« (pojačani s nekoliko igrača F. K. Spartak) i zauzeli su 11. mjesto.

Mladi nogometaši iz Subotice su tijekom turnira uživali pažnju domaćina koji je osigurao smještaj i prehranu u turističkom kompleksu »Termia Bizovac«. Tijekom turnira natjecanje je posjetio i zamjenik predsjednika Općine Subotica *Petar Kuntić* koji je dogovorio s ravnateljem škole nogometa NK Osijek sljedeći nastup mladih nogometaša iz Subotice, ovoga puta na međunarodnom malonogometnom turniru »Gradova prijatelja Osijeka« koji će se održati ovoga ljeta od 30. lipnja do 2. srpnja ove godine u Osijeku.

Dinamo prvak, Rijeci kup

Dva kola prije kraja šampionata, zagrebački Dinamo je potvrdio osvajanje naslova najbolje momčadi u 1. HNL. U dramatičnom duelu uzvratne finalne utakmice hrvatskog kupa Rijeka je uspjela obraniti kup titulu, unatoč porazu od 1-5 (prvi susret 4-0). Zagrepčani će igrati kvalifikacije za Champions league, dok će Rijeka i Varteks nastupiti u kupu Uefa.

Šampioni iz Maksimira

Dinamo »vratio« naslov

Poslije dvogodišnje dominacije splitskog Hajduka, »zagrebački modri« dva kola prije kraja prvenstva osigurali titulu nogometnog prvaka Hrvatske

Piše: Dražen Prčić

Poslije prošlogodišnje neslavne sezone, u kojoj su se umjesto za naslov najbolje hrvatske momčadi borili za ostanak u elitnom razredu, zagrebački Dinamo superiorno se »prošetao« prvom hrvatskom nogometnom ligom (HNL) i dva kola prije kraja šampionata, pobjedom nad Osijekom (1-0) potvrdio naslov najboljeg u sezoni 2005-06.

U tome je i najveća ljepota najvažnije stvari na svijetu (u godini SP pridjev sporedne nikako ne stoji), jer u jednom trenutku si na vrhu, pa te nema nigdje, pa si opet na vrhu...

ŠAMPIONI SKI DINAMO: U trenucima slavlja koje je započelo prošle subote, pobjedom nad Osijekom i potvrdom naslova, nikako se, pored igrača kojima neosporno pripada zasluga i počast za sve prikazano na terenu, ne može i ne smije zaboraviti zasluga dva čovjeka »u sjeni«. Alfa i omega današnjeg Dinama, u vidu prvog funkcionara i menadžera, *Zdravko Mamić* iz redova uprave i prvi strateg momčadi, *Josip Kuže* izravno s klupe i struke, skupa su iznijeli najveći teret stvaranja jedne nove momčadi, koja po prikazanoj igri i rezultatima sve više počinje sličiti modernoj europskoj momčadi, što odavno nije »viđeno« na hrvatskim prostorima. A najbolja potvrda svega navedenog *de facto* je izražena pogledom na tablicu Lige za prvaka na čijem se čelu nalaze »modri« iz Maksimira. U 30. odigranih ligaških kola osvojeno je 70 bodova, uz 22 pobjede, 4 remija i samo 4 poraza, uz impozantnu gol razliku 72:18. Ovaj respektabilan šampionski rezultat ostvarila je momčad u kojoj se prepliću iskustvo (*Mamić, Bošnjak*), mladost (*Modrić, Buljat, Čale*) i uvozna brazilska samba (*Da Silva, Anderson, Carlos*), koja je opet, izvan terena i početka proteklog šampionata, maestralno ukomponirana potezima Mamića i Kuže. Od samog početka prvenstva, svima je bilo jasno, osim Riječanima koji su do posljed-

njeg trenutka gajili slabu nadu o mogućem iznenađenju, kako će se naslov ove sezone vratiti iz Splita. Iz kola u kolo Dinamo je »producirao« sve jasnije konture budućeg

završetka ovogodišnje sezone, već se sve zna glede raspodjele ostatka prvoligaškog »kolača«. Osvajač hrvatskog kupa Rijeka; ponovno, je druga momčad šampionata

europskog sastava, koji bi mogao ponovno proći »sito« kvalifikacija za plasman u Champions league i donijeti velikane europskog nogometa na svoj stadion u Maksimiru. Ali do toga ima još dosta vremena, jer prvo predstoji Svjetsko prvenstvo u Njemačkoj, a sada se Dinamovci, u Hrvatskoj i njezinoj dijaspori, mogu radovati uspjehu i slavi svojih ljubimaca. Istina u svezi najnovije titule postoji samo jedna nepoznаница, čisto »tehničke« prirode, jer se ne može posve pouzdano ustvrditi o kojemu se naslovu radi. Jer današnji Dinamo osvaja je naslove i pod imenom Građanski, te Croatia, pa se ne zna je li mu je ovo sedmi, dvanaesti ili osamnaesti pokal namijenjen najboljoj momčadi u elitnom nacionalnom nogometnom natjecanju. Bilo kako bilo, brojke su za brojanje, a naslovi za osvajanje, Dinamo je rekorder po broju osvojenih naslova i nova titula potvrdila ga je u tom statusu.

REZIME OSTATKA LIGE ZA PRVAKA: Iako još ima 2 kola prije službenog

»prepisavši« prošlogodišnji učinak, trećim mjestom Varteks je »izvadio« još jednu europsku vizu i uz Riječane na jesen ćemo ga gledati u natjecanju za kupu Uefa. Četvrti je Osijek, koji će preko Inter toto kupa pokušati ući »na mala vrata« u isto natjecanje. Hajduk i Kamen Ingrad predstojeće ljeto bit će »oslobođeni« europskih obveza i trebali bi ga što bolje iskoristiti za stabiliziranje (i ojačanje) kadra za predstojeću, novu sezonu 2006-07.

Navijači

U vremenu slavlja najvoljenijeg zagrebačkog kluba, nikako se ne mogu zaboraviti njegovi vjerni navijači, koji su sve protekle godine uvijek stajali iza svojih ljubimaca. Stoga i ne čudi glasoviti navijački slogan najzagriženijih fanova ove momčadi: »Volim te mama, ali ne više od Dinama«

Davor Vujković, tenisač

Volio bih biti profesionalni tenisač

Na prvom nastupu u konkurenciji do 16 godina mladi tenisač Spartaka izborio je plasman u finale

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Na nedavnom prvenstvu Vojvodine za igrače do 16 godina starosti talentirani mladi tenisač subotičkog Spartaka Davor Vujković (1993.) zabilježio je zapažen rezultat plasmanom u finale. Iako je ove godine tek započeo igranje u dvije godine mlađoj konkurenciji (do 14), na svom prvom natjecanju u juniorskoj konkurenciji uspio je pobijediti starije protivnike i osvojiti prvi pokal ozbiljnijeg potpisa i naslov viceprvaka Pokrajine. Uz odlične rezultate na teniskom terenu Davor je i odličan učenik šestog razreda OŠ »Kizur Ištván« u Subotici.

► Kako bi prokomentirao igre na prvenstvu Vojvodine i zapaženi rezultat koji si postigao osvajanjem drugog mjesta?

Presudan je bio susret prvog kola protiv klupskog druga *Takača*, kada sam zaigrao jedan od mojih najboljih susreta u dosadašnjem bavljenju tenisom i svladao ga s 6-3, 6-3. Poslije sam dobio puno više samopouzdanja i izborio plasman u finale.

► Tko je Tvoj trener?

Već duže radim i treniram s *Reljom Dulić Fišerom*, glavnim trenerom našeg kluba i nekadašnjim trenerom Davis-cup reprezentacije SiCG.

► A kod koga si napravio prve teniske korake?

Tenis sam počeo igrati s pet godina u školi tenisa, koju je tada vodio *Pavle Feze*.

► Kako je došlo do izbora reketu kao osnovnog sportskog rekvizita?

Otkada znam za sebe sviđao mi se tenis i već kod prvog susreta s reketom znao sam kako će to biti sport kojim ću se baviti.

► Od prvih početaka do današnjeg uspjeha prošlo je gotovo desetak godina svakodnevnog treniranja i vrijednog rada. Koji bi svoj udarac izdvojio kao najbolji, a na čemu bi još trebao raditi?

Moje najbolje oružje je forhand udarac, a s druge strane backhand mi još često za-

je probleme, pogotovu kad je potrebna sigurna realizacija već gotovog poena.

► Tko je Tvoj omiljeni tenisač i uzor?

Najviše volim *Rogera Federera*, najboljeg svjetskog igrača današnjice, zbog njegovog snažnog i preciznog servisa, te pravovremenog izlaska na mrežu uz sigurnu realizaciju.

► Ovo je već treća starosna kategorija u kojoj se natječeš i bilježiš dobre rezultate. Gdje si sve nastupao i koje bi osobne uspjehe izdvojio?

S tenisom sam obišao cijelu Vojvodinu, igrajući brojne turnire u svim njenim teniskim centrima (Novi Sad, Sombor) igrao sam u nekoliko gradova Srbije (Beograd, Čačak), te na jednom natjecanju u BIH

(Banja Luka), a uspio sam osvojiti druga mjesta u Subotici, Somboru, Novom Sadu...

► Iako individualni sport, tenis često stvara lijepa i vječna prijateljstva-rivalstva oko svojih terena. Tko su Tvoji najbolji drugovi iz Dudove šume u kojoj treniraš?

To su moji vršnjaci iz momčadi Spartaka: *Vukašin Laušev, Eres Bence, Andor Vas, Danijel Juhas*, s kojima treniram, sparingujem na treninzima i često se borim za naslov na turnirima. Ali, bez obzira na pobjede ili poraze, mi smo dobri drugovi...

► Koji su sljedeći turniri i natjecanja na kojima ćeš sudjelovati?

Prvo veće natjecanje je Državno prvenstvo u Požarevcu (do 14), potom planiram ponovno otići u Banja Luku, onda slijedi ETA u Subotici, na jesen je momčadsko prvenstvo u Beogradu...

► U prenatrpanom sportskom kalendaru i svakodnevnom školskim obvezama, što voliš raditi u trenucima slobodnog vremena?

Uz tenis veoma volim i nogomet, koji često znam zaigrati s mojim drugovima, a poput sve današnje djece volim igrati računalne igrice.

► Hoće li tenis, možda, jednog dana postati i profesionalno usmjerenje budućeg životnog poziva?

Volio bih biti profesionalni tenisač i nastupati na turnirima širom svijeta.

Riječ trenera

»Davor je veoma napredovao, ali još uvijek mora puno trenirati i raditi na svojim udarcima. Vjerujem kako će mu ovaj lijep rezultat na prvenstvu Vojvodine dati još više samopouzdanja na budućim natjecanjima«, kaže njegov trener Relja Dulić Fišer.

Neredi na terenu, najava rata

Priredio: Zdenko Samaržija

11. svibnja 1896. godine rođen je u Čakovcu *Josip Štolcer Slavenski*, hrvatski skladatelj. Izučio je uz oca pekarski zanat te srednju školu. Glazbu je studirao u Budimpešti i Pragu, a usavršavao se u Parizu. Već 1924. godine preselio u Beograd gdje je imao odlične uvjete za glazbeni razvoj i komponiranje. Najvažnija djela su simfonija »Oriženta«, simfonijska suita »Balkanofonija« te brojni gudački kvarteti, violinske sonate, klavirska djela i zbarske kompozicije »Voda zviru« i solo-pjesma »Romarska«. Vrstan je tehnički stvaralac, pomalo avangardan i neopтереćen tradicijskim formama. U mnoga djela unio je međimurske narodne popjevke te pjesme naroda Balkana. Umro je 30. studenoga 1955. u Beogradu.

11. svibnja 1825. godine rođen je *Adolf Veber Tkalcčević*, hrvatski poduzetnik i političar.

11. svibnja 1869. godine umro je u Zagrebu *Juraj Haulik*, zagrebački biskup i kardinal, podupiratelj Ilirskoga pokreta.

12. svibnja 1797. godine *Napoleon* je srušio Mletačku Republiku.

12. svibnja 1683. godine umro je u Rimu *Stjepan Gradić*, istaknuti hrvatski znanstvenik.

13. svibnja 1990. godine došlo je do velikog sukoba na nogometnoj utakmici Dinamo-Crvena Zvezda u Zagrebu gdje su u općoj tučnjavi beogradske Delije izvukle deblji kraj od Bad Blue Boysa, ali gdje je i *Zvonimir Boban*, kasnije jedna od najvećih legendi hrvatskog nogometa, pružio fizički otpor milicionerima.

13. svibnja 1981. godine ranjen je u atentatu papa *Ivan Pavao II.*

13. svibnja 1941. godine rođena je u Perušiću, Lika, hrvatska filmska, kazališna i TV glumica *Ana Karić*.

13. svibnja 1961. godine rođen je jedan od najboljih košarkaša na svijetu, Amerikanac *Dennis Rodman*.

13. svibnja 1717. godine rođena je u Beču *Marija Terezija*, austrijska nadvojvotkinja, rimsko-njemačka carica i hrvatsko-ugarska kraljica. Sklona putenim užicima, carica i kraljica rodila je 10 sinova i 6 kćeri, govori se, pretežito s časnicima iz Hrvatske vojne krajine. Na prijestolju je sjedili njeno troje djece, sinovi *Josip II.* i *Leopold* te *Marija Antoaneta*, supruga francuskog kralja *Luja XVI.*

Kada je 1740. godine Marija Terezija zavladała, pravo na prije stolje osporili su joj neki europski vladari. Veliku pomoć u tom su ratu Mariji Tereziji pružili hrvatski i slavonski plemići, posebice barun *Franjo Trenk*. Ideje prosvjetiteljskih filozofa, ali i potreba za vojnicima te česte pobune kmetova, potaknule su Mariju Tereziju na gospodarske i društvene reforme. Definirala je obveze seljaka prema vlastelinu i prema državi, a promjena poreznoga sustava omogućila je udruživanje seljaka u seljačke kućne zadruge. Potaknula je gradnju cesta, a reformirala je i upravu. Bila je mudar vladar – okružila se brojnim savjetnicima, često neistomišljenicima i kritičarima svoje vladavine. Umrula je 29. studenoga 1780. godine u Beču.

14. svibnja obilježava se Dan spomena na hrvatske žrtve u borbi za slobodu i nezavisnost – spomen dan Republike Hrvatske.

14. svibnja 1948. godine proglašena je Država Izrael.

14. svibnja 1955. godine sklopljen je Varšavski pakt.

14. svibnja 1190. godine zadarska pomornica pobijedila je u bitki mletačku kod rta Punta Mika.

14. svibnja 1974. godine u Zagrebu umro je hrvatski slikar Ljubo Babić, rođen 14. lipnja 1890. godine u Jastrebarskom.

14. svibnja 1922. godine rođen je u Velikom Trgovišću *Franjo Tuđman*, hrvatski političar i državnik, utemeljitelj i prvi predsjednik Republike Hrvatske.

15. svibnja obilježava se Dan Hrvatske radio televizije

15. svibnja 1964. godine u Washingtonu je umro *Vladko*

Maček, hrvatski političar i disident. Rođen je 20. srpnja 1879. godine u Jastrebarskom. Vodstvo Hrvatske seljačke stranke preuzeo je nakon smrti Stjepana Radića.

15. svibnja 1926. godine Radio Zagreb počeo je emitirati program.

15. svibnja 1976. godine počelo je 24-satno emitiranje I. programa radio Zagreba.

15. svibnja 1956. godine postavljen je prvi TV odašiljač na Medvednici.

15. svibnja 1945. godine u bleiburškom dvorcu Thurn-Valsassina britanski general nije prihvatio predaju hrvatske vojske nego ju je prisilio da se preda njegovom partizanskom savezniku, pukovniku *Milanu Basti*, zajedno s više od stotinu tisuća civila, staraca, žena i djece, koji su napustili domovinu bježeći pred nadolazećim partizanima. S Bleiburškog polja krenule su kolone razoružanih Hrvata na svoj križni put, na kojemu je, u slijedećih nekoliko tjedana, zauvijek nestalo, kako se procjenjuje, između 50 i 250 tisuća vojnika i civila, mladih i starih muškaraca, žena i djece. Toga dana počela je dotad najveća kalvarija hrvatskog naroda u njegovoj povijesti.

16. svibnja 1840. godine umro je u Zagrebu hrvatski ban *Franjo Vlačić*. Rođen je 24. travnja 1766. godine u Dombóváru u Mađarskoj.

16. svibnja 1703. godine položio je ruski car *Petar I. Veliki* kamen-temeljac na ušću Neve u Baltičko more. Oko utvrde svetih Petra i Pavla nastao je Petrograd, prijestolnica Rusije do 1917. godine.

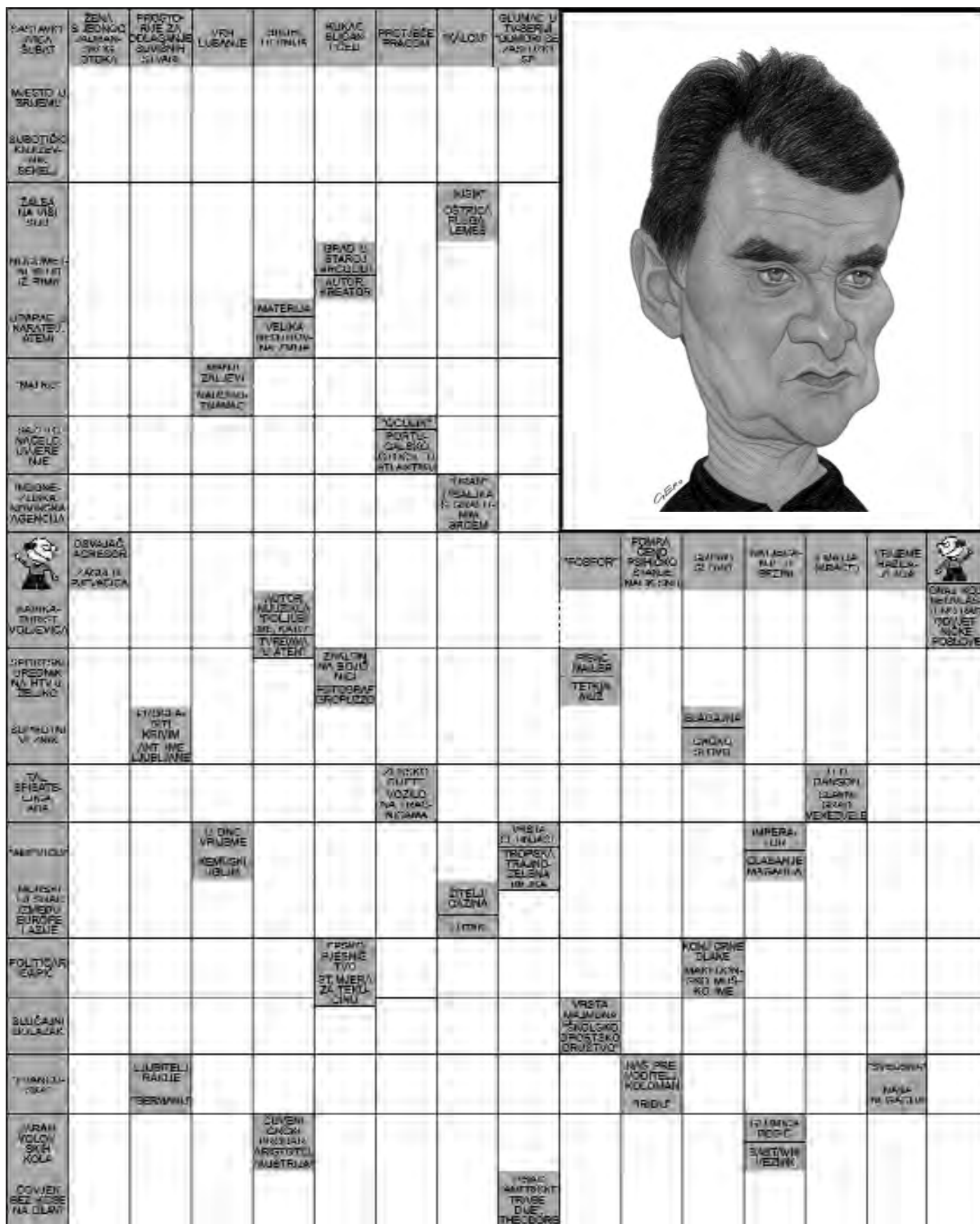
16. svibnja 1934. godine otvorena je Moderna galerija u Zagrebu, san mnogih hrvatskih umjetnika 19. i prvih godina 20. stoljeća.

16. svibnja 1898. godine rođena je srpska književnica *Desanka Maksimović*.

16. svibnja 1972. godine puštena je pogon, nakon osam godina izgradnje, hidrocentrala Đerdap.

RJEŠENJA:

BAŠTINA, ALKOHOL, LAURANA, TRLJA, EI, AMI, STN, ZICER, P, ARANŽER, RA, GINO, TOL, CS, KISELITI, ŠKAMP, U, ISAK, PR TINAR, PROKULICA, SITO, KANARIN, DETLEF, AKO, AKOLITI, JI, SADA, AKANT, L, BRTVE, MIA, AEDA, II, ARTIKLI, ČIK, TVORNICA, AVANS, IASI, AKTINIJ, A

PETAK 12. 5. 2006.

HRT 1

06.45 TV raspored
06.50 TV kalendar
07.00 Dobro jutro, Hrvatska
09.10 Svijet slavnih, serija
09.55 TV raspored
10.00 Vijesti
10.10 Blues Jeansa, dokumentarni film
11.00 Vijesti iz kulture
11.10 Među nama, znanstveno obrazovni program
12.00 Dnevnik
12.16 TV kalendar
12.30 Ljubav nema cijene, serija
13.20 Oprah Show
14.05 Vijesti
14.15 Lugarnica 16., serija
15.05 Fantastična četvorka, crtana serija
15.30 Nora Fora, igra za djecu
16.00 Sanitet u domovinskom ratu: Središnja Hrvatska
16.35 Život je lijep
17.30 Vijesti
17.45 Najslabija karika, kviz
18.30 Ljubav u zaleđu, serija
19.15 Zajedno smo 50 godina
19.30 Dnevnik
20.10 Shanghai Knights, američki film
21.50 Kontraplan
22.35 Znanstvene vijesti
22.40 Vijesti iz kulture
22.50 Traffic, miniserija
00.20 Vijesti dana
00.35 Q and A, američki film
02.45 The Treat, američki film
04.10 Slobodna zona, kratki dokumentarni film
04.20 To je kao ono 2., humoristična serija
04.40 Joey, humoristična serija
05.00 Lugarnica 16., serija
05.45 Glavni grad 4., serija
06.30 Ljubav nema cijene, serija

HRT 2

07.15 TEST
07.30 TV raspored
07.35 Teletubbies, lutkarska serija
08.00 Tom i Jerry kao klinici, crtana serija
08.25 ŽUTOKLJUNAC
09.20 Učilica
09.30 NULTI SAT:
09.40 Deset minuta
10.00 Kokice
10.30 Zasijedanje Hrvatskog sabora, prijenos
13.30 NULTI SAT

14.25 Vijesti za gluhe
14.35 Biografske priče: Meat Loaf: To Hell and Back, američki film
16.05 Vijesti na drugom
16.15 Vrijeme sutra
16.20 Smogovci, serija za djecu
16.50 Jesam te! (3.), humoristična serija
17.10 Glavni grad 4., serija
18.00 Hrvatska danas
18.50 Tom i Jerry kao klinici, crtana serija
19.15 To je kao ono 2., humoristična serija
19.35 Nevjerojatne priče 1.: Borbeni let
20.10 Zajedno smo 50 godina: Zabavni program
21.05 Joey, humoristična serija
21.35 Večernja škola
22.10 Vijesti na drugom
22.25 Zlikavci, hrvatska humoristična animirana serija
22.40 This Boy's Life, američki film
00.30 Justin Timberlake: Down Home in Memphis
01.30 Pregled programa za subotu

nova

06.35 Ninja kornjače, crtana serija
07.00 Šaljivi kućni video
07.30 Mačeha, serija
09.30 Putovi ljubavi, serija
10.30 Izlog strasti, serija
11.00 VIP DJ, glazbena emisija
11.35 Policijski početnik, serija
12.35 Opet iznova, serija
13.30 Nova navečer, informativni magazin
14.05 Bumerang, serija
15.05 Seinfeld, serija
15.35 Svi vole Raymonda, serija

16.15 Nasljednica, serija
17.05 Vijesti Nove TV
17.10 Mačeha, serija
19.00 Dnevnik Nove TV
19.20 Sport Nove TV
19.25 Vrijeme Nove TV
19.30 Nova navečer, informativni magazin

20.00 Istraga, kriminalistički magazin
21.30 Sekunde do katastrofe: Pentagon – 11. rujna, dokumentarni film
22.30 Seinfeld, serija
23.00 Ali G, serija
23.30 National Geographic report: Svemir-konačno odredište
23.35 JAG, serija
00.30 Žena za koju se umire, igrani film
02.15 Kraj programa

06.00 Ljubav bez predaje, telenovela (R)
06.50 Astro Boy, crtana serija
07.15 Transformers Energon, crtana serija
07.40 Transformers Cybertron, crtana serija
08.00 Johnny Bravo, crtana serija
08.20 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija (R)
08.50 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
09.15 Roseanne, humoristična serija (R)
09.45 Bračne vode, humoristična serija (R)
10.15 Dadilja, humoristična serija (R)
10.45 Sanja, talk show (R)
11.40 Eksploziv, magazin (R)
12.10 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
12.40 Ljubav jednog oca, telenovela
13.45 Ljubav bez predaje, telenovela
14.35 Carabinieri – žena na zadatku, dramska serija
15.25 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
16.10 Pod istim krovom, humoristična serija
16.35 Roseanne, humoristična serija
17.00 Bračne vode, humoristična serija
17.25 Dadilja, humoristična serija
17.55 Sanja, talk show
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Eksploziv, magazin
19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
20.10 Fear Factor, show
21.25 Osveta, igrani film, akcijski triler
23.10 Tigar i zmaj, igrani film, epski spektakl
01.15 Vijesti, informativna emisija
01.25 Opasni po društvo, igrani film, akcijska drama

SUBOTA

HRT 1

07.10 TV raspored
07.15 TV kalendar
07.25 Teletubbies, lutkarska serija
07.50 Vijesti
08.00 ŽUTOKLJUNAC
08.55 Parlaonica
09.50 Vijesti
10.00 Briljanteen
10.45 Vijesti iz kulture
10.50 National Geographic: Krokodilski kraj

12.00 Dnevnik
12.20 Ljubav nema cijene, serija
13.05 Prizma, multinacionalni magazin
13.50 Klub zdrave prehrane
14.15 Dvoboj vrtlara 2.
14.50 Oprah Show
15.40 Zajedno smo 50 godina: Hvala na pažnji
16.30 Vijesti
16.40 Vrijeme danas
16.50 Hitna služba 11., serija
17.40 Prirodna povijest Europe: Kroćenje divljine
18.35 TV Bingo Show
19.15 LOTO 7/39
19.30 Dnevnik
20.10 Studio 10
21.45 Klub boraca, američki film
00.05 Vijesti dana
00.15 Vijesti iz kulture
00.25 Mjesec 44, američko njemački film
02.00 100 Girls, američki film
03.35 Glow, američki film
05.05 Hitna služba 11., serija
05.50 Ljubav nema cijene, serija

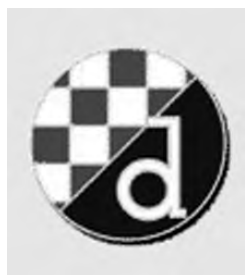
HRT 2

07.25 TEST
07.40 TV raspored
07.45 Ljubav u zaleđu, serija
09.15 Kinoteka: Sjena sumnje, američki film

13. 5. 2006.

11.05 Kućni ljubimci
11.35 Duhovni izazovi
međureligijski magazin
11.50 Glas domovine
12.20 Šangajski vitezovi,
američki film
13.55 Barcelona: Kvalifikacijski
trening F1 za Veliku
nagradu Španjolske
15.15 Automagazin
15.55 Slobodna zona, kratki
dokumentarni film
16.10 Rukomet (Ž) finale Kupa
EHF: Ferenc Varos
Podravka, prijenos
17.55 HNL:
Dinamo Hajduk, prijenos

19.50 Hrvatska nogometna
liga emisija
21.10 Zajedno smo 50 godina:
Sportski program
22.00 Newyorški plavci 12., serija
22.45 Cirkus 2., serija
23.30 Sport danas
23.40 Ususret Eurosongu (2/2)
00.40 Pregled programa
za nedjelju

06.40 Zenki, serija
07.00 Otok s blagom, crtani film
08.20 Power Rangers, serija
09.10 Yu-Gi-Oh, serija
10.10 Tri sestre, serija
10.40 Djevojke s Beverly Hillsa,
serija
11.10 Ali G, serija
11.40 Čarobnice, serija
12.30 Smallville, serija
13.20 Odvjetnica, serija
14.10 Automotiv, auto moto
magazin
14.40 Kung fu nogomet,
igrani film
16.30 Vijesti Nove TV
16.35 Bumerang, serija
17.30 Istraga,
kriminalistički magazin
19.00 Dnevnik Nove TV

19.20 Sport Nove Tv
19.25 Vrijeme Nove Tv
19.30 Nova navečer,
informativni magazin
20.00 Zuhra show,
zabavna emisija
21.00 VEČER S MOJOM
ZVIJEZDOM, igrani film
po izboru gledatelja:
– More smrti, igrani film
– Hakeri, igrani film
– Legenda o Baggeru
Vanceu, igrani film
22.45 Super specijalci, igrani film
00.15 VIP DJ, glazbena emisija
00.50 Čovjek zvan dijamant,
igrani film
02.35 Kraj programa

06.40 Lud za tobom,
humoristična serija
07.05 Dexterov laboratorij,
crtana serija
07.30 Scooby– Doo, where are
you?, crtana serija
07.55 Jagodica Bobica,
crtana serija (R)
08.20 Battle B-Daman,
crtana serija
08.40 Na zadatku,
humoristična serija
09.05 Dodir s neba, fantastična/
dramska serija
09.55 Zabranjena ljubav, sapunica
(5 epizoda) (R)
12.15 Everwood, dramska serija
13.05 Anđeli od čelika, igrani
film, drama
15.10 Osveta, igrani film,
akcijski triler (R)
17.00 Zvijezde Extra: 101
najseksi tijelo Hollywooda,
zabavna emisija
18.00 Auto moto tv, magazin
18.40 Večernji list – nagradna igra
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Žuta minuta,
zabavna emisija
20.05 Cura na zadatku, igrani
film, komedija
21.50 Specijalist, igrani film,
akcijski triler
23.40 Playboy: Strastveni
prijatelji, igrani film, erotski
01.15 Tigar i zmaj, igrani film,
epski spektakl (R)
03.15 Opasni po društvo, igrani
film, akcijska drama (R)

NEDJELJA 14. 5. 2006.

06.35 TV raspored
06.40 TV kalendar
06.50 Vijesti
06.55 Savršena obitelj, američki
film za djecu i mlade
08.30 Aladdin, crtana serija
08.50 Timon i Pumbaa,
crtana serija
09.15 Zajedno smo 50 godina:
50 slavnih Program za
djecu i mlade
09.50 Vijesti
09.58 Vrijeme danas
10.00 Vijesti iz kulture
10.10 Miss Marple: Džep pun raži
12.00 Dnevnik
12.30 Plodovi zemlje
13.25 Split: More
14.00 Nedjeljom u dva
15.10 Vijesti
15.25 Dokumentarni film
15.50 Istina o dinosaurima
ubojicama, dokumentarna
serija
16.45 Zajedno smo 50 godina:
Strani program
17.40 Tko pjeva, zlo ne misli film
19.15 LOTO 6/45
19.20 Zajedno smo 50 godina
19.30 Dnevnik
20.10 Tko želi biti milijunaš?,
kviz
21.10 Odmori se, zaslužio si
dramska serija
21.55 Shpitzza
22.45 Vijesti dana
22.55 Vijesti iz kulture
23.05 Zakon i red: Odjel za žrtve
6., serija
23.55 U ljubavi nema pravila,
mini serija
01.25 Nedjeljom u dva
02.25 Zakon i red: Odjel za žrtve
6., serija
03.10 Istina o dinosaurima
ubojicama, dokumentarna
serija
04.00 Slobodna zona, kratki
dokumentarni film
04.10 Plodovi zemlje
05.00 Dokumentarni film
05.30 Shpitzza
06.15 Split: More

07.30 TEST
07.45 TV raspored
07.50 Ljubav u zaleđu, serija
10.05 U ljubavi nema pravila,
miniserija
11.50 Biblija
12.00 Bleiburg: Misa, prijenos
13.50 Barcelona: Formula 1 za
Veliku nagradu Španjolske
16.00 Studio F1
16.15 Mir i dobro
16.50 Dalziel i Pascoe 7., serija
18.20 Povijest Svjetskih
nogometnih prvenstava (9.)
19.35 Magazin nogometne Lige
prvaka
20.10 Najgol

20.25 Koncert četiri grada,
prijenos
22.55 Sport danas
23.10 Evergreen filmovi Alfreda
Hitchcocka: Mahnitost,
britanski film
01.00 Pregled programa
za ponedjeljak

07.00 Zenki, serija
07.40 Školska liga
08.05 Power Rangers, serija
08.55 Yu-Gi-Oh, crtana serija
09.55 National geographic report:
Svemir – konačno odredište
10.00 Vremenski stroj, crtani film
11.20 Doručak kod Tiffanyja,
igrani film
13.25 D. J. Le Defi, igrani film
15.05 Večer s mojom zvijezdom,
igrani film po izboru
gledatelja
16.50 Vijesti Nove TV
16.55 Pevecov kutak
17.00 Zuhra show,
zabavna emisija
18.00 Red carpet, zabavna emisija

NEDJELJA

19.00 Dnevnik Nove TV
19.20 Sport Nove TV
19.25 Vrijeme Nove TV
19.30 Nova navečer,
informativni magazin
20.00 Mary Higgins Clark:
Dobitnica na lutriji, igrani film
21.40 Epicentar, informativno
zabavna emisija
22.40 Prokletstvo gladnih,
igrani film
00.25 Red Carpet, zabavna emisija
01.20 VIP DJ, glazbena emisija
01.55 Automotiv, auto moto
magazin
02.20 Kraj programa

07.40 Ed, Edd i Eddy, crtana serija
08.05 Krava i Pilić, crtana serija
08.30 Battle B-Daman,
crtana serija
08.55 Jagodica Bobica,
crtana serija
09.20 Školske tajne,
dramska serija
10.10 Mijenjam ženu,
dokumentarna serija (R)
11.25 Mjenjačnica,
zabavna emisija (R)
12.20 Bibin svijet,
humoristična serija (R)
12.55 Kapetan Kuka, igrani film,
fantastični/obiteljski
15.20 Cura na zadatku, igrani
film, komedija (R)
17.05 Salto, zabavna emisija
18.05 Ekkluziv, magazin
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Svijet čuda,
dokumentarna serija
20.05 Vjeruj u ljubav, show
21.20 Prvi vitez, igrani film,
avanturistički
23.30 FBI: Istraga, dokumentarno-
kriminalistička serija
00.25 Novi forenzičari,
dokumentarno-
kriminalistička serija
01.25 Autopsija, dokumentarno-
kriminalistička serija
01.55 Playboy: Strastveni prijatelj,
igrani film, erotski (R)

PONEDJELJAK 15. 5. 2006.

06.45 TV raspored
06.50 TV kalendar
07.00 Dobro jutro, Hrvatska
09.10 Svijet slavnih, serija
10.00 Vijesti
10.10 Nezaboravna mjesta,
dokumentarna serija
11.00 Vijesti iz kulture
11.05 Vrijeme danas
11.10 Zajedno smo 50 godina:
Religijski program
12.00 Dnevnik
12.15 TV kalendar
12.30 Ljubav nema cijene, serija
13.20 Maja: Život prije i poslije
operacije kuka, talkshow
14.00 Vijesti
14.10 TV raspored
14.13 Vrijeme danas
14.15 Krim odjel 2., serija
15.05 Fantastična četvorka,
crtana serija
15.30 Nora Fora, igra za djecu
16.00 Zajedno smo 50 godina:
Znanstveno obrazovni
program
16.55 Život u živo
18.00 Vijesti
18.15 Zajedno smo 50 godina
svečana akademija
19.30 Dnevnik
20.10 Zajedno smo 50 godina,
prijenos
23.20 Vijesti iz kulture
23.30 Na rubu znanosti:
Ikone polja
00.35 Vijesti dana
00.50 Vrijeme je za jazz: Proljetna
revija jazza i Jazz Time
Rijeka
01.50 Poseban odgoj,
jugoslavenski film
03.35 Krim odjel 2., serija
04.20 Film
06.00 Ljubav nema cijene, serija

07.15 TEST
07.30 TV raspored
07.35 Teletubbies, lutkarska serija
08.00 Tomm i Jerry kao klinici,
crtana serija
08.25 ŽUTOKLJUNAC
09.20 Učilica
09.30 NULTI SAT:
09.40 Na glasu
10.00 Kratki spoj

10.30 Fantastična četvorka,
crtana serija
10.55 Briljanteen
11.40 Dvorac igračaka,
serija za djecu
12.05 Vremenski putnici,
serija za djecu
12.30 Geo reportaža:
Kušnja u pustinji
13.00 NULTI SAT
14.00 Reprizni program
14.25 Vijesti za gluhe
14.35 Fantastične obiteljske priče:
Vremenski labirint,
američki film
16.05 Vijesti na drugom
16.15 Vrijeme sutra
16.20 Smogovci, serija za djecu
16.50 Jesam tel! (3.),
humoristična serija
17.10 Glavni grad 4., serija
18.00 Hrvatska danas
18.50 Petica (zadnja)
19.35 Nevjerojatne priče 1.:
Borbeni let
20.10 Uzmi ili ostavi, TV igra
20.50 Kuća idu divlje svinje,
TV serija
21.55 Vijesti na drugom
22.10 Ugledni gospodin,
američki film
00.00 Glavni grad 4., serija
00.45 Na tajnim zadacima 2.,
serija
01.30 Pregled programa za utorak

06.10 Power Rangers, serija
06.35 Ninja kornjače, crtana serija
07.00 Šaljivi kućni video
07.30 Mačeha, serija
09.30 Putovi ljubavi, serija
10.30 Izlog strasti, serija
11.00 VIP DJ, glazbena emisija
11.35 Policijski početnik, serija
12.35 Opet iznova, serija
13.35 Nova navečer,
informativni magazin
14.05 Red Carpet,
zabavna emisija
15.05 Seinfeld, serija
15.35 Svi vole Raymonda, serija
16.15 Nasljednica, serija
17.05 Vijesti Nove TV
17.10 Mačeha, serija
19.00 Dnevnik Nove TV
19.20 Sport Nove TV
19.25 Vrijeme Nove TV
19.30 Nova navečer,
informativni magazin
20.00 Balkan Inc., serija

21.00 Prvi u tjednu: Carstvo vatre,
igrani film
22.45 Will I Grace, serija
23.15 Seinfeld, serija
23.45 Balkan Inc., serija
00.35 Posao za stranca,
igrani film
02.05 Kraj programa

05.50 Ljubav bez predaje,
telenovela (R)
06.30 Astro Boy, crtana serija
07.00 Transformers Cybertron,
crtana serija
07.25 Transformers Energon,
crtana serija
07.50 Johnny Bravo, crtana serija
08.10 Princ iz Bel- Aira,
humoristična serija (R)
08.40 Pod istim krovom,
humoristična serija (R)
09.10 Roseanne,
humoristična serija (R)
09.35 Bračne vode,
humoristična serija (R)
10.05 Dadilja,
humoristična serija (R)
10.35 Sanja, talk show (R)
11.30 Ekkluziv, magazin (R)
12.05 Zabranjena ljubav,
sapunica (R)
12.35 Ljubav jednog oca,
telenovela
13.40 Ljubav bez predaje,
telenovela
14.30 Carabinieri- žena na
zadatku, dramska serija
15.25 Princ iz Bel- Aira,
humoristična serija
15.55 Pod istim krovom,
humoristična serija
16.25 Roseanne,
humoristična serija
16.50 Bračne vode,
humoristična serija
17.20 Dadilja, humoristična serija
17.50 Sanja, talk show
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Eksploziv, magazin
19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
20.10 Utjerivač pravde, igrani
film, akcijski
21.45 Klopka za milijunaša, igrani
film, akcijska komedija
23.30 Vijesti, informativna emisija
23.45 Vjeruj u ljubav, show (R)
00.55 FBI: Istraga,
dokumentarno-
kriminalistička serija (R)

UTORAK 16. 5. 2006.

HRT 1

06.45 TV raspored
 06.50 TV kalendar
 07.00 Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 Svijet slavnih, serija
 09.55 TV raspored
 10.00 Vijesti
 10.10 Nezaboravna mjesta, dokumentarna serija
 11.00 Vijesti iz kulture
 11.05 Vrijeme danas
 11.10 Normalan život, emisija za osobe s invaliditetom
 12.00 Dnevnik
 12.16 TV kalendar
 12.30 Ljubav nema cijene, serija
 13.20 Maja: Preduhitrimo rak dojke, talkshow
 14.00 Vijesti
 14.15 Krim odjel 2., serija
 15.05 Fantastična četvorka, crtana serija
 15.30 Nora Fora, igra za djecu
 16.00 Euromagazin
 16.35 Život u živo
 17.35 Vijesti
 17.50 Najslabija karika, kviz
 18.35 Ljubav u zaleđu, serija
 19.30 Dnevnik
 20.10 Globalno sijelo
 20.45 Svirci moji (6/8)
 21.35 Bleiburg, dokumentarna emisija
 22.20 Znanstvene vijesti
 22.35 Otvoreno
 23.25 Vijesti iz kulture
 23.35 Drugi format
 00.30 Vijesti dana
 02.15 Stažist 3., humoristična serija
 02.35 Krim odjel 2., serija
 03.20 Bez traga 3., serija
 04.05 Na tajnim zadacima 2., serija
 04.50 Bleiburg, dokumentarna emisija
 05.30 Globalno sijelo
 06.00 Ljubav nema cijene, serija

HRT 2

07.15 TEST
 07.30 TV raspored
 07.35 Teletubbies, lutkarska serija
 08.00 Crtani film
 08.25 ŽUTOKLJUNAC
 09.20 Učilica
 09.30 NULTI SAT:
 09.40 Navrh jezika

10.00 Kriza s djevojkama, švedski dokumentarni film
 10.30 Fantastična četvorka, crtana serija
 10.50 Parlaonica
 11.45 Dvorac igračaka, serija za djecu
 12.10 Vremenski putnici, serija za djecu
 12.35 Slavni parovi: Bette Davis i William Wyler
 13.00 Direkt
 13.25 NULTI SAT
 14.25 Vijesti za gluhe
 14.35 Fantastične obiteljske priče: No Place Like Home, američki film
 16.05 Vijesti na drugom
 16.15 Vrijeme sutra
 16.20 Smogovci, serija za djecu
 16.50 Dva i pol muškarca, humoristična serija
 17.10 Glavni grad 4., serija
 18.00 Hrvatska danas
 18.50 Tom i Jerry kao klinici, crtana serija
 19.15 To je kao ono 2., humoristična serija
 19.35 Nevjerojatne priče 1.
 20.10 Uzmi ili ostavi, TV igra
 20.45 Kuda idu divlje svinje, TV serija
 21.50 Vijesti na drugom
 22.05 Bez traga 3., serija
 22.50 Stažist 3., humoristična serija
 23.10 Glavni grad 4., serija
 23.55 Na tajnim zadacima 2., serija
 00.40 Pregled programa za srijedu

nova

06.10 Power Rangers, serija
 06.35 Ninja kornjače, crtana serija
 07.00 Šaljivi kućni video
 07.30 Maćeha, serija
 09.30 Putovi ljubavi, serija
 10.30 Izlog strasti, serija
 11.00 VIP DJ, glazbena emisija
 11.35 Policijski početnik, serija
 12.35 Opet iznova, serija
 13.35 Nova navečer, informativni magazin
 14.05 Epicentar, informativno zabavna emisija
 15.05 Seinfeld, serija
 15.35 Svi vole Raymonda, serija
 16.15 Nasljednica, serija
 17.05 Vijesti Nove TV
 17.10 Maćeha, serija
 19.00 Dnevnik Nove TV
 19.20 Sport Nove TV

19.25 Vrijeme Nove TV
 19.30 Nova navečer, informativni magazin
 20.00 Naša mala klinika, serija
 21.00 Ernest ide u zatvor, igrani film
 22.25 Seinfeld, serija
 22.55 JAG, serija
 23.50 Raj, igrani film
 01.20 Kraj programa

RTL

06.00 Ljubav bez predaje, telenovela (R)
 06.40 Astro Boy, crtana serija
 07.05 Transformers Cybertron, crtana serija
 07.30 Transformers Energon, crtana serija
 07.55 Johnny Bravo, crtana serija
 08.15 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija (R)
 08.45 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
 09.15 Roseanne, humoristična serija (R)
 09.40 Bračne vode, humoristična serija (R)
 10.10 Dadjila, humoristična serija (R)
 10.40 Sanja, talk show (R)
 11.35 Eksploziv, magazin (R)
 12.05 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
 12.35 Ljubav jednog oca, telenovela
 13.40 Ljubav bez predaje, telenovela
 14.30 Carabinieri – žena na zadatku, dramska serija
 15.25 Princ iz Bel-Aira, humoristična serija
 15.55 Pod istim krovom, humoristična serija
 16.25 Roseanne, humoristična serija
 16.50 Bračne vode, humoristična serija
 17.20 Dadjila, humoristična serija
 17.50 Sanja, talk show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Eksploziv, magazin
 19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.10 Mjenjačnica, zabavna emisija
 21.05 Bibin svijet, humoristična serija
 21.45 Ljubimica Amerike, igrani film, romantična komedija
 23.25 Vijesti, informativna emisija
 23.40 Utjerivač pravde, igrani film, akcijski (R)
 01.10 Klopka za milijunaša, igrani film, akcijska komedija (R)

SRIJEDA

HRT 1

06.45 TV raspored
 06.50 TV kalendar
 07.00 Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 Svijet slavnih, serija
 09.55 TV raspored
 10.00 Vijesti
 10.10 Nezaboravna mjesta, dokumentarna serija
 11.00 Vijesti iz kulture
 11.05 Vrijeme danas
 11.08 TV raspored
 11.10 Treća dob, emisija za umirovljenike
 12.00 Dnevnik
 12.30 Ljubav nema cijene, serija
 13.20 Maja: Beskućnici život bez doma, talkshow
 14.00 Vijesti
 14.10 TV raspored
 14.15 Krim odjel 2., serija
 15.05 Fantastična četvorka, crtana serija
 15.30 Nora Fora, igra za djecu
 16.00 Znanstvena petica
 16.35 Život u živo
 17.30 Vijesti
 17.45 Najslabija karika, kviz
 18.30 Ljubav u zaleđu, serija
 19.15 LOTO 7/39
 19.30 Dnevnik
 20.10 Piramida, zabavni program
 21.20 Luda kuća, serija
 22.00 Poslovni klub
 22.40 Otvoreno
 23.30 Vijesti iz kulture
 23.40 Nevjerojatna pljačka komunističke banke, dokumentarni film
 00.55 Vijesti dana
 01.10 Switch, američki film
 02.55 Krim odjel 2., serija
 03.40 Ekipa za očevid 5., serija
 04.25 Na tajnim zadacima 2., serija
 05.10 Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 05.25 Poslovni klub
 05.55 Ljubav nema cijene, serija

HRT 2

07.15 TEST
 07.30 TV raspored
 07.35 Teletubbies, lutkarska serija
 08.00 Tom i Jerry kao klinici, crtana serija
 08.25 ŽUTOKLJUNAC
 09.20 Učilica

SRIJEDA 17. 5. 2006.

09.30 NULTI SAT:
 09.40 Športerica
 10.00 Kako nastaje?
 10.30 Zasijedanje Hrvatskog sabora, prijenos
 13.30 NULTI SAT
 14.20 Vijesti za gluhe
 14.30 Fantastične obiteljske priče: Giving Up the Ghost, američki film
 16.00 Vijesti na drugom
 16.10 Vrijeme sutra
 16.15 Smogovci, serija za djecu
 16.45 Dva i pol muškarca, humoristična serija
 17.05 Glavni grad 4., serija
 17.55 Košarka, PH: Zadar Cibona, prijenos
 19.40 Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 20.00 Emisija
 20.35 Pariz: Barcelona Arsenal
 23.05 Vijesti na drugom
 23.20 Ekipa za očevid 5., serija
 00.05 Glavni grad 4., serija
 00.50 Na tajnim zadacima 2., serija
 01.35 Pregled programa za četvrtak

06.10 Power Rangers, serija
 06.35 Ninja kornjače, crtana serija
 07.00 Šaljivi kućni video
 07.30 Mačeha, serija
 09.30 Putovi ljubavi, serija
 10.30 Izlog strasti, serija
 11.00 VIP DJ, glazbena emisija
 11.35 Policijski početnik, serija
 12.35 Opet iznova, serija
 13.35 Nova navečer, informativni magazin
 14.05 Naša mala klinika, serija
 15.05 Seinfeld, serija
 15.35 Svi vole Raymonda, serija
 16.15 Nasljednica, serija
 17.05 Vijesti Nove TV
 17.10 Mačeha, serija
 19.00 Dnevnik Nove TV
 19.20 Sport Nove TV
 19.25 Vrijeme Nove TV
 19.30 Nova navečer, informativni magazin
 20.00 Provalnica, igrani film
 21.35 U sridu, društveno politički magazin
 22.35 Seinfeld, serija
 23.05 National geographic report: Svemir – konačno odrediti
 23.10 JAG, serija
 00.05 Licem u lice, igrani film
 01.40 Kraj programa

06.00 Ljubav bez predaje, telenovela (R)
 06.50 Astro Boy, crtana serija
 07.15 Transformers Cybertron, crtana serija
 07.40 Transformers Energon, crtana serija
 08.00 Johnny Bravo, crtana serija
 08.20 Princ iz Bel– Aira, humoristična serija (R)
 08.50 Pod istim krovom, humoristična serija (R)
 09.15 Roseanne, humoristična serija (R)
 09.45 Bračne vode, humoristična serija (R)
 10.15 Dadilja, humoristična serija (R)
 10.45 Sanja, talk show (R)
 11.40 Exploziv, magazin (R)
 12.10 Zabranjena ljubav, sapunica (R)
 12.40 Ljubav jednog oca, telenovela
 13.45 Ljubav bez predaje, telenovela
 14.35 Carabinieri– žena na zadatku, dramska serija
 15.25 Princ iz Bel– Aira, humoristična serija
 15.55 Pod istim krovom, humoristična serija
 16.25 Roseanne, humoristična serija
 17.00 Bračne vode, humoristična serija
 17.20 Dadilja, humoristična serija
 17.50 Sanja, talk show
 18.45 Vijesti, informativna emisija
 19.10 Exploziv, magazin
 19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
 20.10 CSI: NY, kriminalistička serija
 21.00 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
 21.55 Vatrene dečki, dramska serija
 22.50 Cobra 11, kriminalistička serija
 23.45 Vijesti, informativna emisija
 00.00 Red Bull Air Race Svjetski kup 2006– Barcelona, sportsko– dokumentarna emisija
 00.30 Fear Factor, show (R)
 01.40 Auto moto tv, magazin (R)
 02.15 Cobra 11, kriminalistička serija (R)

ČETVRTAK

06.40 TV raspored
 06.45 TV kalendar
 07.00 Dobro jutro, Hrvatska
 09.10 Svijet slavnih, serija
 09.55 TV raspored
 10.00 Vijesti
 10.10 Mirisi oko nas, dokumentarni film
 11.00 Vijesti iz kulture
 11.10 Heureka, znanstveno obrazovna emisija
 12.00 Dnevnik
 12.16 TV kalendar
 12.30 Ljubav nema cijene, serija
 13.20 Govorimo o zdravlju
 14.00 Vijesti
 14.15 Krim odjel 2., serija
 15.05 Fantastična četvorka, crtana serija
 15.30 Nora Fora, igra za djecu
 16.00 City Folk: München
 16.30 Zdravstveni savjetnik zaklade Simbex, pp
 16.35 Život u živo
 17.35 Vijesti
 17.50 Najslabija karika, kviz
 18.35 Ljubav u zaleđu, serija
 19.30 Dnevnik
 20.10 Tko želi biti milijunaš?, kviz
 21.10 Brisani prostor
 21.55 Pola ure kulture
 22.35 Otvoreno
 23.25 Vijesti iz kulture
 23.35 Transfer
 00.10 Vijesti dana
 00.25 Filmovi Claudea Chabrola: Košute, francuski film
 02.00 Krim odjel 2., serija
 02.45 Na tajnim zadacima 2., serija
 03.30 To je kao ono 2., humoristična serija
 03.50 Slobodna zona, kratki dokumentarni film
 04.00 Mirisi oko nas, dokumentarni film
 04.50 Pola ure kulture
 05.20 Brisani prostor
 06.00 Ljubav nema cijene, serija

07.15 TEST
 07.30 TV raspored
 07.35 Teletubbies, lutkarska serija
 08.00 Crtani film
 08.25 ŽUTOKLJUNAC
 09.20 Učilica
 09.30 NULTI SAT:

09.40 Platno, boje, kist
 10.00 Tečaj talijanskog jezika
 10.30 Zasijedanje Hrvatskog sabora, prijenos
 13.30 NULTI SAT
 14.30 Vijesti za gluhe
 14.40 Fantastične obiteljske priče: Život u tuđem tijelu američki film
 16.05 Vijesti na drugom
 16.15 Vrijeme sutra
 16.20 Smogovci, serija za djecu
 16.50 Dva i pol muškarca, humoristična serija
 17.10 Glavni grad 4., serija
 18.50 Tom i Jerry kao klinici, crtana serija
 19.15 To je kao ono 2., humoristična serija
 19.35 Nevjerojatne priče 1.
 20.10 Genijalci, kviz
 20.40 Vijesti na drugom
 21.00 Atena: Eurosong 2006., prijenos polufinalne večeri
 23.20 Dva i pol muškarca, humoristična serija
 23.45 Glavni grad 4., serija
 00.30 Na tajnim zadacima 2., serija
 01.15 Pregled programa za petak

06.10 Power Rangers, serija
 06.35 Ninja kornjače, crtana serija
 07.00 Šaljivi kućni video
 07.30 Mačeha, serija
 09.30 Putovi ljubavi, serija
 10.30 Izlog strasti, serija
 11.00 VIP DJ, glazbena emisija
 11.35 Policijski početnik, serija
 12.35 Opet iznova, serija
 13.35 Nova navečer, informativni magazin
 14.05 U sridu, društveno politički magazin
 15.05 Seinfeld, serija
 15.35 Svi vole Raymonda, serija
 16.15 Nasljednica, serija
 17.05 Vijesti Nove TV
 17.10 Mačeha, serija
 19.00 Dnevnik Nove TV
 19.20 Sport Nove TV
 19.25 Vrijeme Nove TV
 19.30 Nova navečer, informativni magazin
 20.00 Hit četvrtak: Bumerang, serija
 21.00 Hit četvrtak: Kućanice, serija
 21.55 Hit četvrtak: Izgubljeni, serija
 22.50 Hit četvrtak: Seinfeld, serija
 23.20 JAG, serija

18. 5. 2006.

00.10 Point Doom, igrani film
01.45 Kraj programa06.00 Ljubav bez predaje,
telenovela (R)
06.50 Astro Boy, crtana serija
07.15 Transformers Cybertron,
crtana serija
07.40 Transformers Energon,
crtana serija
08.05 Johnny Bravo, crtana serija08.25 Princ iz Bel-Aira,
humoristična serija (R)
08.50 Pod istim krovom,
humoristična serija (R)
09.20 Roseanne,
humoristična serija (R)
09.50 Bračne vode,
humoristična serija (R)
10.20 Dadilja,
humoristična serija (R)
10.50 Sanja, talk show (R)
11.40 Eksploziv, magazin (R)
12.10 Zabranjena ljubav,
sapunica (R)
12.40 Ljubav jednog oca, telenovela
13.45 Ljubav bez predaje, telenovela
14.35 Carabinieri- žena na zadatku,
dramska serija
15.25 Princ iz Bel-Aira,
humoristična serija
15.55 Pod istim krovom,
humoristična serija
16.25 Roseanne, humoristična serija
17.00 Bračne vode,
humoristična serija
17.20 Dadilja, humoristična serija
17.50 Sanja, talk show
18.45 Vijesti, informativna emisija
19.10 Eksploziv, magazin
19.40 Zabranjena ljubav, sapunica
20.10 Mijenjam ženu,
dokumentarna serija
21.25 Staklena kuća,
igrani film, triler
23.10 Cobra 11,
kriminalistička serija
00.05 Vijesti, informativna emisija
00.20 CSI: NY,
kriminalistička serija (R)
01.10 Zaboravljeni slučaj,
kriminalistička serija (R)
01.55 Vatreni dečki,
dramska serija (R)

TV TJEDNIK NA YU ECO

Emisija na hrvatskom jeziku TV tjednik emitirat će se u petak 12. svibnja u redovitom terminu od 20 sati na programu YU ECO televizije. Repriza emisije je u subotu 13. svibnja u 15 sati.

FILM TJEDNA

LJUBIMICA AMERIKE

(AMERICA'S SWEETHEARTS)

romantična komedija, 2001., 102 min.

RTL, 16. 5. 2006 utorak, 21.45

Kiki je zaljubljena u glumačku zvijezdu Eddieja, koji je suprug njezine sestre Gwen. Ako vam ova premisa djeluje zanimljivo, »Ljubimica Amerike« pružit će vam pravu injekciju romantike, ali i realističnog osvrt na holivudske veze i vezice. Uživajte gledajući Juliu Roberts i šarmantnog Johna Cusacka u nemogućim uvjetima za ljubav!

Kiki Harrison (Julia Roberts) sestra je i osobna asistentica slavne glumice Gwen (Catherine Zeta-Jones). Iako Gwen više ne živi sa suprugom, Eddiejem (John Cusack), promocija novog filmskog naslova dovodi je u neugodnu situaciju da se u javnosti mora pojavljivati s pomalo zaboravljenim bračnim drugom. Nitko, osim publicista Leeja (Billy Crystal), koji prepoznaje očiglednu Kikinu naklonost prema privlačnom Eddieju, ne primjećuje da je Kiki nesretna. Iako je Gwen u tajnoj vezi sa španjolskim glumcem Hectorom (Hank Azaria), to je ne sprječava da ponovno pokuša osvojiti supruga. No Kiki provodi sve više vremena s Eddiejem te on napokon počinje primjećivati kako je ona privlačna i inteligentna...

Najveća prednost »Ljubimice

Amerike« jest iznimno spretan spoj romantične komedije s britkom satirom ljubavnog života holivudskih zvijezda. Mnogi odnosi naznačeni u filmu vrlo su slični onima iz stvarnog života, a scenarij, čiji je potpisnik i Billy Crystal, vrlo je nepredvidiv i prepun ironičnih obrata.

Julia Roberts (»Oceanovih dvanaest«, »Erin Brockovich«) samozatajno je odglumila povučenu Kiki, a Catherine Zeta-Jones (»Chicago«, »Traffic«) uspješno je pokazala hladnu stranu svog karaktera. Uvijek sjajni John Cusack (»Identitet«, »High Fidelity«) odličan je izbor za glavnog muškog protagonista, a Billy Crystal (»Analiziraj ovo«), kao i uvijek, prigodno ironičan. No za svaku romantičnu komediju najvažniji je glavni ljubavni par, a kad je riječ o tako sjajnom glumačkom spoju, kao što je John Cusack i Julia Roberts, zajamčen je gledalački užitek!

Redatelj: Joe Roth

Uloge: Julia Roberts, Billy Crystal, Catherine Zeta-Jones, John Cusack, Hank Azaria, Stanley Tucci, Christopher Walken

Pretplatite se!

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci – 800 dinara

☐ 1 godina – 1.500 dinara

INOZEMSTVO

☐ 1 godina – 70 EUR.

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže "Hrvatska riječ" svakog tjedna.

SWIFT: VIBUCS 22
VOJVODANSKA BANKA
AD MS FH, SUBOTICA
IBAN: CS7335500000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Hrvatska riječ

Ime i prezime:

Ulica i broj:

Mjesto i zemlja:

Telefon i e-mail:

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU "Hrvatska riječ", Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa 355-1023208-69

Nama je dovoljno da znate za nas...

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karadordev put 2,
telefon (danonoćno): (024) 55-44-33

- Horgoš, Borisa Kidriča 7,
telefon (danonoćno): (024) 792-202

Raspored sprovida i umrlice na

Internetu: www.funero.co.yu

e-mail: funero@funero.co.yu

Mogućnost odloženog plaćanja

PRIVATNO POGREBNO PREDUZEĆE

"URNA"

A.D.-d.o.o.

Trg žrtava fašizma br. 1

PREDUZEĆE ZA PRODAJU
POGREBNE OPREME
PREVOZ I CEREMONIJAL
SAHRANE

Tel.: 024/558-011

Cvećara:
Tel.: 024/557-130

Subotica-trans

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica - Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.942 din.)
- studenti uz prikaz indeksa uživaju popust od 30% (povratna karta je 2.707 din., a u jednom pravcu 1.514 din.)
- osobe starije od 60 godina imaju popust od 30%

POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA DIREKTNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA U OBA PRAVCA I VAŽE 30 DANA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

agria

AGRIA D.O.O. SUBOTICA
PROIZVODNJA SIJAČICA I
REZERVNIH DIJELOVA
SUBOTICA, BARANJSKA 23
tel. i fax: 024-561-553
e-mail: agria@suonline.net

**Zlatna medalja
za kvalitetu 2005.**

TippNet

Pravi izbor

www.tippnet.co.yu Tel.: 555-765 E-mail: support@tippnet.co.yu

**NAJMLADI PRIREDILI ZANIMLJIV PROGRAM:
KONCERT NAGRAĐENIH UČENIKA ODSJEKA TAMBURE SUBOTIČKE MUZIČKE ŠKOLE**